

Jatkuvan oppimisen indikaattorit (LUONNOS)

Tausta-ainestoa jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjauksiin

Sisällys

Johdanto.....	3
Avainindikaattorit	4
Jatkuvan oppimisen indikaattorit.....	7
1 Yksilö	7
1.1 Työkäisten osaaminen ja taitotaso	7
1.2 Työkäisten osallistuminen jatkuvaan oppimiseen	12
1.2.1 Osallistuminen tutkintokoulutukseen.....	12
1.2.2 Osallistuminen muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen	23
1.2.3 Osallistuminen muuhun kuin tutkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen ja omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna	25
1.3 Työkäisten motivaatio kouluttautua	25
1.3.1 Koulutustarve	25
1.3.2 Koulutusaikomukset.....	27
1.3.3 Osallistumisen esteet	29
2 Työelämä.....	31
2.1 Työssä oppiminen sekä osaamisen ja ammattitaidon kehittäminen.....	31
2.1.1 Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta	31
2.1.2 Työantajan maksamaan koulutukseen osallistuminen	34
2.1.3 Koulutukseen käytetyt työpäivät	35
2.1.4 Työssä oppiminen	36
2.2 Osaamisen johtaminen	39
2.2.1 Työpaikalla kiinnitetään huomiota osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen.....	39
2.2.2 Työsuorituksen ja pätevyyden arviointi järjestelmällisesti	41
2.2.3 Työpaikalla työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita	41
2.2.4 Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet	43
2.2.5 Työnantajien rekrytointiongelmien taustalla peruskoulutuksen tai muun työn vaatiman taidon puuttuminen	44
2.2.6 Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai pelkän yleissivistävä koulutuksen varassa olevat työnhakijat	45
3 Tarjonta ja resurssit	46
3.1 Julkisen sektorin rahoitus työkäisten osaamisen kehittämiseen	46
3.1.1 Erityisesti työkäisille tarkoitettu tutkintoon johtamaton koulutus.....	46

3.1.2	Ammatillinen ja korkeakoulujen tutkintokoulutus	48
4	Yhteiskunta	50
4.1	Työikäisen väestön työllisyysaste.....	50
4.2	Työikäisen väestön koulutustaso ja sen muutos	51
4.2.1	Työikäisen väestön koulutustaso	51
4.2.2	Tutkintokoulutuksen aloittaneet suhteessa väestöön ja koulutustasoon nostavat	53
4.3	Aikuisten käyttämät opinto-sosiaaliset etuudet	55
4.3.1	Opintoraha ja -laina.....	55
4.3.2	Aikuiskoulutustuki.....	56
4.3.3	Työttömyysetuudet osaamisen kehittämiseen.....	58
Jatkovalmistelu ja kehittäminen.....		59
1	Osaaminen ja motivaatio	59
2	Kohtaanto.....	59
3	Työssä tapahtuvan oppimisen ilmiön tarkempi arviointi.....	59
4	Räätälöityjen koulutustuotteiden tarjonta	60
5	Nopeavaikutteisten toimien vaikuttavuus.....	60
LIITE 1		61

Johdanto

Parlamentaarisella jatkuvan oppimisen uudistuksella vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista. Uudistuksen yhtenä tavoitteena on seurata jatkuvan oppimisen uudistukseen kytkeytyvien ilmiöiden kehitystä ja luoda arviointikehys jatkuvan oppimisen uudistuksen toimeenpanolle. Tähän muistioon on koottu parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen tavoitteet ja mitattavat indikaattorit niiden seuraamiseksi.

Tarkoituksena on, että eduskunta seuraa jatkuvan oppimisen tavoitteiden saavuttamista vuosittain. Seuraamista varten valitaan jatkuvan oppimisen avainindikaattorit, jotka sisällytetään valtion talousarvioon ja niiden saavuttamisesta raportoidaan hallituksen vuosikertomuksessa. Ehdotukset avainindikaattoreista ja niille asetettavista tavoitetasoista on koottu muistion alkuun. Avainindikaattoreiden lisäksi jatkuvaa oppimista tarkastellaan laajemmin muiden indikaattorien avulla. Indikaattorit tarkastelevat ilmiötä yksilön, työelämän, tarjonnan ja yhteiskunnan näkökulmista.

Indikaattorit pohjautuvat olemassa oleviin tiedonkeruihin, joita ovat OECD:n kansainvälinen aikuistutkimus (PIAAC), Tilastokeskuksen aikuiskoulutustutkimus, koulutustilastot, väestötilastot ja muu rekisteriaineisto, työ- ja elinkeinoministeriön työolobarometri, työntajahaastattelut ja työnvälitystilastot, Suomen yrittäjien PK-yritysbarometri, valtion talousarviot, sekä Kelan ja Työllisyysrahaston tilastot. Käytettävissä olevien taustamuuttujien avulla tilannetta tarkastellaan myös eri ryhmien näkökulmista. Tiedot indikaattoreittain on koottu muistion lukiin 2-5.

Jatkuvan oppimisen indikaattoreiden tiedot ovat tässä muistiossa tiedot lähtökohtaisesti vuodelta 2018. Tiedot tullaan jatkossa päivittämään uusimmilla tiedoilla vuosittain, seuraavan kerran vuoden 2021 alussa eduskunnan käyttöön ja vuoden 2022 talousarviovalmistelua varten.

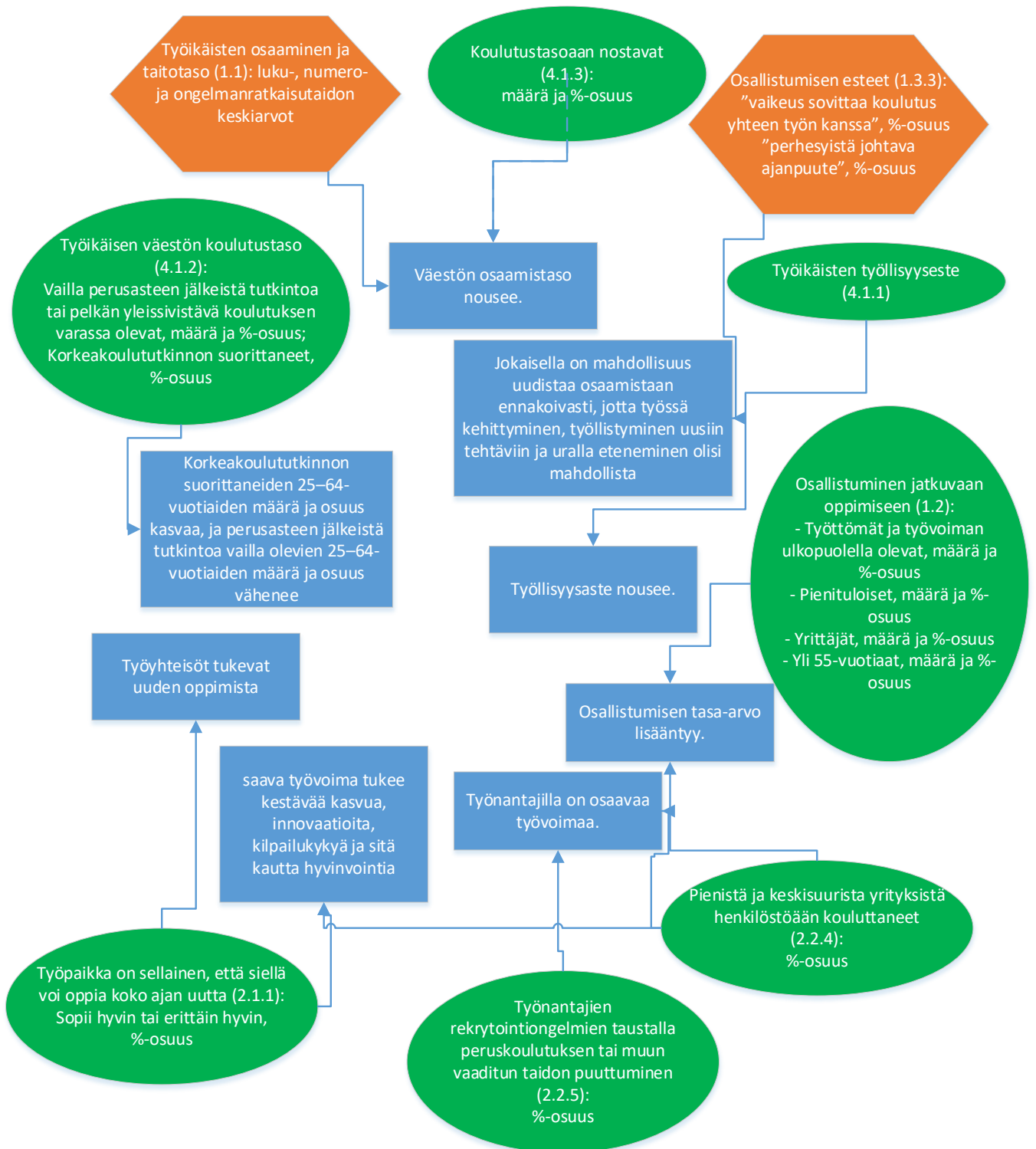
Muistion loppuun on koottu, miten indikaattoreita ja tiedonkeruita ollaan kehittämässä tai tullaan kehittämään jatkuvaan oppimiseen liittyvien ilmiöiden ja uudistuksen toimeenpanon seuraamiseksi.

Avainindikaattorit

Avainindikaattoreiksi on valittu ne, joilla kyetään parhaiten seuraamaan uudistukselle asetettuja tavoitteita. Avainindikaattorit ovat:

1. Työikäisten osaaminen ja taitotaso (1.1): Lukutaidon, numerotaidon ja ongelmanratkaisutaidon keskiarvot (*tieto saatavilla vain 10 vuoden välein*)
2. Työikäisten työllisyysaste (4.1.1)
3. Työikäisen väestön koulutustaso (4.1.2)
  - a. Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai pelkän yleissivistävä koulutuksen varassa olevat, määrä ja %-osuus
  - b. Korkeakoulututkinnon suorittaneet, %-osuus
4. Koulutustasoaan nostavat (4.1.3): määrä ja %-osuus
5. Osallistumisen esteet (1.3.3): ”vaikeus sovittaa koulutus yhteen työn kanssa” ja ”perhesyistä johtava ajanpuute”, %-osuus (*tieto saatavilla vain 5 vuoden välein*)
6. Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen (1.2)
  - a. Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat, määrä ja %-osuus
  - b. Pienituloiset, määrä ja %-osuus
  - c. Yrittäjät, määrä ja %-osuus
  - d. Yli 55-vuotiaat, määrä ja %-osuus
  - e. Vieraskieliset, määrä ja %-osuus
7. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet (2.2.4): %-osuus
8. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta (2.1.1): Sopii hyvin tai erittäin hyvin, %-osuus
9. Työnantajien rekrytointiongelmien taustalla peruskoulutuksen tai muun vaaditun taidon puuttuminen (2.2.5): %-osuus

Seuraavalla sivulla olevaan kuvioon on hahmoteltu, miten indikaattorit liittyvät uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Kuvio 1. Avainindikaattorien kytkeytyminen uudistuksen tavoitteisiin

Avainindikaattoreiden nykytila on koottu alla olevaan taulukkoon. Tarkemmat tiedot indikaattoreista on kuvattu myöhemmin muistiossa. Avainindikaattoreille tullaan asettamaan tavoitetasot nykytilan, aiemman kehityksen ja asetettujen tavoitteiden pohjalta osana muuta jatkovalmistelua.

Avainindikaattorien	Nykytila	Tavoite
Koulutustasoaan nostavat	58,0 %	
Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: pienituloiset	25,5 %	
Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat (pl. opiskelijat, eläkeläiset ja varusmiehet)	26,1 %	
Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: yli 55-vuotiaat	5,5 %	
Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: yrittäjät	4,8 %	
Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: vieraskieliset	15 %	
Osallistumisen esteet: ”vaikeus sovittaa koulutus yhteen työn kanssa”	47,0 %	
Osallistumisen esteet: ”perhesyistä johtava ajanpuute”	19,0 %	
Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet	58,0 %	
Työikäisen väestön koulutustaso: Korkeakoulututkinnon suorittaneet	29,7 %	
Työikäisen väestön koulutustaso: Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat	14,5 %	
Työikäisen väestön koulutustaso: Pelkän yleissivistävä koulutuksen varassa olevat	19,8 %	
Työikäisten osaaminen ja taitotaso: Lukutaidon keskiarvo	288	
Työikäisten osaaminen ja taitotaso: Numerotaidon keskiarvo	282	
Työikäisten osaaminen ja taitotaso: Ongelman ratkaisutaidon keskiarvo	289	
Työnantajien rekrytointiongelmiensa taustalla muun vaaditun taidon puuttuminen	51,0 %	
Työnantajien rekrytointiongelmiensa taustalla peruskoulutuksen puuttuminen	69,0 %	
Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta	83,0 %	

Taulukko 1. Jatkuvan oppimisen avainindikaattorien nykytila.

Jatkuvan oppimisen indikaattorit

1 Yksilö

Ensimmäisenä jatkuvaa oppimista tarkastellaan yksilön näkökulmasta., niin työkäisten osaamisen, osallistumisen kuin motivaation kautta. Indikaattoreissa tarkastellaan koko työkäistä väestöä ja lisäksi kiinnitetään huomiota eri ryhmiin taustamuuttujien kautta. Tarkastelun kautta voidaan arvioida, lisääntykö osaamisen ja osallistumisen tasa-arvo eri ryhmien välillä.

Tietoja on kerätty kansainvälisestä aikuistutkimuksesta (PIAAC), Tilastokeskuksen koulutustilastoista ja niihin yhdistetyistä rekisteritiedoista sekä aikuiskoulutustutkimuksesta.

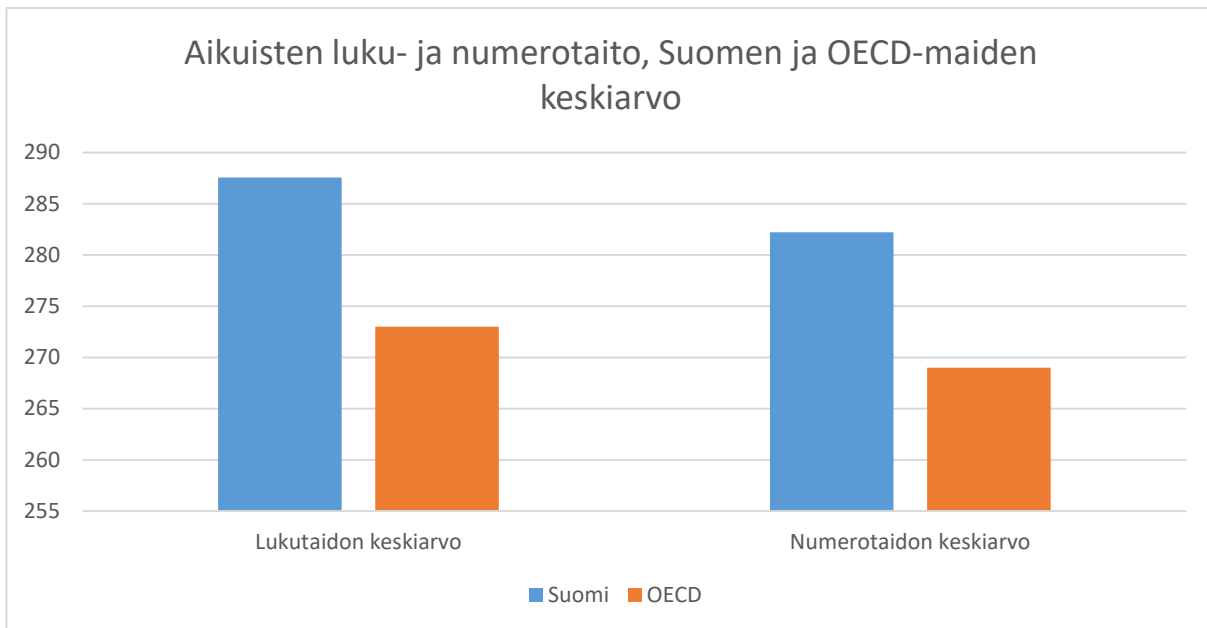
1.1 Työkäisten osaaminen ja taitotaso

Työkäisten osaamisen ja taitotason aineistona on käytetty Kansainvälinen aikuistutkimuksen (PIAAC)¹ tietoja. Tutkimuksessa arvioidaan kolmea aikuisten perustaitoa: lukutaitoa, numerotaitoa ja tietotekniikkaa soveltavaa ongelmanratkaisutaitoa. Käytännössä tutkimukseen osallistuneet aikuiset tekivät perustaitojen osaamista mittaavia tehtäviä. Jokaista perustaitoa arvioidaan asteikolla, jonka teoreettinen minimi on 0 ja maksimi 500 pistettä. Tutkimus tehdään noin 10 vuoden välein ja uusimmat tiedot Suomesta ovat vuodelta 2012. Seuraava tutkimuskierrös käynnistyy tämän hetkisen tiedon mukaan keväällä 2021.

Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten aikuisten keskimääräinen luku- ja numerotaito on erinomainen. Suomessa lukutaidon keskiarvo on 288 pistettä, joka on 15 pistettä OECD-maiden keskiarvon (273 pistettä) yläpuolella. Suomessa numerotaidon keskiarvo on 282 pistettä, joka on 13 pistettä OECD-maiden keskiarvon (269 pistettä) yläpuolella. Suomalaiset pärjäsivät hyvin myös tietotekniikkaa soveltavassa ongelmanratkaisutaidossa, mutta siitä esitetä maakeskiarvoja, koska hyvin suurelle ja maittain vaihtelevalle määrälle henkilöitä ei voitu laskea suorituspistemäärää. Suomessa tutkimukseen osallistuneista ongelmanratkaisutaidon tehtävät tehneistä yhteensä 41 prosenttia sijoittui ylemmille suoritustasoille, joka on selvästi OECD:n keskiarvon (34 %) yläpuolella.

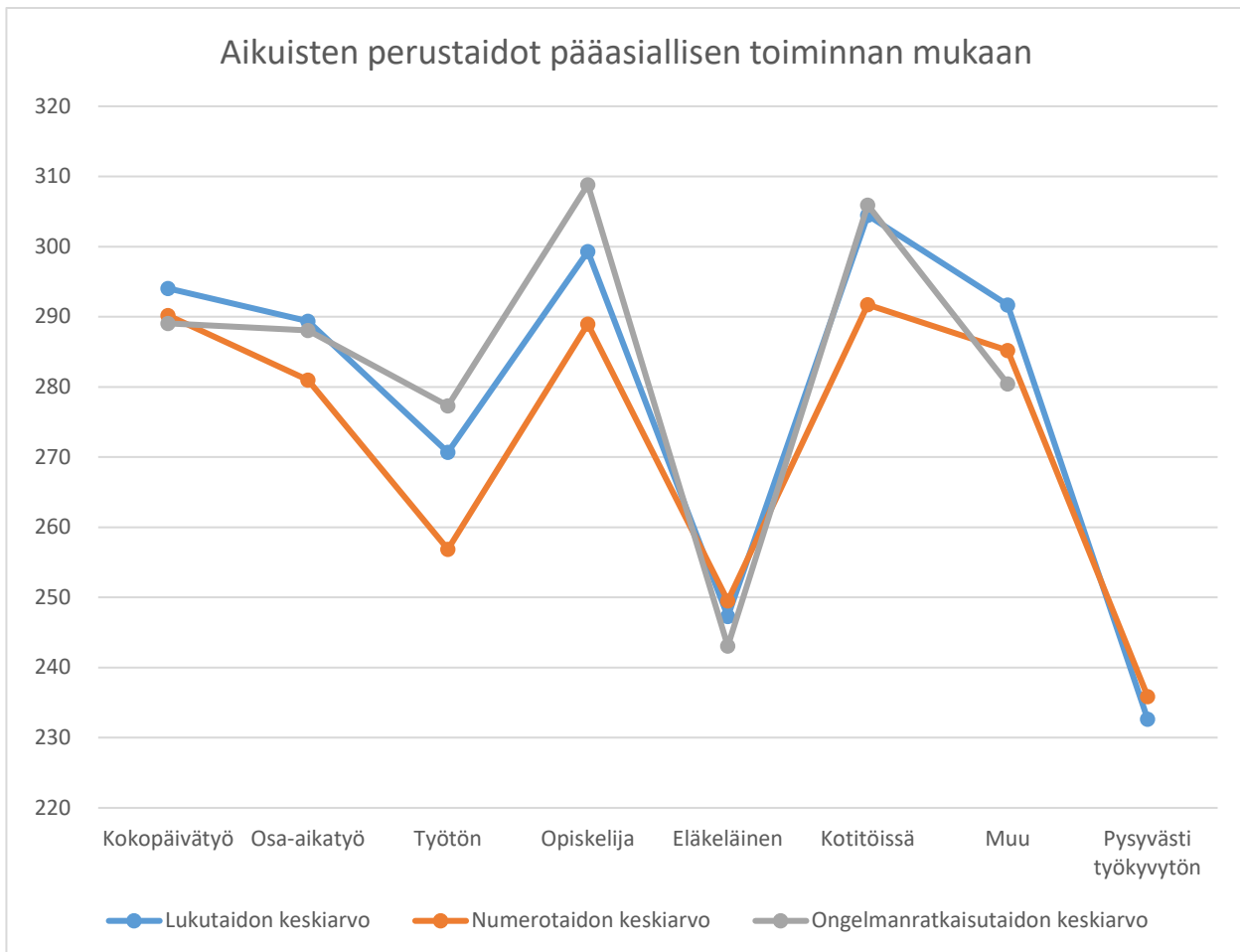
¹ Kansainvälinen aikuistutkimus on aikuisväestön työ- ja arkielämän perustaitojen osaamista ja käyttöä arvioiva tutkimus, joka on osa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n aloitteesta käynnistettyä tutkimusohjelmaa Programme for the International Assessment of Adult Competencies. Tutkimuksen toteutuksesta Suomessa vastaavat Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos ja Tilastokeskus.

Kuvio 2. Aikuisten luku- ja numerotaito, Suomen ja OECD-maiden keskiarvo. Lähde: OECD, PIAAC 2012

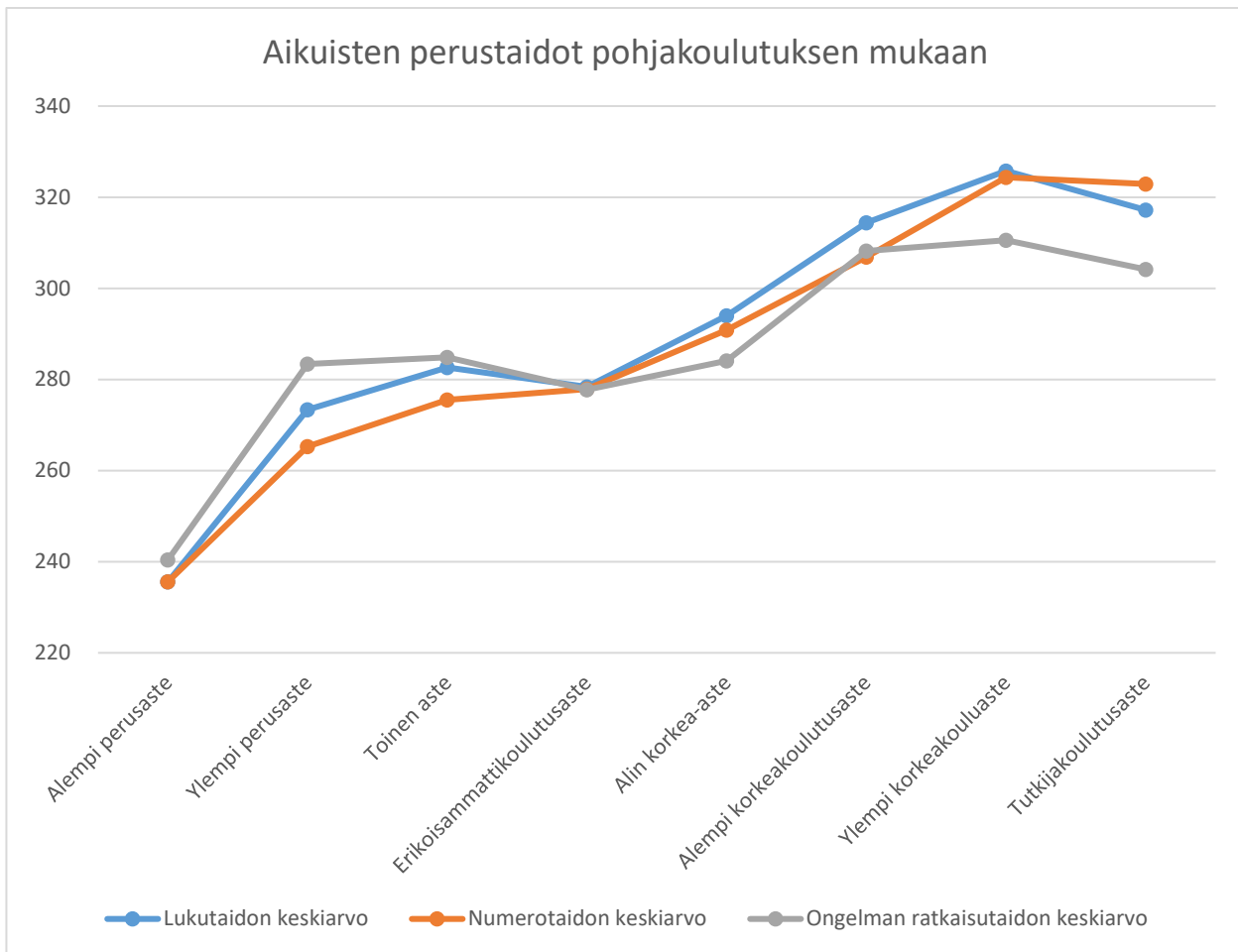
Suomalaisten perustaidoissa on kuitenkin selviä ryhmien välisiä eroja. Yksi merkittävä erottava tekijä on henkilön pääasiallinen asema. Kotitöissä olevat, eli perhevapaalla, kotitaloutta hoitamassa tai perheenjäsenistä huolehtimassa olevat, olivat luku- ja numerotaidoltaan selvästi parhaita. Opiskelijat taas olivat tietotekniikkaa soveltavan ongelmanratkaisutaidoltaan paras ryhmä ja luku- ja numerotaidoltaan he olivat toisena. Kokopäivätyössä olevien taidot olivat hieman osa-aikatyössä olevia parempia. Työttömien taidoissa oli työssä oleviin verrattuna puutteita, erityisesti numerotaidossa. Kaikista heikoimmat tulokset olivat eläkeläisillä ja pysyvästi työkyvyttömillä.

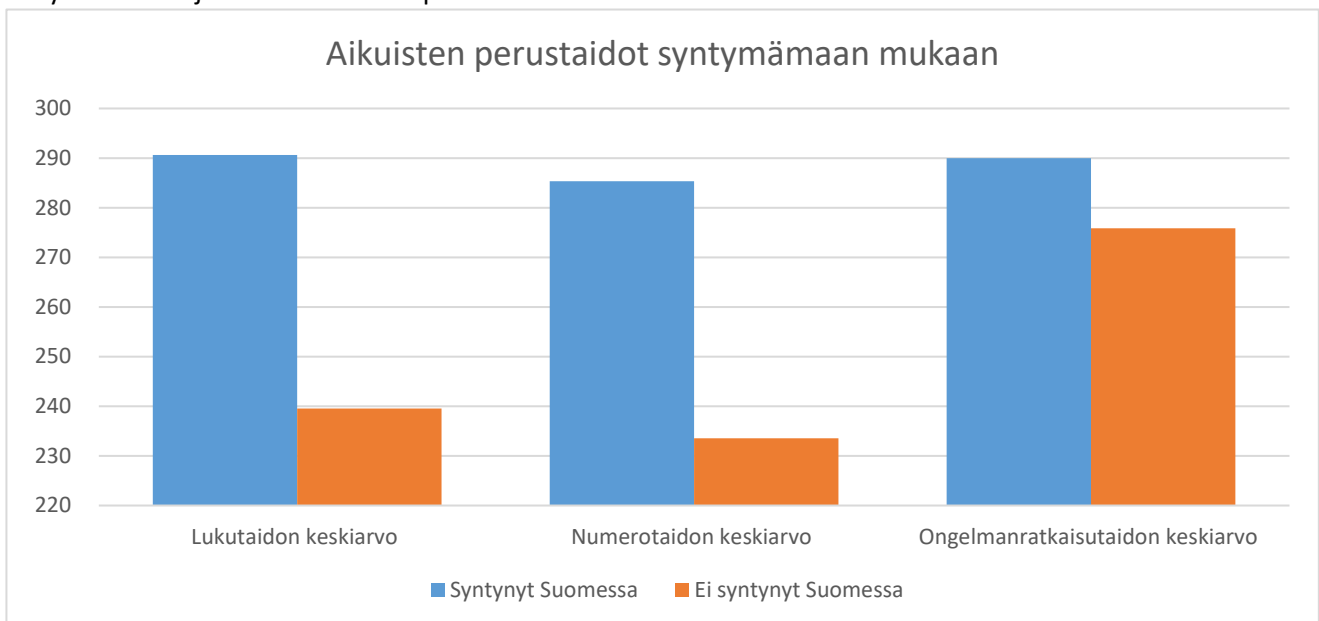
Kuvio 3. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo pääasiallisen toiminnan mukaan. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Toinen erottava tekijä on henkilöiden koulutustaso. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden pisteiden keskiarvo oli yli 300 pistettä kaikissa perustaidoissa, kun vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien, toisen asteen tutkinnon suorittaneiden tai erikoisammattikoulutusasteen suorittaneiden pisteiden keskiarvo oli lähempänä 280 pistettä.

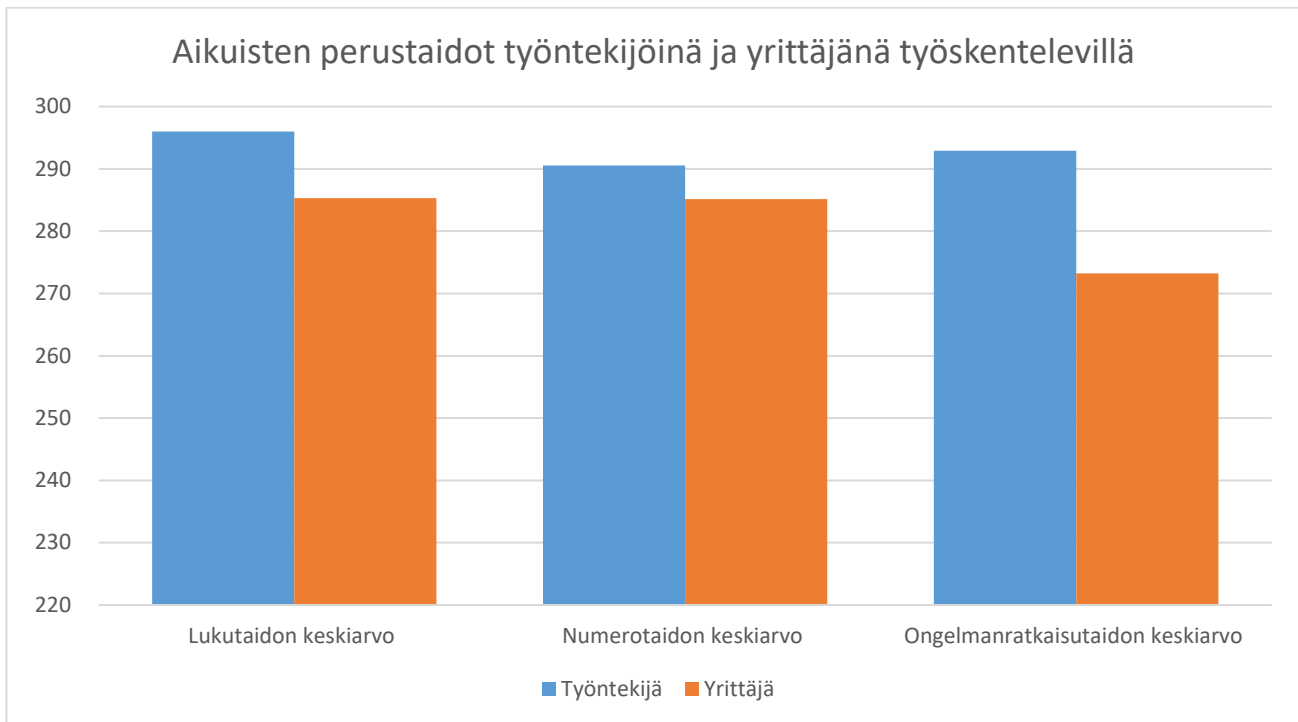
Kuvio 4. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo koulutustason mukaan. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Selviä eroja oli myös Suomessa ja ulkomailla syntyneiden välillä. Suomessa syntyneiden taidot olivat erityisesti luku- ja numerotaidossa paremmat.

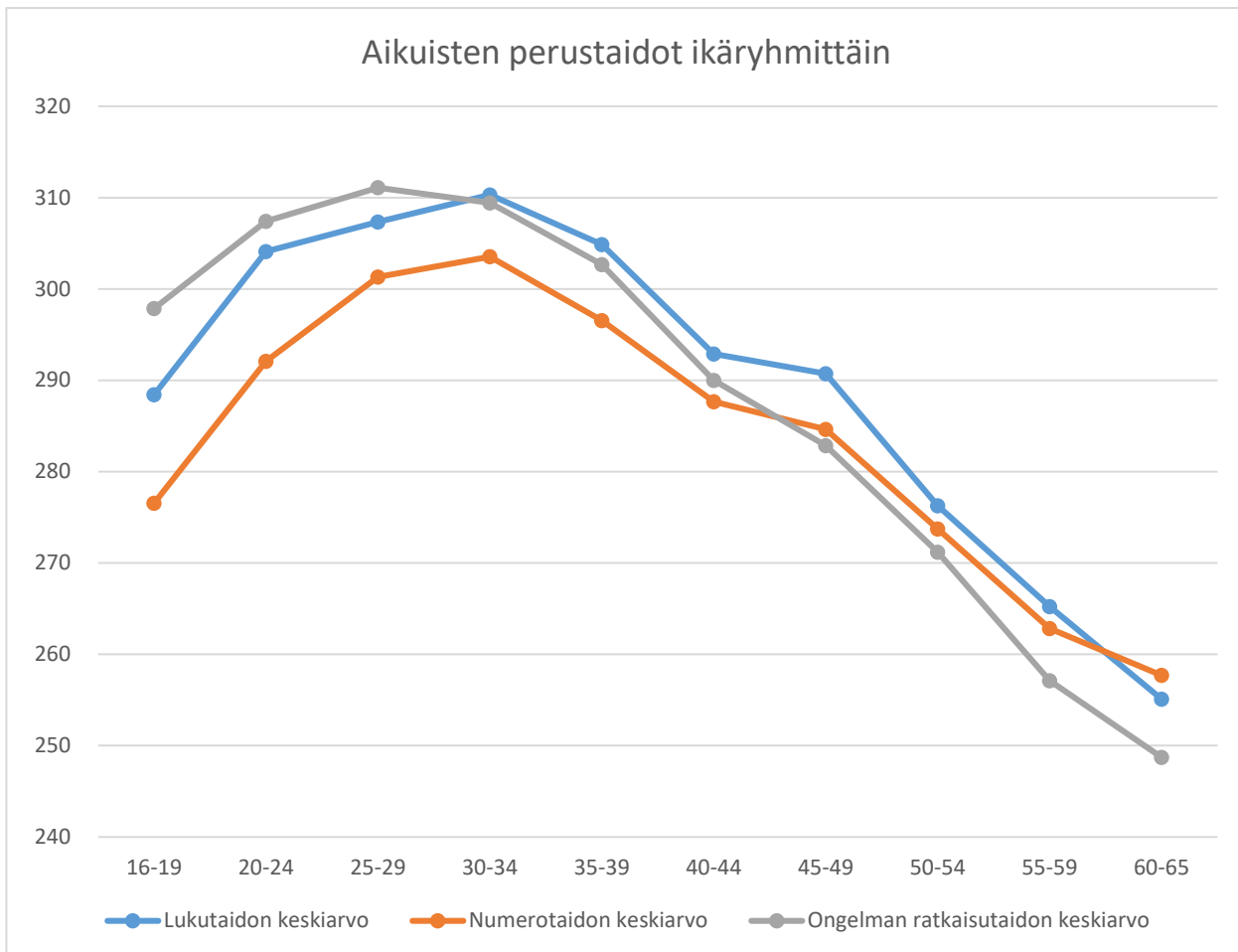
Kuvio 5. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo syntymämaan mukaan. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Yrittäjien perustaidot olivat keskimäärin työntekijänä toimivia heikkomat.

Kuvio 6. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo työntekijöinä ja yrittäjänä työskentelevillä. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Aikuisten perustaidoissa ikä on yksi merkittävä taitojen hallintaan liittyvä taustatekijä. Ikäryhmien väliset keskimääräiset erot perustaitojen hallinnassa Suomessa ovat varsin suuria ja yleisesti ottaen parhaita perustaidoiltaan ovat 25–34-vuotiaat. Kahden vanhimman ikäryhmän (55–64-vuotiaat) taidot olivat selvästi muita ryhmiä heikompia.

Kuvio 7. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo ikäryhmittäin. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Tämän takia OECD on tehnyt ennusteita osaamistason kehittymisestä vanhempien ikäluokkien korvautuessa uusilla ikäryhmillä, joiden osaamistason oletetaan olevan vastaava kuin viime otoksen nuorimmilla ikäryhmillä. Ennuste on tehty sillä oletuksella, ettei osaaminen vähenny ikääntymisen myötä ja että uusien ikäluokkien osaaminen on yhtä hyvää kuin aiemmin. Näillä oletuksilla voidaan olettaa, että seuraavassa tutkimuksessa aikuisten perustaidot ovat keskimäärin yli viisi, jopa kymmenen pistettä edellistä tutkimusta korkeammat.

1.2 Työkäisten osallistuminen jatkuvaan oppimiseen

Työkäisten osallistumista jatkuvaan oppimiseen tarkastellaan ensimmäisenä tutkintokoulutukseen osallistumisen ja toisena muuhun kuin tutkintokoulutukseen osallistumisen kautta. Aineistona tarkastelussa on käytetty Tilastokeskuksen aineistoja, kuten koulutustilastoja sekä aikuiskoulutustutkimuksen tietoa, joita on täydennetty muilla henkilöperustaisilla rekisteritiedoilla.

1.2.1 Osallistuminen tutkintokoulutukseen

Työkäisten tutkintokoulutukseen osallistumisen aineistona on käytetty Tilastokeskuksen tietoja ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen uusista opiskelijoista² vuonna 2018. Tarkastelussa on

² uusilla opiskelijoilla tarkoitetaan opiskelijoita, jotka ovat tulleet tilastovuonna kirjoille tietyn oppilaitoksen tiettyyn koulutukseen.

mukana henkilöt, jotka ovat aloittaneet opinnot tutkintokoulutuksessa vähintään 25-vuotiaana. Ammatillisen koulutuksen luvuissa on mukana tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen uudet opiskelijat.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhteensä 94 283 työkäistä (yli 25-vuotiaat) uutta opiskelijaa osallistui tutkintokoulutukseen vuonna 2018. Työkäisten osuus oli noin 53 prosenttia kaikista uusista opiskelijoista.

Eniten työkäisiä aloitti ammatillisessa tutkintokoulutuksessa (ml. työvoimakoulutus), jossa työkäisiä uusia opiskelijoita oli yhteensä 65 373, joista 33 317 perustutkintokoulutuksessa ja 32 056 ammatti- tai erikoisammattitutkintokoulutuksessa. Seuraavaksi eniten työkäisiä aloitti ammattikorkeakoulujen tutkintokoulutuksessa, jossa työkäisiä uusia opiskelijoita oli yhteensä 20 428, joista 15 242 alemmassa ja 5 186 ylemmässä ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa. Yliopistojen tutkintokoulutuksessa taas aloitti 8 482 uutta työkäistä opiskelijaa, joista 3 605 alemmassa ja 4 877 ylemmässä yliopistotutkintokoulutuksessa.

	15–24- vuotiaat	25–29- vuotiaat	30–34- vuotiaat	35–39- vuotiaat	40–49- vuotiaat	50–54- vuotiaat	55–59- vuotiaat	60–	Yhteensä uudet opiskelijat
Ammatillinen koulutus	50 380	13 996	12 261	11 295	16 739	6 345	3 946	791	115 753
Ammatillinen perustutkinto	46 397	9 070	6 985	5 703	7 346	2 591	1 403	219	79 714
Ammatti- /erikoisammattitutkinto	3 983	4 926	5 276	5 592	9 393	3 754	2 543	572	36 039
Ammattikorkeakoulutus	18 084	6 747	4 997	3 802	3 746	839	271	26	38 512
Alempi AMK- tutkinto	18 084	6 103	3 660	2 486	2 323	485	168	17	33 326
Ylempi AMK- tutkinto	-	644	1 337	1 316	1 423	354	103	9	5 186
Yliopistokoulutus	15 838	4 171	1 722	1 078	1 104	248	123	36	24 320
Yliopiston alempi kk-tutkinto	13 465	1 745	783	433	469	98	54	23	17 070
Yliopiston ylempi kk- tutkinto	2 373	2 426	939	645	635	150	69	13	7 250
Yhteensä	84 302	24 914	18 980	16 175	21 589	7 432	4 340	853	178 585

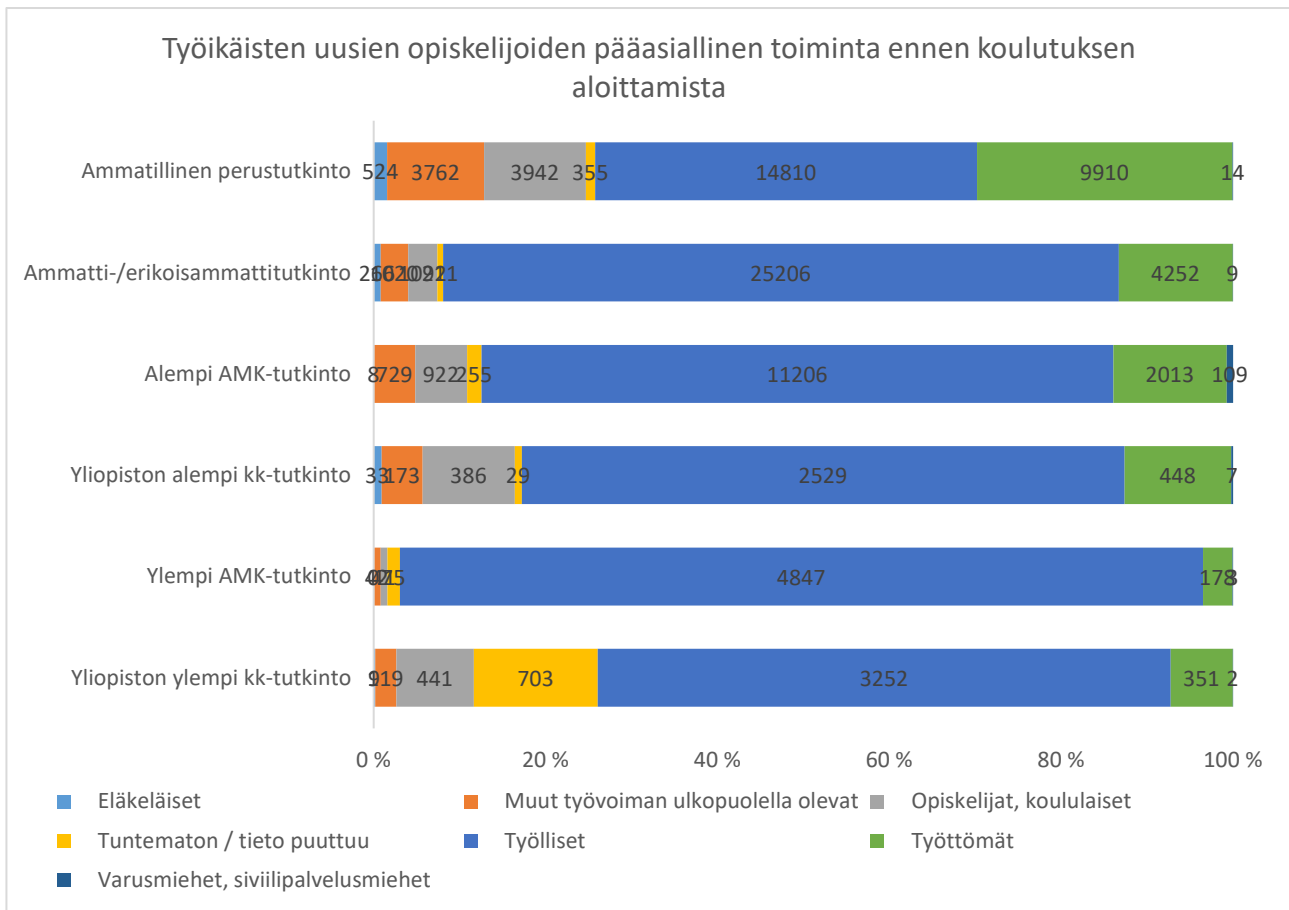
Taulukko 2. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen uudet opiskelijat ikäryhmittäin vuonna 2018. Lähde: Tilastokeskus

Työkäisten osuus uusista opiskelijoista oli suurin ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa, jossa kaikki uudet opiskelijat olivat vähintään 25-vuotiaita. Myös ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa työkäisten osuus oli lähes 90 prosenttia uusista opiskelijoista. Työkäisten osuus oli merkittävä myös ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa ja alemmissa ammattikorkeakoulututkinnoissa, jossa osuudet olivat noin 42 ja 46 prosenttia.

	Yhteensä uudet opiskelijat	Työikäiset (väh. 25v) uudet opiskelijat	Työikäisten %- osuus uusista opiskelijoista
Ammatillinen koulutus	115 753	65 373	56,5 %
Ammatillinen perustutkinto	79 714	33 317	41,8 %
Ammatti-/erikoisammattitutkinto	36 039	32 056	88,9 %
Ammattikorkeakoulutus	38 512	20 428	53,0 %
Alempi AMK-tutkinto	33 326	15 242	45,7 %
Ylempi AMK-tutkinto	5 186	5 186	100,0 %
Yliopistokoulutus	24 320	8 482	34,9 %
Yliopiston alempi kk-tutkinto	17 070	3 605	21,1 %
Yliopiston ylempi kk-tutkinto	7 250	4 877	67,3 %
Yhteensä	178 585	94 283	52,8 %

Taulukko 3. Amatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen uudet opiskelijat ja työikäisten määrä ja %-osuus. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Työikäisistä uusista opiskelijoista selkeä enemmistö oli ollut työllisenä ennen koulutuksen aloittamista. Yhteensä uusista opiskelijoista noin 66 % oli ollut työllisenä ennen opintojen aloittamista. Työllisten osuus oli suurin ylemmissä ja alemmissa ammattikorkeakoulututkinnoissa ja ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa. Työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien osuus oli merkittävin amatillisessa perustutkintokoulutuksessa. Yliopiston ylemmissä kk-tutkinnoissa uusissa opiskelijoissa oli myös useita henkilöitä, joiden pääasiallisesta asemasta ei ole tietoa, jolloin kyseessä on usein ulkomailta tullut henkilö.

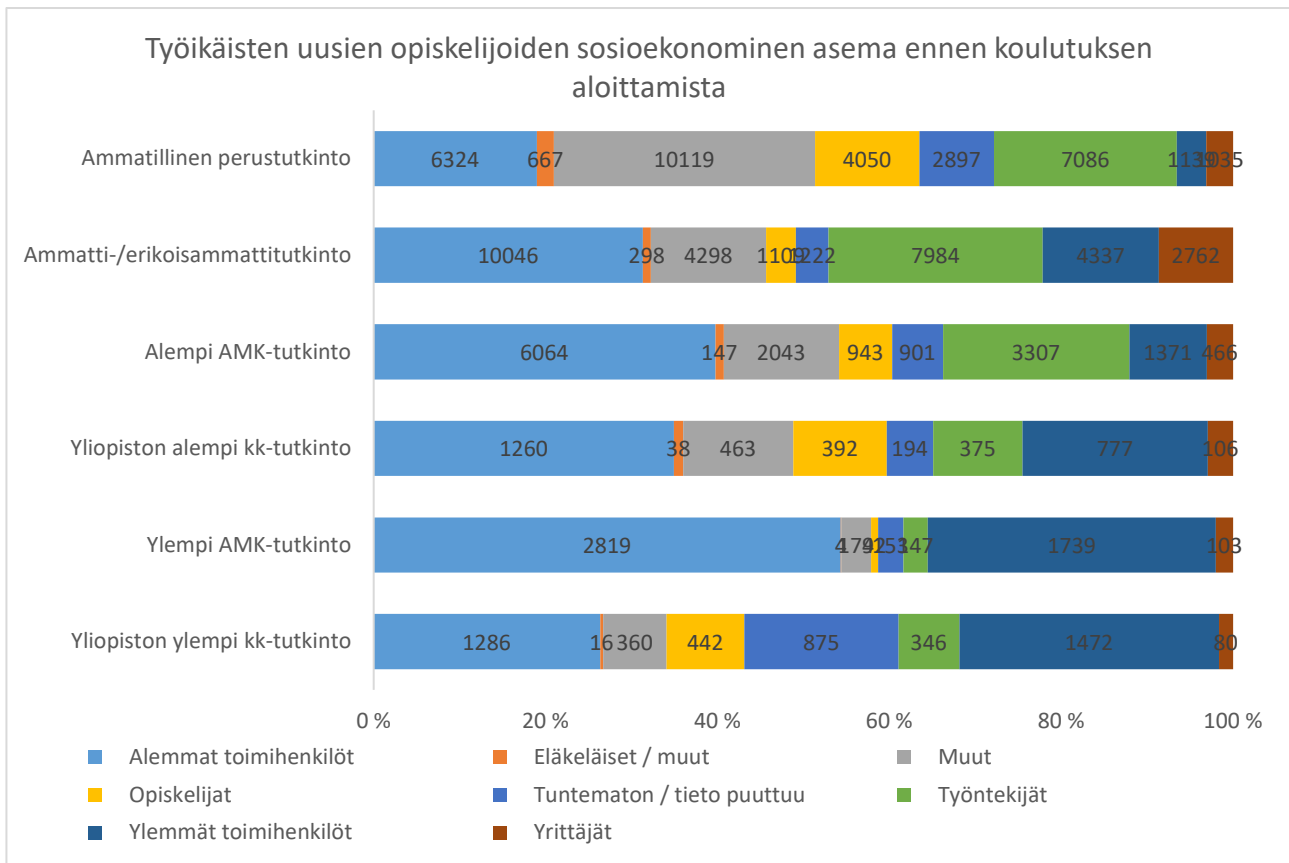

Kuvio 8. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 25v. uudet opiskelijat koulutusta edeltävän pääasiallisen toiminnan mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2018

Työkäisistä opiskelijoista yli 40 prosenttia oli sosioekonomiselta asemaltaan alempi tai ylempi toimihenkilö ennen koulutuksen aloittamista. Seuraavaksi eniten (25 %) oli ryhmä ”muut”, johon kuuluvat pitkäaikaistyöttömät, asevelvollisuuttaan suorittavat, perheenjäsenet, omaisuustuloilla tai säästöillä elävät ja ulkomailta tulleet. Kolmanneksi eniten oli työntekijänä toimineita (20 %). Muita ryhmiä olivat opiskelijat (7 %), yrittäjät (5 %) ja eläkeläiset (1 %).

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon työkäisistä uusista opiskelijoista selvä enemmistö, lähes 90 prosenttia, oli ollut ennen koulutuksen aloittamista ylempi tai alempi toimihenkilö. Yliopistojen korkeakoulututkintokoulutusten uusissa opiskelijoissa enemmistö oli myös ollut toimihenkilö ennen koulutuksen aloittamista, mutta myös opiskelijoita ja muita työelämän ulkopuolelta tulleita (esim. ulkomailta tulleita) oli paljon. Ammattikorkeakoulujen alemman amk-tutkinnossa uusien työkäisten opiskelijoiden joukko oli moninainen kuin muissa korkeakoulututkinnoissa ja heidän joukossaan oli muita korkeakoulututkintoja enemmän työntekijöitä.

Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa uusien opiskelijoiden joukko oli kaikista moninainen. Mukana oli sekä toimihenkilöitä, työntekijöitä, opiskelijoita että muita ryhmiä. Ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa uusista työkäisistä opiskelijoista suurin osa oli ennen koulutuksen aloittamista työskennellyt joko toimihenkilönä, työntekijänä tai yrittäjänä.

Kuvio 9. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 25v. uudet opiskelijat koulutusta edeltävän sosioekonomisen aseman mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2018

Kaikista työkäisistä uusista opiskelijoista 22 prosenttia oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa ja 29 prosenttia oli vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa (vain perusasteen tai yleissivistävän koulutuksen varassa olevat).

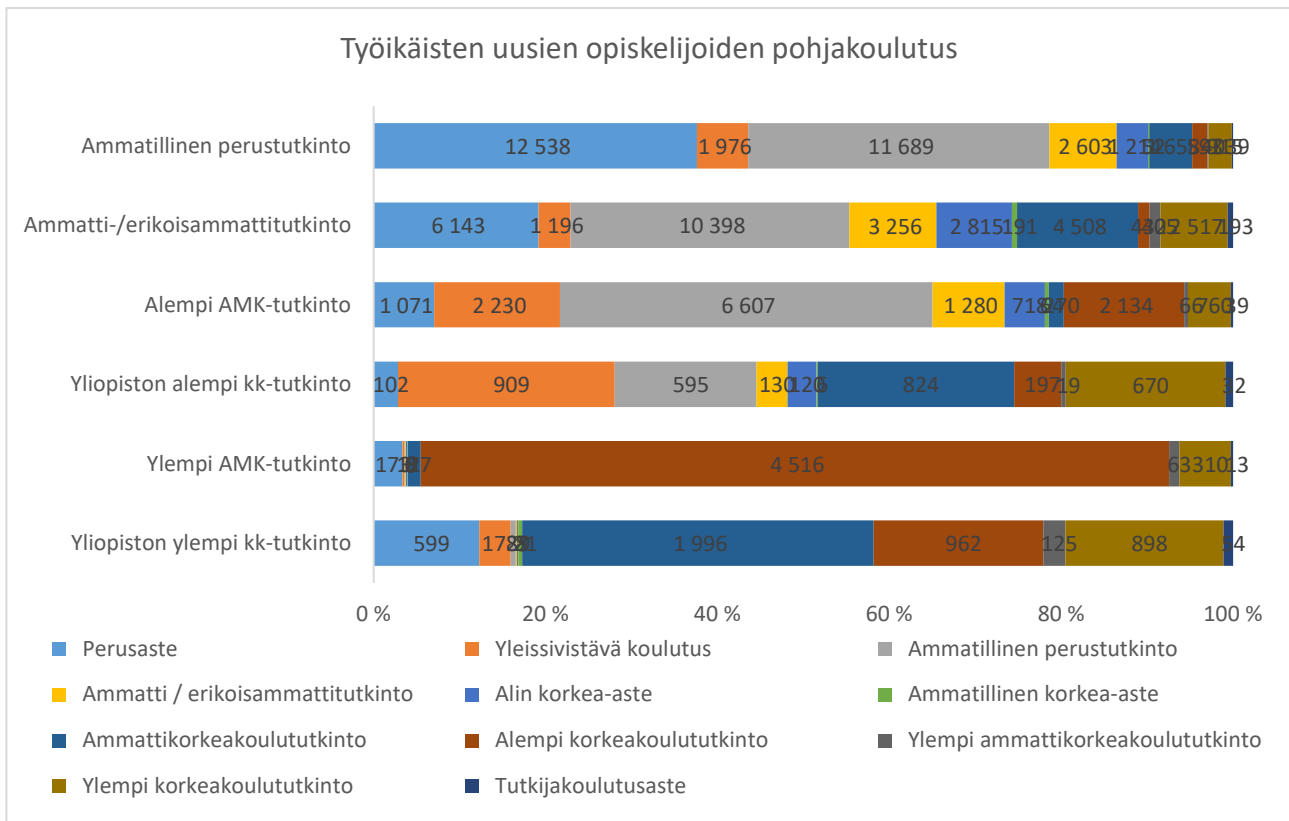
Heidän osuutensa oli suurin ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, jossa osuudet olivat 38 ja 44 prosenttia. Kuitenkin yli puolet ammatillisen perustutkintokoulutuksen aloittaneista oli aiemmin suorittanut vähintään ammatillisen perustutkinnon ja lähes 10 prosenttia oli aiemmin suorittanut korkeakoulututkinnon.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksen uusista työkäisistä opiskelijoista vain 19 prosenttia oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa ja 23 prosenttia vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus taas oli yli 25 prosenttia.

Ammattikorkeakoulututkinnon uusista työkäisistä opiskelijoista 22 prosenttia oli vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa ja vastaava osuus oli aiemmin suorittanut korkeakoulututkinnon. Yliopiston alemmassa korkeakoulututkinnossa vastaavat osuudet olivat 28 ja 48 prosenttia, eli lähes puolet oli jo aiemmin suorittanut korkeakoulututkinnon.

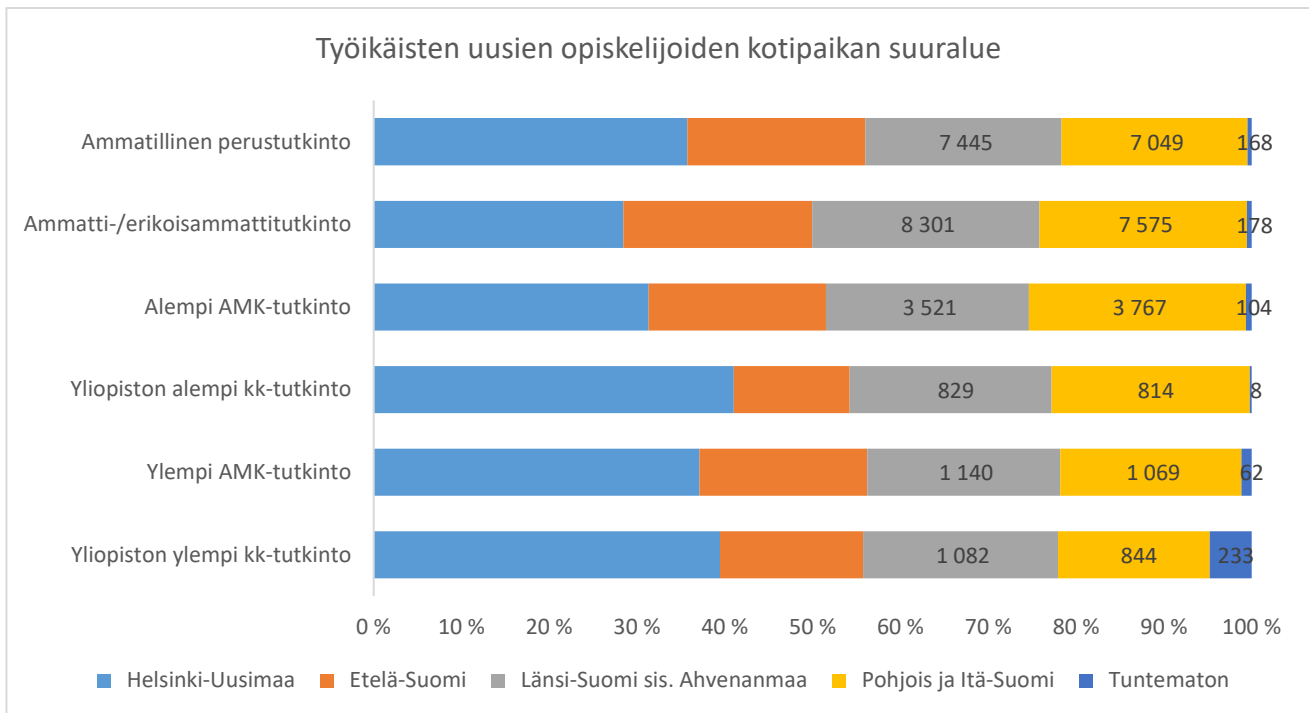
Yliopiston ja ammattikorkeakoulujen ylemmissä korkeakoulututkinnoissa aloittaneista suurimmalla osalla oli taustallaan enintään alempi kk-tutkinto, mikä onkin usein edellytyksenä koulutukseen pääsyyllä. Aikaisemmin toisen korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa 7 prosenttia ja yliopiston ylemmässä korkeakoulututkinnossa 22 prosenttia.

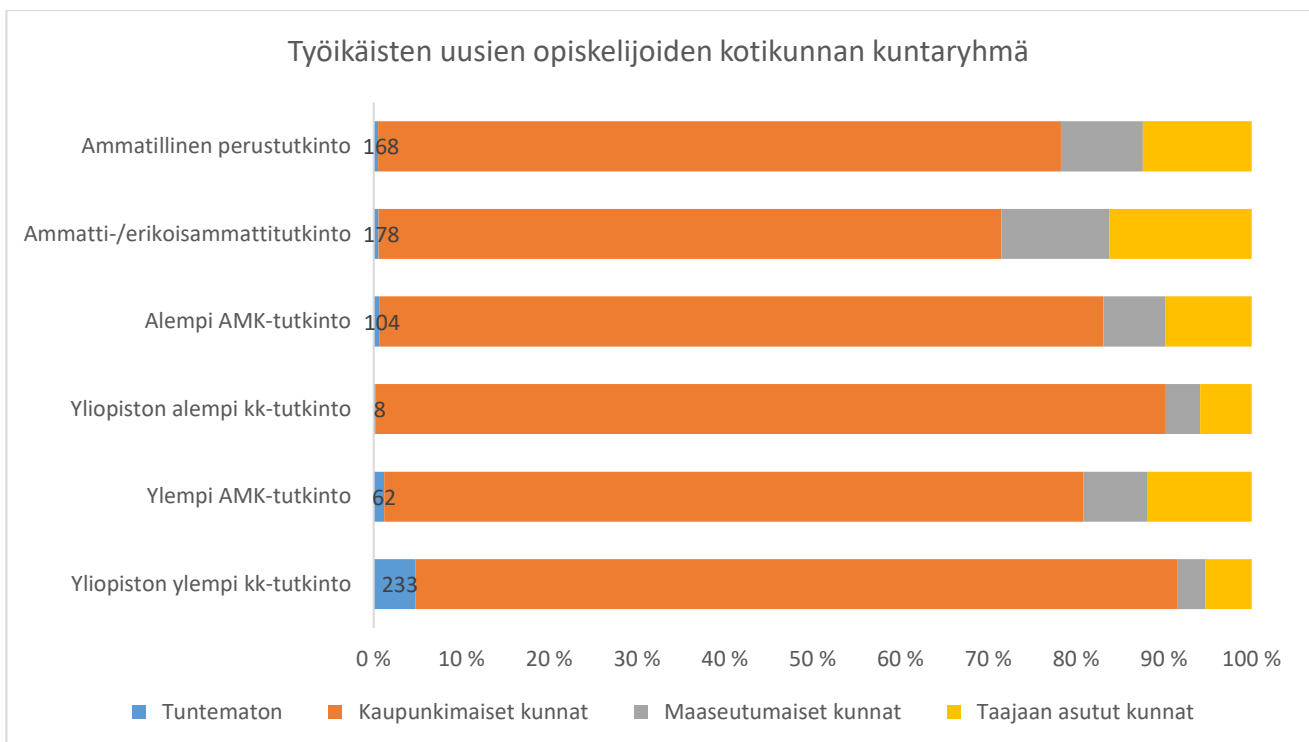
Kuvio 10. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat pohjakoulutuksen mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2018

Eniten työikäisiä uusia opiskelijoita asui Helsingin ja Uudenmaan suuralueella, toiseksi eniten Länsi-Suomen suuralueella, kolmanneksi eniten Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueella ja vähiten Etelä-Suomen suuralueella. Alueiden välillä oli hieman eroa siinä, mitkä tutkintotyypeistä painottuivat. Yliopistokoulutuksessa aloitti enemmän Helsingin ja Uudenmaan alueella asuvia kuin ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa tai alemmassa ammattikorkeakoulututkinnossa.

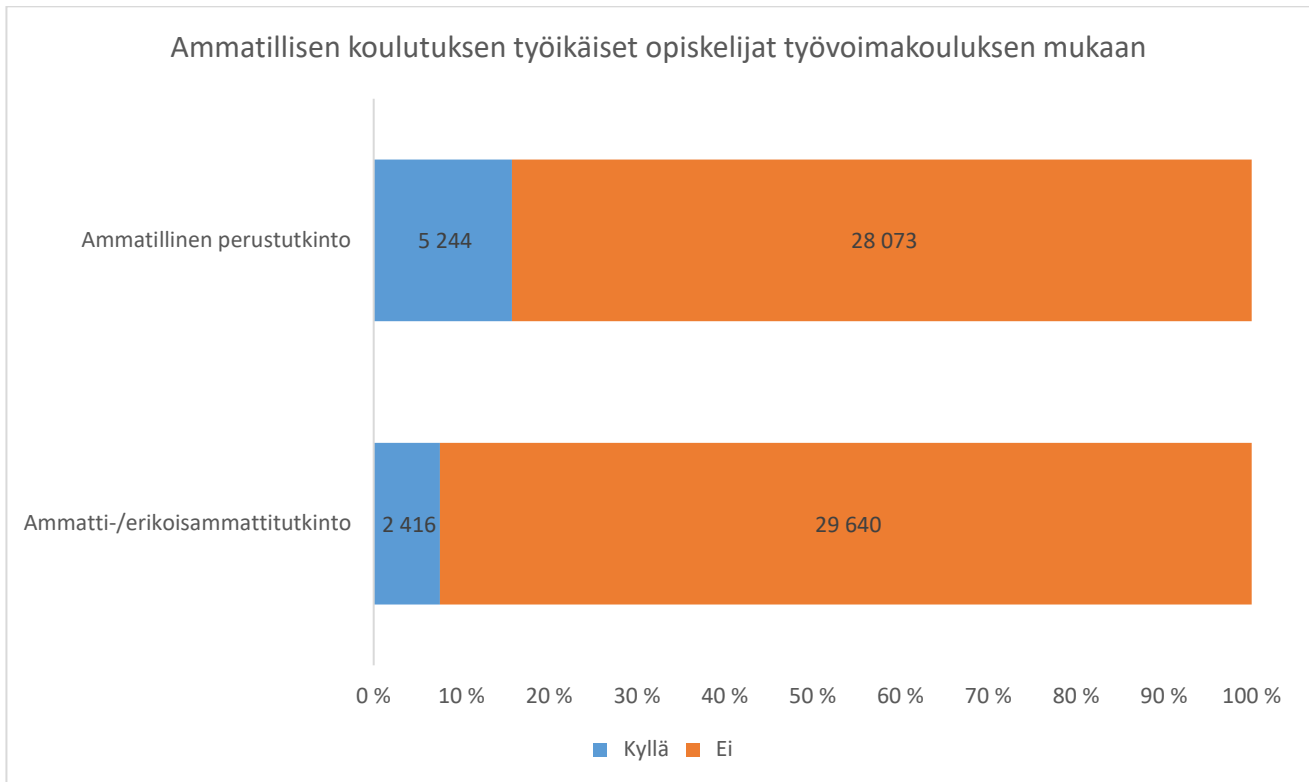
Kuvio 11. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat kotipaikan suuralueen mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2018

Kuntaryhmistä ylivoimaisesti eniten uusia työikäisiä opiskelijoita asui kaupunkimaisissa kunnissa. Erityisesti yliopistokoulutuksessa lähes kaikki uudet opiskelijat asuivat kaupunkimaisissa kunnissa, joissa yliopistot sijaitsevat. Ammatillisessa koulutuksessa uusista työikäisistä opiskelijoista suurempi osa asui taajaan asututuissa tai maaseutumaisissa kunnissa verrattuna korkeakoulujen uusiin työikäisiin opiskelijoihin.

Kuvio 12. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat kotikunnan kuntaryhmän mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2018

Ammatillisen koulutuksen uusista vähintään 25-vuotiaista opiskelijoista 7 660 eli noin 12 prosenttia oli työvoimakoulutuksen opiskelijoita. Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa osuus oli suurempi (15,7 %) ja ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa pienempi (7,5 %).

Kuvio 13. Ammatillisen tutkintokoulutuksen vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat työvoimakoulutuksen mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2018

Seuraaviin taulukoihin on koottu tietoa ryhmistä, jotka ovat aiempien tutkimusta mukaan olleet jatkuvassa oppimisessa aliedustettuina. Kaikista ryhmistä ei ole saatavilla tilastotietoa, joten tarkastelussa on mukana yli 55-vuotiaat, ennen koulutuksen aloittamista työttömänä tai työvoiman ulkopuolella olleet, työntekijänä (ei toimihenkilönä) tai yrittäjänä toimineet, vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai vailla ammatillista tutkintoa olevat sekä vieraskieliset. Lisäksi on tarkasteltu, kuinka suuri osa työkäisistä uusista opiskelijoita nostaa koulutustasoaan eli aloittaa koulutuksessa, joka on tasoltaan pohjakoulutusta korkeampi.

Vuonna 2018 yli 55-vuotiaita uusia opiskelijoita oli yhteensä noin 5 200. Heidän osuutensa kaikista uusista työkäisistä opiskelijoista on 5,5 prosenttia. Osuus ja määrä olivat suurimpia ammatillisessa koulutuksessa, erityisesti ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa, jossa yli 3 100 eli lähes 10 prosenttia uusista työkäisistä opiskelijoista oli yli 55-vuotiaita. Yli 55-vuotiaiden määrä oli pienin yliopiston alemmissa korkeakoulututkinnoissa (alle 80 uutta opiskelijaa) ja taas osuus oli pienin ammattikorkeakoulun tutkintokoulutuksen uusissa opiskelijoissa (1,2 %).

	Yli 55-vuotiaat uudet opiskelijat	Yli 55-vuotiaiden %-osuus työkäisistä uusista op.
Ammatillinen koulutus	4 737	7,2 %
Ammatillinen perustutkinto	1 622	4,9 %
Ammatti-/erikoisammattitutkinto	3 115	9,7 %
Ammattikorkeakoulutus	297	1,5 %
Alempi AMK-tutkinto	185	1,2 %
Ylempi AMK-tutkinto	112	2,2 %
Yliopistokoulutus	159	1,9 %
Yliopiston alempi kk-tutkinto	77	2,1 %
Yliopiston ylempi kk-tutkinto	82	1,7 %
Yhteensä	5 193	5,5 %

Taulukko 4. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 55-vuotiaat uudet opiskelijat ja %-osuus yli 25v. uusista opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Pienituloisia työkäisiä uusia opiskelijoita oli vuonna 2018 yhteensä noin 24 000. Pienituloisten osuus oli noin viidesosa kaikista työkäisistä opiskelijoista. Osuus oli suurin yliopistojen tutkintokoulutuksessa aloittaneissa, erityisesti ylemmässä korkeakoulututkintokoulutuksessa. Osuus oli lähes yhtä suuri ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, jossa työkäisistä uusista opiskelijoista 34 prosenttia oli pienituloisia. Ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa osuus oli selvästi pienempi, noin 19 prosenttia. Kaikista pienin osuus oli ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon uusissa opiskelijoissa, joista vain seitsemän prosenttia oli pienituloisia. Tulonerot selittyvät osittain ikäryhmillä sekä työmarkkina-aseamalla.

	0 -19 999	20 000-	Pienituloisten %-osuus uusista op.
Ammatillinen koulutus	17 387	47 982	26,6 %
Ammatillinen perustutkinto	11 352	21 963	34,1 %
Ammatti-/erikoisammattitutkinto	6 035	26 019	18,8 %
Ammattikorkeakoulutus	3 925	16 501	19,2 %
Alempi AMK-tutkinto	3 557	11 683	23,3 %
Ylempi AMK-tutkinto	368	4 818	7,1 %
Yliopistokoulutus	2 771	5 711	32,7 %
Yliopiston alempi kk-tutkinto	998	2 607	27,7 %
Yliopiston ylempi kk-tutkinto	1 773	3 104	36,4 %
Yhteensä	24 083	70 194	25,5 %

Taulukko 5. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 25v. uudet opiskelijat tuloluokan mukaan ja pienituloisten %-osuus. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Työttömänä ennen koulutuksen aloittamista oli ollut yhteensä noin 17 200 työkäistä uutta opiskelijaa. Työttömänä olleiden osuus uusista opiskelijoista oli suurin ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, joiden osuus uusista työkäisistä opiskelijoista oli lähes 30 prosenttia. Kaikista uusista opiskelijoista työttömänä koulutusta edeltävänä vuonna olleiden osuus oli noin 18 prosenttia. Määrät ja osuudet olivat kaikista pienimät ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon uusissa opiskelijoissa, jossa vain noin 180 uutta työkäistä opiskelijaa ja kolme prosenttia uusista työkäisistä opiskelijoista oli ollut työttömänä. Työvoiman ulkopuolella, jos ei lasketa opiskelijana, eläkkeellä ja varusmiehenä olleita, oli noin 8 prosenttia työkäisistä uusista opiskelijoista. Osuus oli suurin yliopiston ylemmän korkeakoulututkinnon ja ammatillisen perustutkintokoulutuksen uusissa opiskelijoissa, joissa osuudet olivat noin 17 ja 12 prosenttia. Ulkomailta tulleiden osuus todennäköisesti selittää osuuksia, mutta yliopistoissa maahanmuutto todennäköisemmin johtuu juuri aloitetusta opiskelusta.

Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa maahanmuuton taustalla voi todennäköisemmin olla myös muitakin kuin opiskelusta johtuvia syitä.

	Työttömät	Muut työvoiman ulkopuolella olevat	Tuntematon / tieto puuttuu	Työttömien %-osuus uusista op.	Työvoiman ulkopuolisten %-osuus ³ uusista op.
Ammatillinen koulutus	14 162	4782	566	21,7 %	8,2 %
Ammatillinen perustutkinto	9 910	3762	355	29,7 %	12,4 %
Ammatti-/erikoisammattitutkinto	4 252	1020	211	13,3 %	3,8 %
Ammattikorkeakoulutus	2 191	771	330	10,7 %	5,4 %
Alempi AMK-tutkinto	2 013	729	255	13,2 %	6,5 %
Ylempi AMK-tutkinto	178	42	75	3,4 %	2,3 %
Yliopistokoulutus	799	292	732	9,4 %	12,1 %
Yliopiston alempi kk-tutkinto	448	173	29	12,4 %	5,6 %
Yliopiston ylempi kk-tutkinto	351	119	703	7,2 %	16,9 %
Yhteensä	17 152	5 845	1 628	18,2 %	7,9 %

Taulukko 6. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 25 v. uudet opiskelijat, joiden pääasiallinen asema koulutuksen aloittamista edeltävänä vuonna oli työtön, työvoiman ulkopuolella tai tuntematon, määrät ja %-osuudet uusista työikäisistä opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Sosioekonomiselta asemaltaan työntekijänä ennen koulutuksen aloittamista oli ollut yhteensä noin 19 200 työikäistä uutta opiskelijaa. Työntekijöiden osuus oli noin 20 prosenttia tutkintokoulutusten uusista työikäisistä opiskelijoista. Määrät ja osuudet olivat suurimpia ammatillisessa koulutuksessa, erityisesti ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa, jossa työntekijänä olleita oli lähes 8000 uutta työikäistä opiskelijaa ja osuus oli lähes 25 prosenttia uusista työikäisistä opiskelijoista. Osuus oli merkittävä myös ammattikorkeakoulujen alemmassa tutkintokoulutuksessa. Työntekijänä olleiden osuudet olivat pienimpiä ylemmissä korkeakoulututkinnoissa.

Yrittäjänä ennen koulutuksen aloittamista oli ollut yhteensä noin 4 500 työikäistä uutta opiskelijaa. Yrittäjien osuus työikäisistä uusista opiskelijoista oli noin viisi prosenttia vuonna 2018. Yrittäjien osuus oli suurin ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa, jossa osuus oli lähes yhdeksän prosenttia. Ammatillisen perustutkinnon ja alemman korkeakoulututkinnon koulutusten uusista työikäisistä opiskelijoista noin kolme prosenttia oli ollut yrittäjiä.

	Työntekijät	Yrittäjät	Työntekijöiden %-osuus	Yrittäjien %-osuus
Ammatillinen koulutus	15 070	3 797	23,1 %	5,8 %
Ammatillinen perustutkinto	7 086	1 035	21,3 %	3,1 %
Ammatti-/erikoisammattitutkinto	7 984	2 762	24,9 %	8,6 %
Ammattikorkeakoulutus	3 454	569	16,9 %	2,8 %
Alempi AMK-tutkinto	3 307	466	21,7 %	3,1 %
Ylempi AMK-tutkinto	147	103	2,8 %	2,0 %
Yliopistokoulutus	721	186	8,5 %	2,2 %
Yliopiston alempi kk-tutkinto	375	106	10,4 %	2,9 %
Yliopiston ylempi kk-tutkinto	346	80	7,1 %	1,6 %
Kaikki yhteensä	19 245	4 552	20,4 %	4,8 %

³ pl. Opiskelijat, eläkeläiset ja varusmiehet)

Taulukko 7. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 25 v. uudet opiskelijat, joiden sosioekonominen asema koulutuksen aloittamista edeltävänä vuonna oli työntekijä (ei toimihenkilö) tai yrittäjä, määrät ja %-osuudet uusista työkäisistä opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia työkäisiä uusia opiskelijoita oli vuonna 2018 yhteensä noin 20 600. Heidän määränsä osuutensa oli suurin ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, jossa aloittaneista vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa oli noin 12 500 eli lähes 38 prosentilla työkäisistä uusista opiskelijoista.

Vailla ammatillisesti suuntautunutta koulutusta eli joko pelkän perusasteen tai lukiokoulutuksen varassa olevia työkäisiä uusia opiskelijoita oli vuonna 2018 yhteensä noin 27 100. Heidän määränsä osuutensa oli suurin ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa. Myös korkeakoulujen alemmissa tutkinnoissa osuudet olivat merkittäviä, lähes 22 prosenttia ammattikorkeakoulujen ja yli 28 prosenttia yliopistojen alemmissa korkeakoulututkinnoissa.

Ilman aikaisempaa vastaavan tasoista tai korkeampaa tutkintoa olevien osuus oli suurin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon työkäisistä uusista opiskelijoista, joista lähes 93 prosenttia oli vailla ylempää korkeakoulututkintoa. Pienin osuus taas oli matalimmalla koulutustasolla eli ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, jossa yli puolella oli jo aikaisempi vastaavan tasoinen tai korkeampi tutkinto. Myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnojen ja yliopiston alemman korkeakoulututkinnon uusissa työkäisissä opiskelijoissa lähes puolella oli jo aikaisempi vastaavan tasoinen tai jopa korkeampi tutkinto.

	Perusaste	Yleissivistävä koulutus	Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa, %-osuus	Ei ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa ⁴ %-osuus	Ei aikaisempaa saman tasoista tai korkeampaa tutkintoa ⁵ , %-osuus
Ammatillinen koulutus	18 681	3 172	28,6 %	33,4 %	
Ammatillinen perustutkinto	12 538	1 976	37,6 %	43,6 %	43,6 %
Ammatti- /erikoisammattitutkinto	6 143	1 196	19,2 %	22,9 %	55,3 %
Ammattikorkeakoulutus	1 244	2 242	6,1 %	17,1 %	
Alempi AMK-tutkinto	1 071	2 230	7,0 %	21,7 %	78,5 %
Ylempi AMK-tutkinto	173	12	3,3 %	3,6 %	92,6 %
Yliopistokoulutus	701	1 087	8,3 %	21,1 %	
Yliopiston alempi kk-tutkinto	102	909	2,8 %	28,1 %	51,7 %
Yliopiston ylempi kk-tutkinto	599	178	12,3 %	15,9 %	77,9 %
Kaikki yhteensä	20 626	6 501	21,9 %	28,8 %	

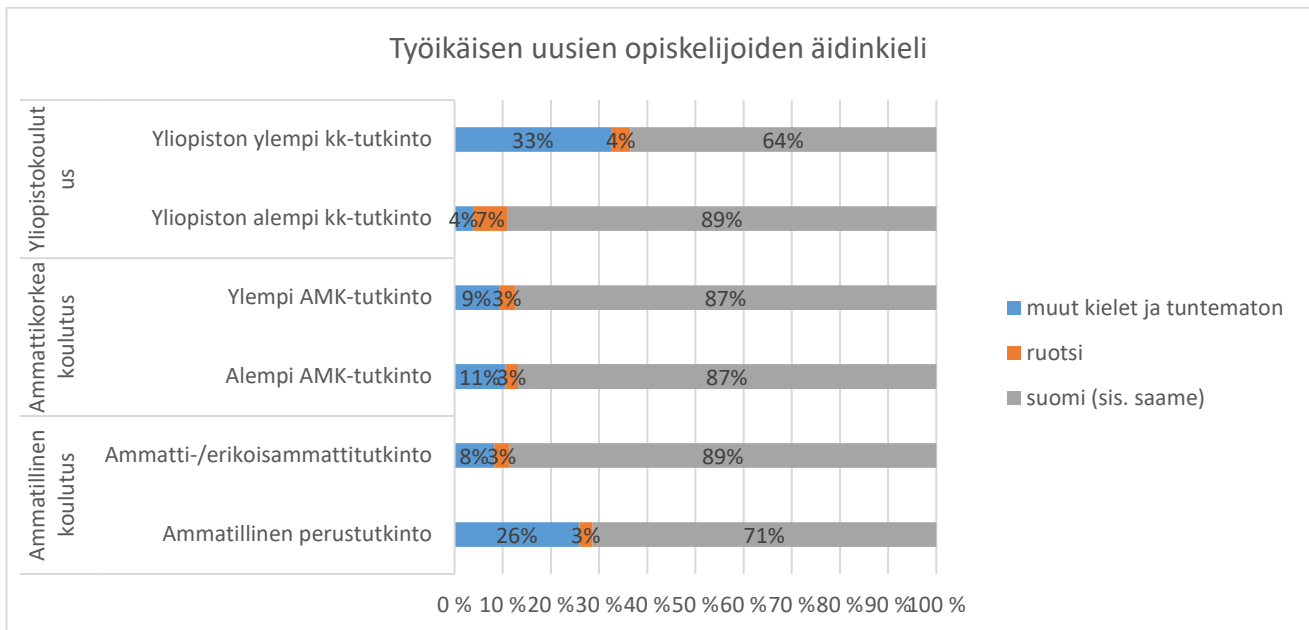
Taulukko 8. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 25v. uudet opiskelijat, pohjakoulutus oli perusaste tai yleissivistävä koulutus, määrät ja %-osuudet uusista työkäisistä opiskelijoista sekä %-osuus uusista opiskelijoista, joilla ei ole aikaisempaa saman tasoista tai korkeampaa tutkintoa. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Uusista vähintään 25-vuotiaista opiskelijoista noin 15 prosentin äidinkieli oli muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Vieraskielisten osuus oli suurin (33 %) yliopiston ylemmän korkeakoulututkinnon uusissa opiskelijoissa ja

⁴ Pohjakoulutus perusaste tai yleissivistävä koulutus

⁵ Pohjakoulutuksen tasot: perusaste, yleissivistävä koulutus, Ammatillinen perustutkinto, ammatti / erikoisammattitutkinto, alin korkea-aste, ammatillinen korkea-aste, ammattikorkeakoulututkinto, alempi korkeakoulututkinto, ylempi ammattikorkeakoulututkinto, ylempi korkeakoulututkinto ja tutkijakoulutusaste

toiseksi suurin (26 %) ammatillisen perustutkinnon uusissa opiskelijoissa. Pieni osuus oli taas yliopiston alemman korkeakoulututkinnon uusissa opiskelijoissa, joista vain neljä prosenttia oli vieraskielisiä.

Kuvio 14. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen vähintään 25v. uudet opiskelijat äidinkielen mukaan (%). Lähde: Vipunen, Tilastokeskus 2018

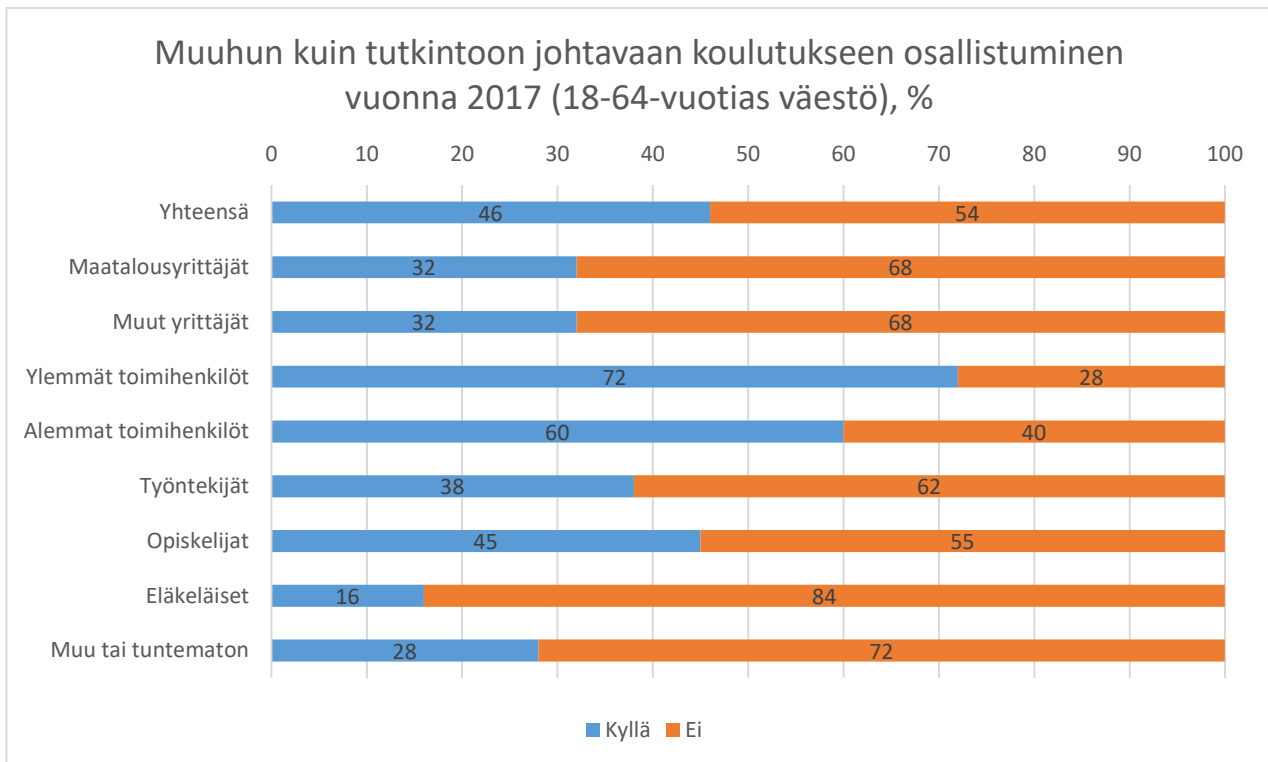
Tarkemmat tiedot uusien opiskelijoiden määristä ja prosenttiosuksista on liitteessä 1.

Tarkastelu on tehty käytettävissä olleen aineiston perusteella. Parlamentaarisen ryhmän toiveena on ollut täydentää tietoa muiden aliedustettujen ryhmien tunnistamiseksi, joten aineistoa tullaan mahdollisuuksien mukaan täydentämään saadun palautteen perusteella.

1.2.2 Osallistuminen muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen

Työikäisten osallistumisesta muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen on käytetty aikuiskoulutustutkimuksen ja xxx tietoja.

Aikuiskoulutustutkimuksen tietojen mukaan vuonna 2017 46 % 18-64 vuotiasta osallistui muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen. Osallistuminen oli yleisintä ylemmillä ja alemmilla toimihenkilöillä, joista 72 % ja 60 % osallistui koulutukseen. Vähäisintä koulutukseen osallistuminen oli eläkeläisillä (16 %), muulla väestöllä (ml. ulkomailta tulleet) (28 %) ja yrittäjillä (32 %).

Kuvio 15. Muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistuneiden %-osuus (18-64-vuotias väestö), sosioekonomisen aseman mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

Erot ryhmien välillä muuhun kuin tutkintoon johtavan koulutukseen osallistumisessa olivat merkittäviä myös koulutustason, pääasiallisen toiminnan ja ikäryhmien välillä.

	Koulutukseen osallistuneet (%)
Ikä	
18-24-vuotiaat	40
25-34-vuotiaat	53
35-44-vuotiaat	53
45-54-vuotiaat	50
55-64-vuotiaat	35
Koulutusaste	
Toinen aste	40
Korkea-aste	61
Perusaste	35
Kuntaryhmä	
Kaupunkimainen	48
Maaseutumainen	41
Taajaan asuttu	43
Pääasiallinen toiminta	
Työlliset	55
Työttömät	21
Työvoiman ulkopuoliset	35

Sosioekonominen asema

Alemmat toimihenkilöt	60
Eläkeläiset	16
Maatalousyrittäjät	32
Muu tai tuntematon	28
Muut yrittäjät	32
Opiskelijat	45
Työntekijät	38
Ylemmät toimihenkilöt	72

Sukupuoli

Mies	43
Nainen	50

Kaikki yhteensä	46
------------------------	-----------

Taulukko 9. Muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistuneiden %-osuus (18-64-vuotias väestö), eri muuttujien mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

1.2.3 Osallistuminen muuhun kuin tutkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen ja omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna

Täydentyy:

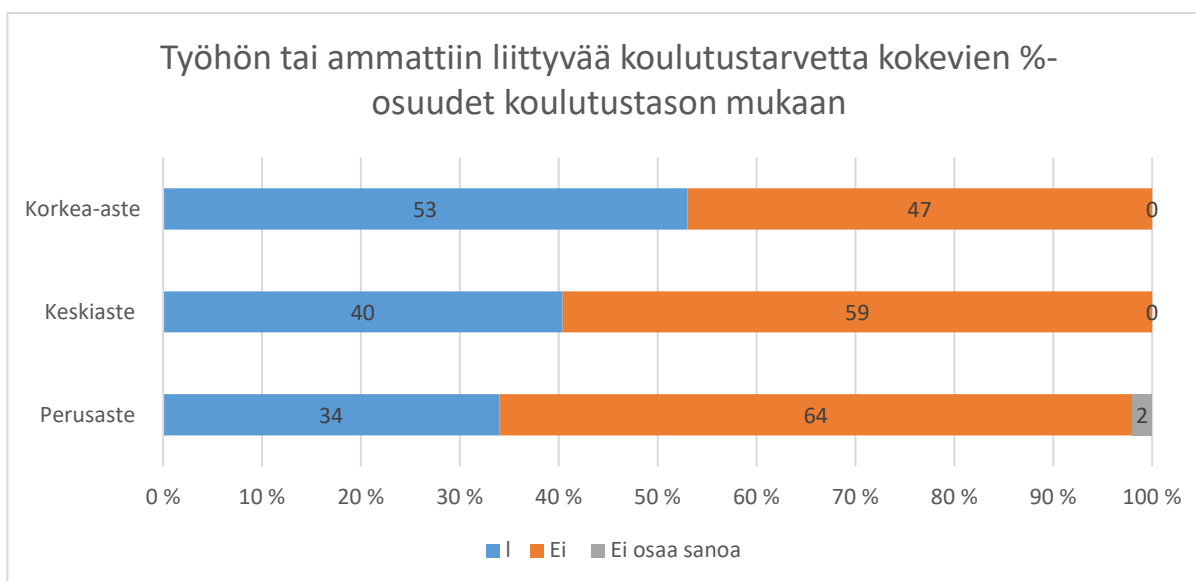
1. Työvoimakoulutukseen (hankinnat ja vos) osallistuneet/vuosi (sis. yhteishankintakoulutukset, pk-yritysten kehittämispalvelut ja valmennukset)
2. Omaehtoiseen koulutukseen osallistuneet työttömyysetuudella/vuosi

1.3 Työikäisten motivaatio kouluttautua

Työikäisten motivaatiota kouluttautua tarkastellaan kolmen Aikuiskoulutustutkimuksen kysymyksen kautta, joilla selvitettiin henkilöiden koulutustarvetta, koulutusaikomuksia ja osallistumisen esteitä.

1.3.1 Koulutustarve

Noin 42 prosenttia 18–64-vuotiaista katsoi tarvitsevansa ammattitaitoa kehittäväää tai uraa edistävää koulutusta vuonna 2017. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet kokivat muita useammin tarvitsevansa koulutusta ammattitaitoansa kehittääkseen tai uraansa edistääkseen. Heistä yli 50 prosenttia ilmoitti tarvitsevansa ammatillista koulutusta, toisen asteen tutkinnon suorittaneista koulutustarvetta koki 40 prosenttia ja pelkän perusasteen suorittaneista noin kolmasosa. Työttömistä 52 prosenttia katsoi tarvitsevansa ammattitaitoa kehittäväää tai uraansa edistävää koulutusta, kun taas työllisistä ja työvoiman ulkopuolisista näin kokeneiden osuus oli pienempi, noin 40 prosenttia.

Kuvio 16. Työhön tai ammattiin liittyvää koulutustarvetta kokevien %-osuus (18-64-vuotias väestö), koulutustason mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

Myös muiden ryhmien välillä oli merkittäviä eroja siinä, kokeeko henkilö tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta. Koulutustarvetta koki keskimääräistä vähemmän maaseutumaisissa tai taajaan asutuissa kunnissa asuvat, yli 500 henkilön työpaikoilla työskentelevät, yrittäjät, työntekijät ja valtiolla työskentelevät.

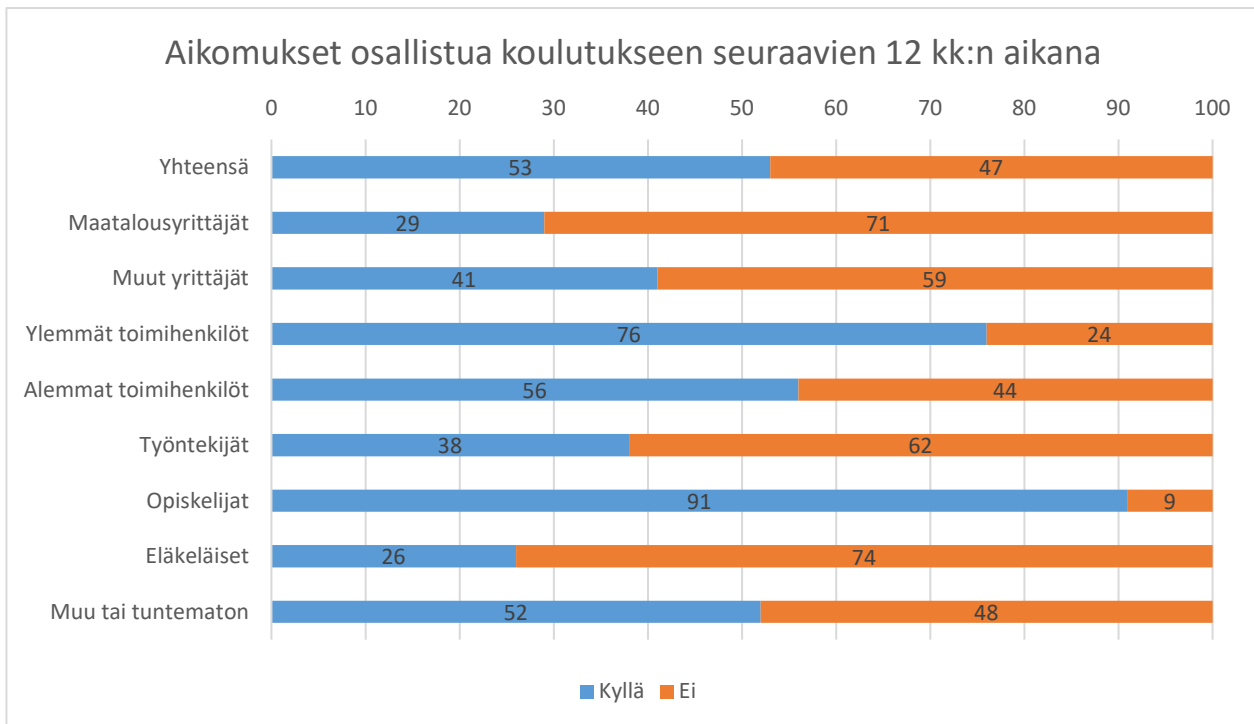
	On työhön tai ammattiin liittyvää koulutustarvetta (%)
Ikä	
18–24-vuotiaat	38
25–34-vuotiaat	57
35–44-vuotiaat	53
45–54-vuotiaat	39
55–64-vuotiaat	20
Koulutusaste	
Toinen aste	40
Korkea-aste	53
Perusaste	34
Kuntaryhmä	
Kaupunkimainen	49
Maaseutumainen	29
Taajaan asuttu	28
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä	
1-49 henkeä	41
50-99 henkeä	42
100-249 henkeä	39
250-499 henkeä	51

500 henkeä tai enemmän	36
Muut kuin palkansaajat	45
Sosioekonominen asema	
Alemmat toimihenkilöt	45
Muu tai tuntematon	55
Yrittäjät	37
Opiskelijat	44
Työntekijät	28
Ylemmät toimihenkilöt	57
Sukupuoli	
Mies	39
Nainen	46
Työnantajasektori	
Kuntasektori	46
Muut kuin palkansaajat	45
Valtiosektori	33
Yksityissektori	40
Työvoimaan kuuluminen	
Työvoima	42
Työlliset	40
Työttömät	52
Työvoiman ulkopuoliset	46
Kaikki yhteensä	42

Taulukko 10. Työhön tai ammattiin liittyvää koulutustarvetta kokevien %-osuus (18-64-vuotias väestö), eri muuttujien mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

1.3.2 Koulutusaikomukset

Reilu puolet, eli 53 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista aikoi osallistua johonkin koulutukseen haastattelua seuraavan vuoden aikana. Eniten koulutusaikkeitä oli ymmärrettävästi opiskelijoilla, heistä 91 prosenttia aikoi joko jatkaa opintojaan tai muuten osallistua koulutukseen tai kursseille- Ylemmistä toimihenkilöistä kouluttautua aikoi 76 prosenttia, alemmista toimihenkilöistä ja sosioekonomisen aseman luokkaan ”muu tai tuntematon”-kuuluvista reilu puolet. Vähiten aikovat opiskella eläkeläiset ja maatalousyrittäjät.

Kuvio 17. Aikomus osallistua koulutukseen seuraavien 12 kk:n aikana, %-osuus (18-64-vuotias väestö), sosioekonomisen mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

Vastaavia merkittäviä eroja oli myös ikäryhmien välillä, nuorimmalla ikäryhmällä oli selvästi enemmän aikomuksia kouluttautua kuin vanhimmalla ikäryhmällä. Keskimääräistä enemmän koulutusaikkeitä oli korkeasti koulutetuilla, kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla, naisilla ja työvoiman ulkopuolisilla.

	Aikoo osallistua koulutukseen 12kk aikana (%)
Ikä	
18-24-vuotiaat	76
25-34-vuotiaat	59
35-44-vuotiaat	60
45-54-vuotiaat	51
55-64-vuotiaat	35
Koulutusaste	
Toinen aste	49
Korkea-aste	66
Perusaste	47
Kuntaryhmä	
Kaupunkimainen	57
Maaseutumainen	46
Taajaan asuttu	43
Pääasiallinen toiminta	
Työlliset	53

Työttömät	48
Työvoima	52
Työvoiman ulkopuoliset	56
Sosioekonominen asema	
Alemmat toimihenkilöt	56
Eläkeläiset	26
Maatalousyrittäjät	29
Muu tai tuntematon	52
Muut yrittäjät	41
Opiskelijat	91
Työntekijät	38
Ylemmät toimihenkilöt	76
Sukupuoli	
Mies	50
Nainen	57
Yhteensä	53

Taulukko 11. Aikomuksena osallistua koulutukseen seuraavien 12 kk:n aikana, %-osuus (18-64-vuotias väestö), eri muuttujien mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

1.3.3 Osallistumisen esteet

Aikuiskoulutustutkimuksessa selvitettiin myös syitä, miksi vastaaja ei ollut osallistunut mihinkään koulutukseen tai vielä useampaan koulutukseen, jos hän oli ilmoittanut kiinnostuksesta osallistua koulutukseen.

Selvästi yleisin este vuonna 2017 koulutukseen osallistumiselle oli ”vaikeus sovittaa koulutus yhteen työn kanssa”, jossa perusjoukkona oli palkansaajat ja yrittäjät. Seuraavaksi yleisimmät esteet olivat ”perhesyistä johtava ajanpuute”, ”koulutus oli liian kallista / ei ollut varaa koulutukseen” ja ”koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä”.

Kuvio 18. Koulutukseen osallistumisen esteet, ("Kyllä"-vastanneiden osuudet, %). Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli synnä erityisesti maatalousyrittäjillä ja muilla yrittäjillä. Perhesyistä johtava ajanpuute oli erityisesti 35-44-vuotiaiden, naisten ja maatalousyrittäjien osallistumisen esteenä. Koulutuksen kalleus osallistumisen esteenä oli yleisempää 25-44-vuotiailla, naisilla ja työttömillä.

	Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli vaikeaa	Perhesyistä johtava ajanpuute	Koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä	Koulutus oli liian kallista / ei ollut varaa koulutukseen	Ikään liittyvät syyt	Ikävät koulutuskokemukset	Työnantajan tai työvoimaviranomaisen tuen puute
Ikä							
18-24-vuotiaat	28	6	16	10	3	8	5
25-34-vuotiaat	45	24	16	22	0	4	13
35-44-vuotiaat	48	36	20	22	0	3	20
45-54-vuotiaat	53	15	16	18	6	3	14
55-64-vuotiaat	44	10	16	8	23	2	11
Koulutusaste							
Keskiaste	44	16	18	17	7	3	13
Korkea-aste	51	25	17	17	4	1	18
Perusaste	43	16	15	16	10	9	8
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	49	19	15	18	5	4	14
Maaseutumainen	43	20	29	16	11	2	13
Taajaan asuttu	43	20	15	15	7	5	10

Pääasiallinen toiminta

Työlliset	47	21	18	17	5	2	17
Työttömät		14	17	20	9	9	16
Työvoima		20	18	18	6	3	17
Työvoiman ulkopuoliset		18	15	15	9	6	3
Sosioekonominen asema							
Alemmat toimihenkilöt	41	20	20	18	4	1	18
Eläkeläiset		10	15	17	28	8	4
Maatalousyrittäjä	80	38	30	10	5	0	0
Muu/tuntematon	45	20	15	18	4	9	11
Muut yrittäjät	61	26	24	19	8	1	4
Opiskelijat		13	13	12	3	5	2
Työntekijät	41	18	20	19	10	3	19
Ylemmät toimihenkilöt	54	22	14	16	2	2	18
Sukupuoli	94	38	34	34	13	7	27
Mies	48	14	15	15	8	5	14
Nainen	46	24	19	19	5	2	13
Kaikki yhteensä	47	19	17	17	6	4	14

Taulukko 12. Koulutukseen osallistumisen esteet. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

2 Työelämä

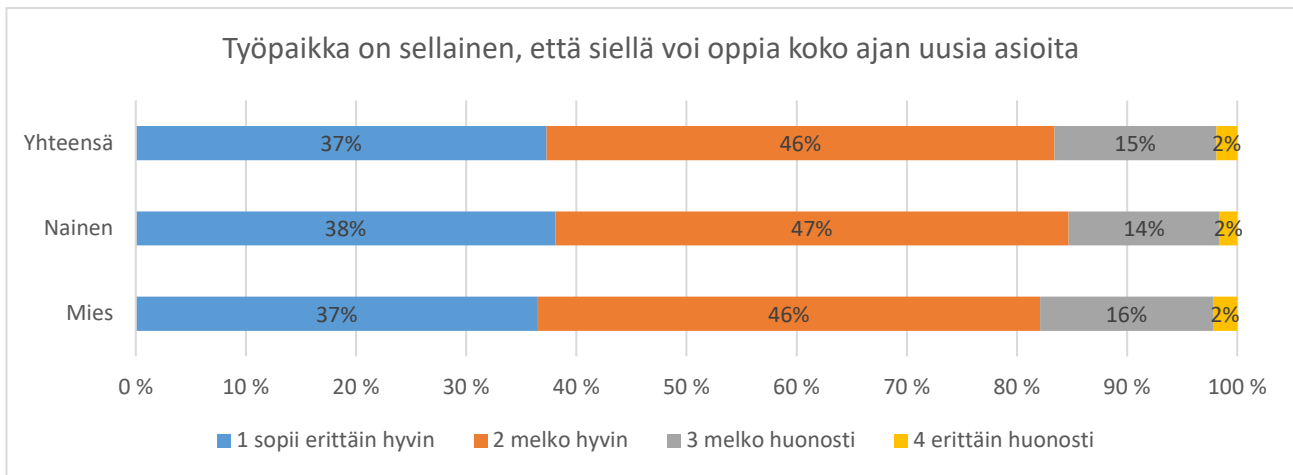
Seuraavaksi jatkuvaa oppimista tarkastellaan työelämän näkökulmasta. Työelämää koskevissa indikaattoreissa jatkuvaa oppimista tarkastellaan työpaikkojen, työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja työhön liittyvää osaamisen kehittämisen kautta. Tietojen avulla pyritään arvioimaan, miten osaava työvoima uudistaa ja kehittää yritysten ja muiden työpaikkojen palveluja ja tuotantoa, onko työnantajilla tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa ja tukevatko työyhteisöt uuden oppimista.

Tietoa on kerätty Työolobarometristä, PK-yritysbarometrasta sekä työ- ja elinkeinoministeriön työantajahaastatteluista ja työnvälitystilastoista. Lisäksi indikaattoreita valitessa on tunnistettu tarve kehittää nykyisiä tiedonkeruita, jotta saataisiin tarkempaa tietoa työssä kertyvästä osaamisesta ja osaamisen kehittymisestä yritysten ja muiden työnantajien näkökulmasta.

2.1 Työssä oppiminen sekä osaamisen ja ammattitaidon kehittäminen

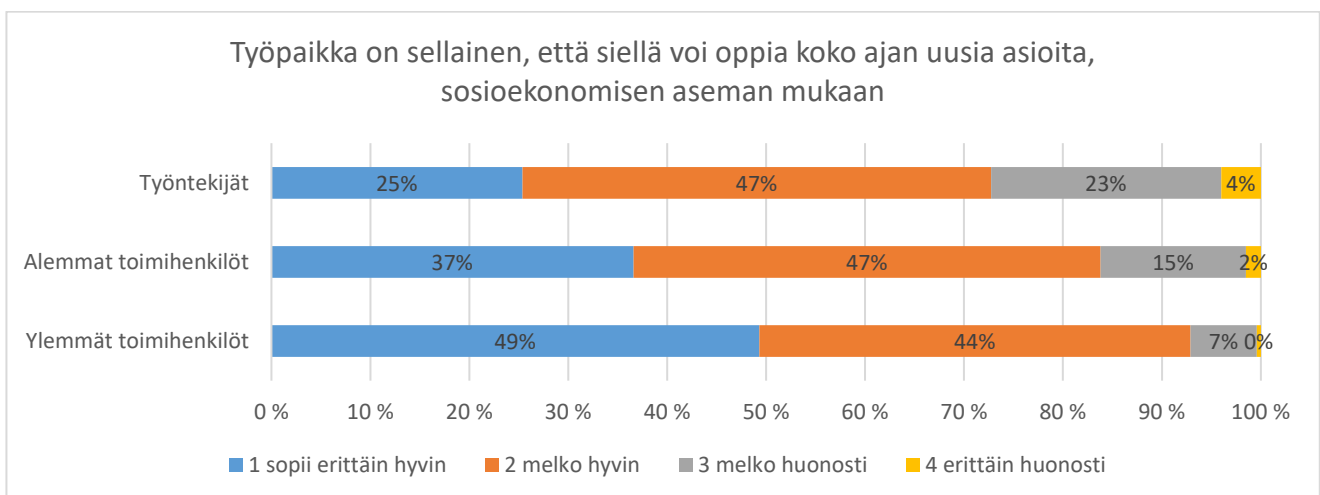
2.1.1 Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta

Suurin osa palkansaajista (83 %) mielsi työpaikkansa sellaiseksi, että siellä voi oppia koko ajan uusia asioita vuonna 2018. Runsas kolmannes koki kuvauksen sopivan omaan työpaikkaansa erittäin hyvin ja liki puolet melko hyvin. Miesten ja naisten arviot olivat melko yhtenevät.

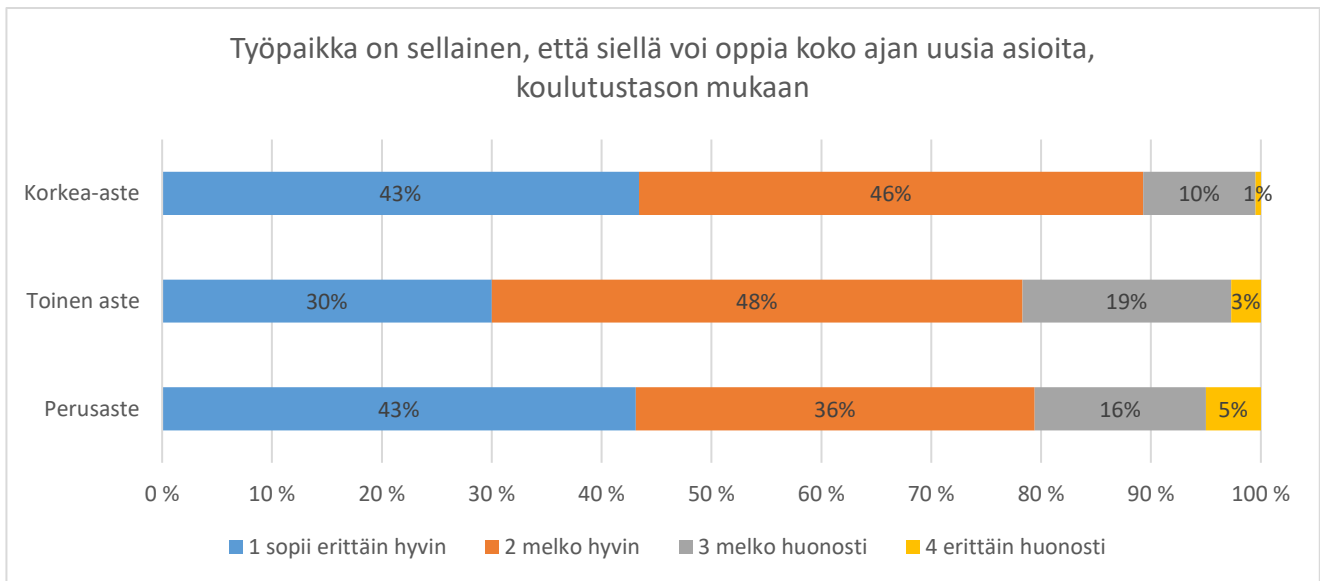
Kuvio 19. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta sukupuolittain, 2018 (%). Lähde: Työolobarometri

Palkansaajien arvioissa oli eroja niin sosioekonomisen aseman kuin koulutustason mukaan. Yli 90 % ylemmistä toimihenkilöistä arvioi työpaikkansa sellaiseksi, että siellä voi oppia koko ajan uusia asioita, kun taas työntekijöistä näin arvioi 72 prosenttia. Lähes 90 % korkeasti koulutetuista ja alle 80 % vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista tai toisen asteen tutkinnon suorittaneista arvioi, että luonnehdinnan sopivan omaan työpaikkaan erittäin hyvin tai melko hyvin.

Kuvio 20. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta sosioekonomisen aseman mukaan, 2018 (%). Lähde: Työolobarometri

Kuvio 21. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta, koulutustasoittain 2018 (%). Lähde: Työolobarometri

Teollisuudessa työskentelevien arviot olivat muilla toimialoilla työskenteleviä heikompia. Yksityisten palveluiden, valtion ja kuntien palkansaajista noin 85 prosenttia ja teollisuuden palkansaajista 77 prosenttia arvioi työpaikkansa sellaiseksi, jossa voi oppia koko ajan uutta. Ikäryhmien välillä ei ollut merkittäviä eroja, mutta mitä vanhemmasta ikäryhmästä oli kyse, sitä pienempi oli niiden osuus, jotka arvioivat luonnehdinnan sopivan omaan työpaikkaan erittäin hyvin tai melko hyvin.

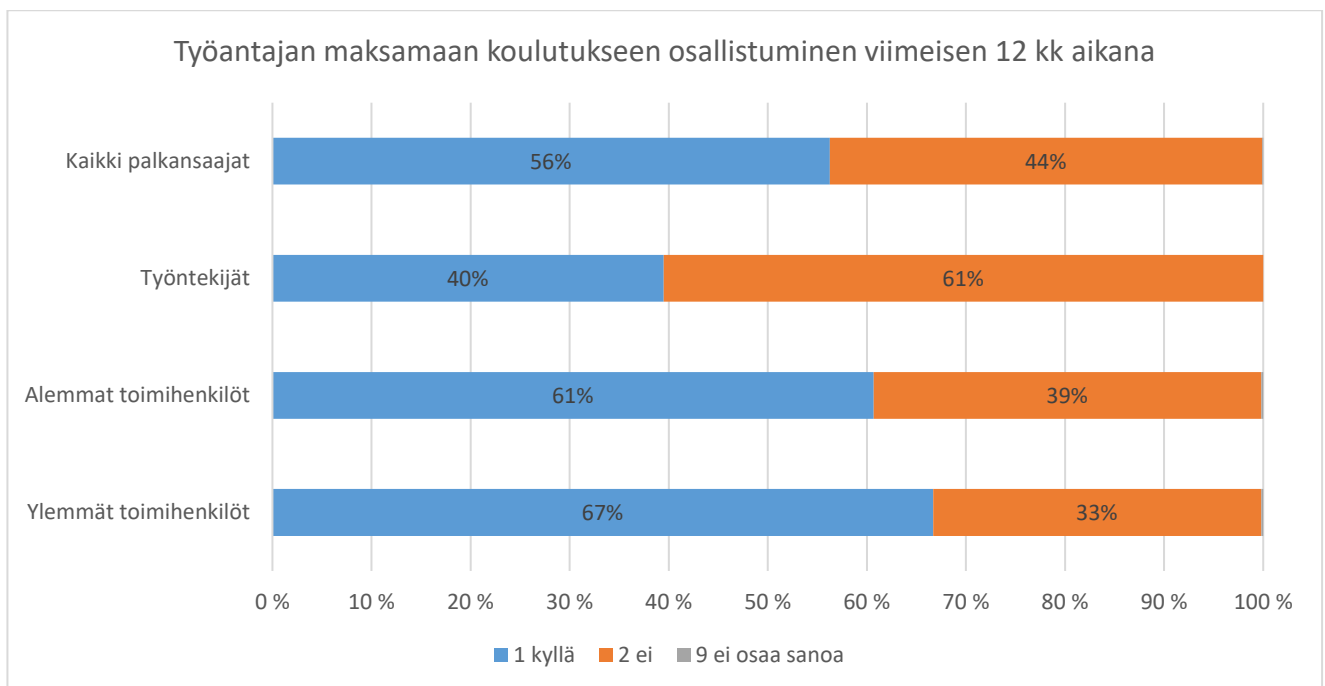
Sopii erittäin hyvin tai melko hyvin	
Ikäryhmä	
18-24	87 %
25-34	86 %
35-44	83 %
45-54	82 %
55-64	81 %
Koulutustaso	
Korkea-aste	89 %
Perusaste	79 %
Toinen aste	78 %
Sosioekonominen asema	
Alemmat toimihenkilöt	84 %
Työntekijät	73 %
Ylemmät toimihenkilöt	93 %
Sukupuoli	
Mies	82 %
Nainen	85 %
Toimiala	
Kunta	86 %
Muut/sekalaiset	80 %
Teollisuus	77 %
Valtio	85 %
Yksityiset palvelut	85 %

Kaikki yhteensä 83 %

Taulukko 13 Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta, niiden vastaajien osuus joiden mielestä luonnehdinta sopii erittäin hyvin tai melko hyvin, 2018 (%), eri muuttujien mukaan. Lähde: Työolobarometri

2.1.2 Työntajan maksamaan koulutukseen osallistuminen

Vuonna 2018 yli puolet palkansaajista (56%) osallistui vuoden aikana työntajan maksamaan koulutukseen. Sukupuolten välillä ei ollut merkittäviä eroja. Suurimmat erot olivat sosioekonomisten ryhmien välillä (kuvio x.x). Ylemmistä työntekijöistä 67 % oli osallistunut työnantajan kustantamaan koulutukseen, kun työntekijöistä osallistuneiden osuus oli 40 %. Yksityisellä sektorilla työskentelevien osallistuminen oli julkisella sektorilla työskenteleviä vähäisempää. Osallistuminen oli vähäisintä teollisuudessa työskentelevillä (48 %) ja suurinta kuntien palkansaajilla.

Kuvio 22. Työntajan maksamaan koulutukseen osallistuminen viimeisen 12 kk aikana sosioekonomisen aseman mukaan, 2018 (%). Lähde: Työolobarometri.

Työnantajan maksamaan koulutukseen osallistumisessa oli myös eroja koulutustason ja ikäryhmän mukaan. Nuorimmat ja vanhimmat palkansaajat osallistuvat työnantajan tarjoamaan koulutukseen harvimmin, mutta 25-54-vuotiaiden ikäryhmissä osallistuminen oli yhtä yleistä. Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat osallistuivat vähiten (42 %), toisen asteen tutkinnon suorittaneet hieman useammin (49 %) ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneet selvästi useimmin (66%).

Työnantajan maksamaan koulutukseen osallistuminen	Kyllä %
Ikäryhmä	
18-24	50 %
25-34	59 %
35-44	58 %
45-54	58 %
55-64	52 %

Koulutustaso

Korkea-aste	66 %
Perusaste	43 %
Toinen aste	49 %

Sosioekonominen asema

Alemmat toimihenkilöt	61 %
Työntekijät	40 %
Ylemmät toimihenkilöt	67 %

Sukupuoli

Mies	54 %
Nainen	59 %

Toimiala

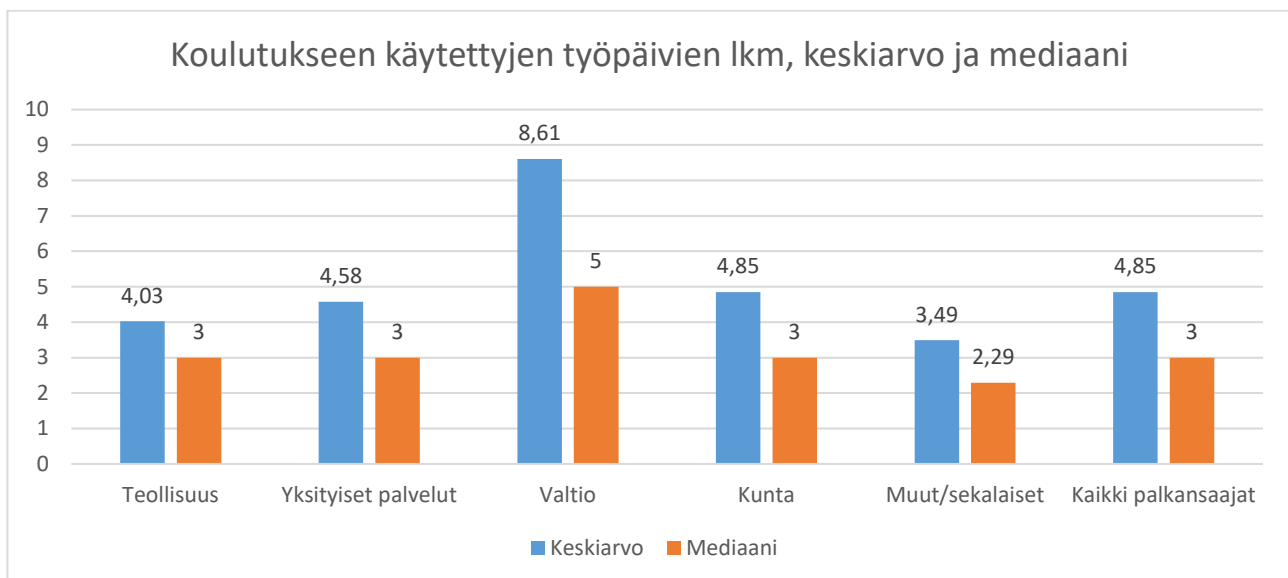
Kunta	68 %
Muut/sekalaiset	50 %
Teollisuus	48 %
Valtio	65 %
Yksityiset palvelut	53 %

Kaikki palkansaajat 56 %

Taulukko 14. Työntäjän maksamaan koulutukseen osallistuneet viimeisen 12 kk aikana, 2018 (%), eri muuttujien mukaan. Lähde: Työolobarometri

2.1.3 Koulutukseen käytetyt työpäivät

Koulutukseen käytettyjen työpäivien määrä oli vuonna 2018 keskimäärin 4,85 päivää ja koulutuspäivien mediaani oli 3. Koulutuspäivien määrissä oli toimialojen välisiä eroja. Teollisuudessa työskentelevien koulutuspäivien keskiarvo oli 4 ja mediaani 3, kun taas valtiolla keskiarvo oli 8,6 ja mediaani 5.

Kuvio 23. Koulutukseen käytettyjen työpäivien lkm, keskiarvo ja mediaani toimialoittain, 2018 (%) Lähde: Työolobarometri.

Koulutuspäivien määrissä oli eroja myös sosioekonomisten ryhmien välillä ja koulutustason mukaan. Koulutuspäivien lukumäärien keskiarvot ja mediaanit olivat korkeampia ylemmillä ja alemmilla toimihenkilöillä kuin työntekijöillä ja korkea-asteen tai toisen asteen tutkinnon suorittaneille kuin vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla. Sukupuolten välillä ei ollut merkittäviä eroja.

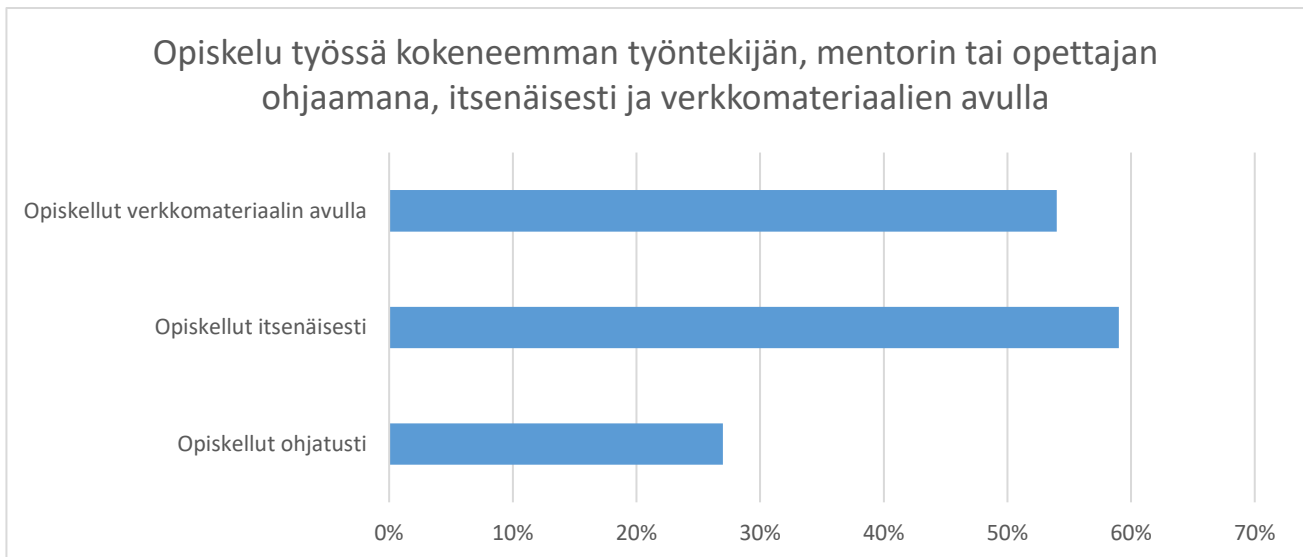
Koulutukseen käytettyjen työpäivien lkm	Keskiarvo	Mediaani
Ikäryhmä		
18-24	4,87	2
25-34	5,29	3
35-44	4,76	3
45-54	4,87	3
55-64	4,35	3
Koulutustaso		
Korkea-aste	4,93	4
Perusaste	3,72	2
Toinen aste	4,94	3
Sosioekonominen asema		
Alemmat toimihenkilöt	5,24	3
Työntekijät	3,35	2
Ylemmät toimihenkilöt	5,34	4
Sukupuoli		
Mies	4,9	3
Nainen	4,8	3
Toimiala		
Kunta	4,85	3
Muut/sekalaiset	3,49	2,29
Teollisuus	4,03	3
Valtio	8,61	5
Yksityiset palvelut	4,58	3
Kaikki palkansaajat	4,85	3

Taulukko 15. Koulutukseen käytettyjen työpäivien lkm, keskiarvo ja mediaani, 2018 (%), eri muuttujien mukaan. Lähde: Työolobarometri

2.1.4 Työssä oppiminen

Työolobarometrissa selvitettiin myös tarkemmin muitakin työssä oppimisen muotoja kuin koulutukseen osallistumista työajalla. Palkansaajilta kysyttiin, olivatko he työssään viimeisen vuoden aikana opiskelleet kokeneemman työntekijän, mentorin tai opettajan ohjaamina, opiskelleet työssä itsenäisesti ilman ohjausta ja opiskelleet verkkomateriaalien avulla.

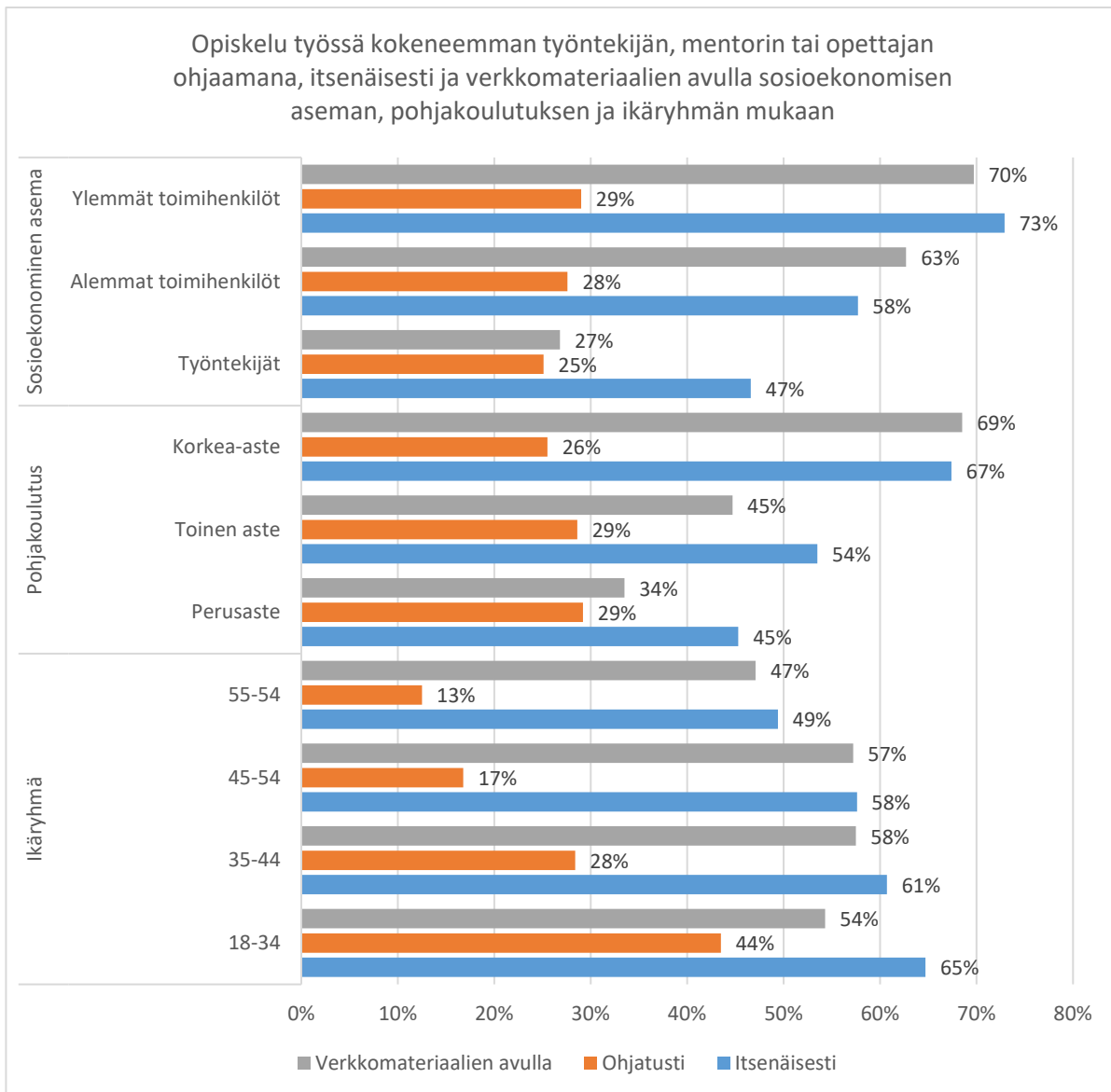
Vuonna 2018 toisen henkilön ohjaamana oli opiskellut 26 prosenttia palkansaajista. Itsenäinen opiskelu taas on yleistä, sillä 59 prosenttia oli opiskellut itsenäisesti ja 55 prosenttia verkkomateriaalien avulla.

Kuvio 24. Opiskelu työssä kokeneemman työntekijän, mentorin tai opettajan ohjaamana, itsenäisesti ja verkkomateriaalien avulla vuonna 2018 (%) Lähde: Työolobarometri.

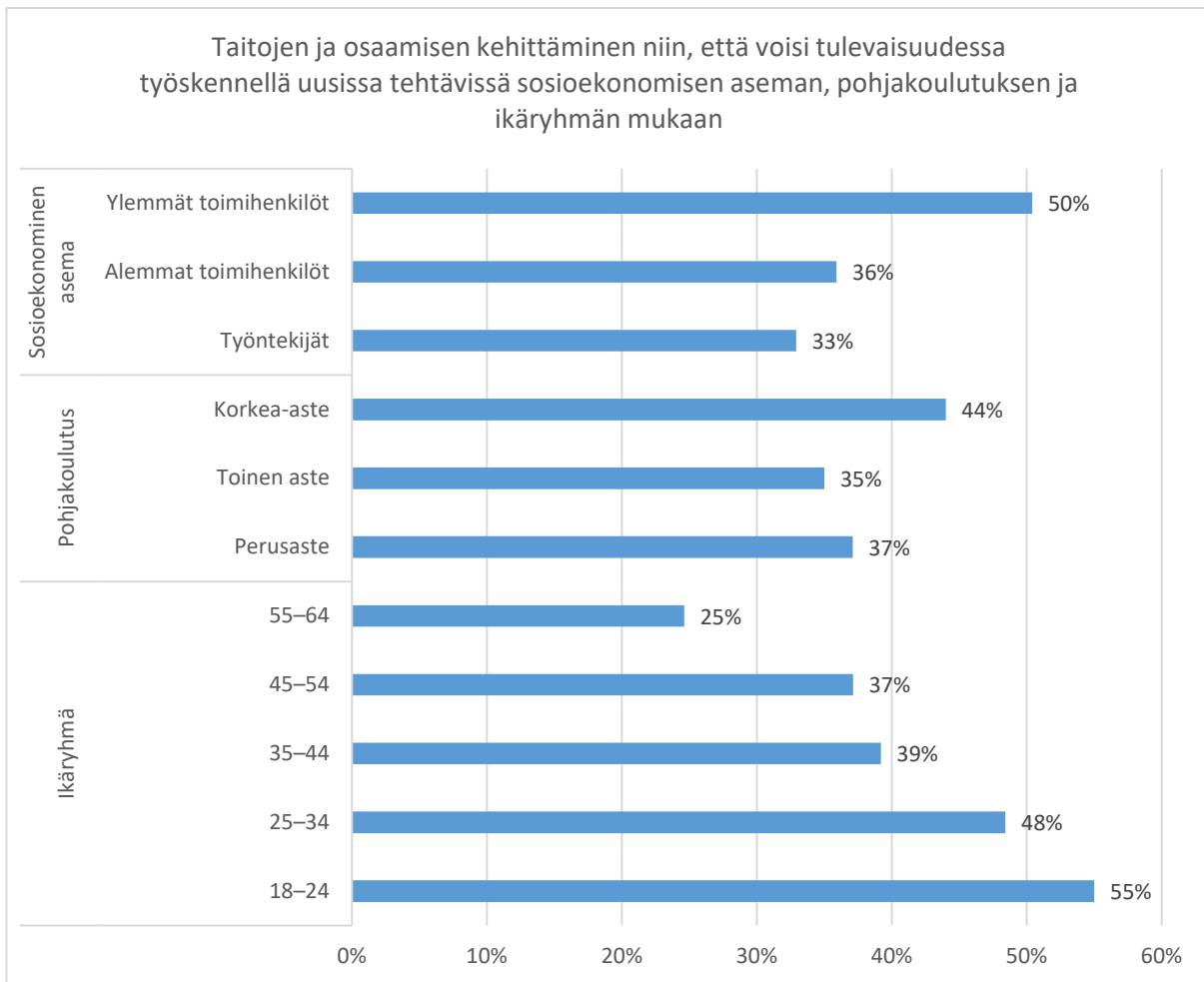
Ikäryhmien välillä oli eroa siinä, oliko opiskellut kokeneemman henkilön ohjaamana. Alle 25-vuotiaista palkansaajista suurin osa oli saanut oppia kokeneemmalta työntekijältä, mentorilta tai opettajalta. Miltei yhtä suuri osa nuorista, 60 prosenttia, oli opiskellut itsenäisesti. Mitä iäkkäämmästä palkansaajasta on kyse, sitä harvemmin opiskelu oli tapahtunut toisen henkilön ohjauksessa. Itsenäinen opiskelu oli yleisintä 25–35 vuotiaiden joukossa. Verkkomateriaaleja hyödynsivät oppimisessa työuran keskellä olevat enemmän kuin nuorimmat ja vanhimmat ikäryhmät. Ylipäänsä yli 55-vuotiaat opiskelivat työssään muita vähemmän.

Opiskelu toisen henkilön ohjaamana oli suurin piirtein yhtä yleistä toimihenkilöillä ja työntekijöillä sekä korkeasteen, toisen asteen tai perusasteen suorittaneilla. Itsenäisessä opiskelussa ja verkkomateriaalien käytössä sosioekonomisten ryhmien väliset erot ovat sen sijaan suuret. Ylemmistä toimihenkilöistä noin 70 prosenttia oli opiskellut itsenäisesti tai verkkomateriaalien avulla. Alemmilla toimihenkilöillä ja etenkin työntekijöillä osuus on huomattavasti pienempi. Verkkomateriaalien käyttö oli yleistä toimihenkilöillä ja selvästi harvinaisempaa työntekijöillä. Vastaavia eroja oli myös eri pohjakoulutuksen suorittaneiden välillä. Korkeasteen tutkinnon suorittaneilla itsenäinen opiskelu tai verkkomateriaalien käyttö oli yleisempää.

Kuvio 25. Opiskelu työssä kokeneemman työntekijän, mentorin tai opettajan ohjaamana, itsenäisesti ja verkkomateriaalien avulla sosioekonomisen aseman, pohjakoulutuksen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2018 (%)
Lähde: Työolobarometri.

Hieman alle 40 prosenttia palkansaajista oli vuoden aikana kehittänyt taitojaan ja osaamistaan laajasti, niin että voisi tulevaisuudessa työskennellä uusissa tehtävissä. Ylemmistä toimihenkilöistä näin oli tehnyt puolet, alemmista toimihenkilöistä 36 prosenttia ja työntekijöistä 33 prosenttia. Osaamisen kehittäminen tulevaisuuden uusia työtehtäviä ajatellen oli yleisempää korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla kuin toisen asteen tai perusasteen tutkinnon suorittaneilla. Mitä nuorempi ikäryhmä, sitä useampi vastaaja kertoi kehittäneensä osaamistaan myös uusia tehtäviä ajatellen.

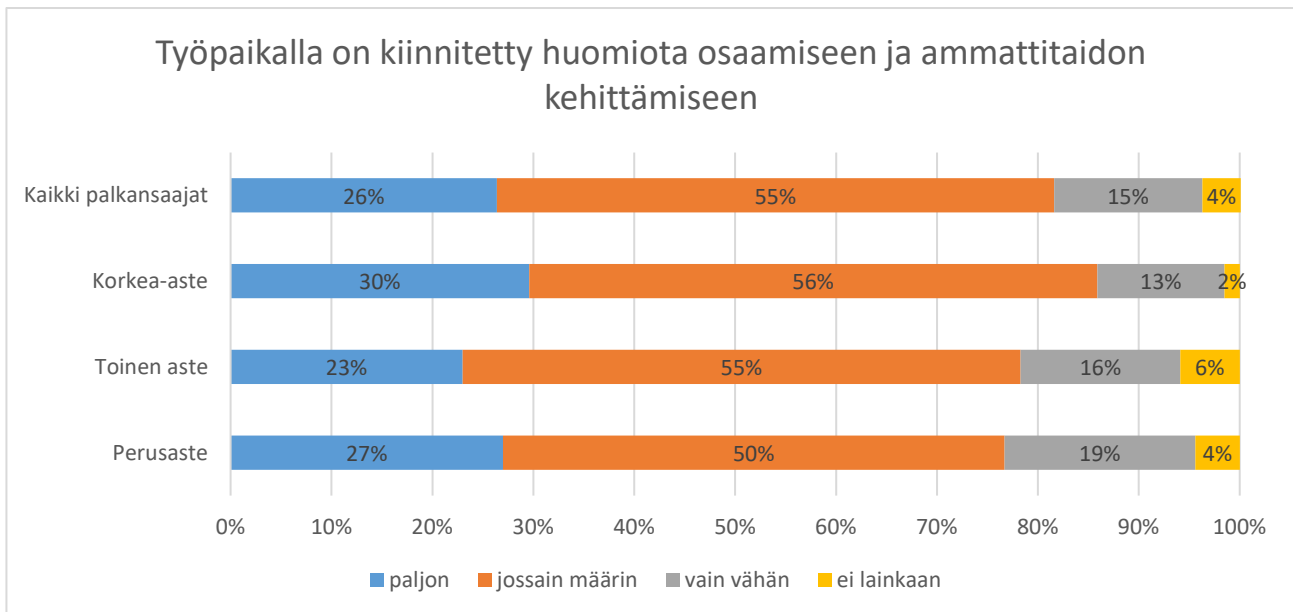

Kuvio 26. Taitojen ja osaamisen kehittäminen niin, että voisi tulevaisuudessa työskennellä uusissa tehtävissä sosioekonomisen aseman, pohjakoulutuksen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2018 (%) Lähde: Työolobarometri.

2.2 Osaamisen johtaminen

2.2.1 Työpaikalla kiinnitetään huomiota osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen

Suuri osa palkansaajista (82 %) koki, että työpaikalla kiinnitetään huomiota osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen paljon tai jossain määrin. Sukupuolten välillä oli hieman eroa näkemyksissä, naisista suuremman osan mielestä heidän työpaikallaan osaamiseen kiinnitettiin huomiota. Eroja oli myös sosioekonomisten ryhmien välillä, työntekijöistä harvempi koki, että työpaikalla kiinnitetään huomiota osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen. Eroa oli myös työntekijän koulutustason mukaan, korkeasti koulutetut luonnehtivat työpaikkaansa osaamisen kehittämiseen huomioivana.

Kuvio 27. Työpaikalla on kiinnitetty huomiota osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen koulutustason mukaan, 2018 (%)Lähde: Työolobarometri.

Myös toimialojen välillä oli eroja, harvemmin työpaikkaa luonnehti osaamisen kehittämiseen huomioivaksi teollisuudessa työskentelevät, kun taas valtiolla työskentelevistä jopa 91 % luonnehti työpaikkaansa näin. Ikäryhmien välillä oli myös eroja, työpaikkaansa osaamisen kehittämisen huomioivana piti useammin nuorin ikäryhmä (18-24 vuotiaat) ja harvemmin 45-54-vuotiaat.

Työpaikalla on kiinnitetty huomiota osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen	Paljon tai jossain määrin (%)
Ikäryhmä	
18-24	85 %
25-34	85 %
35-44	82 %
45-54	77 %
55-64	81 %
Koulutustaso	
Korkea-aste	86 %
Perusaste	77 %
Toinen aste	78 %
Sosioekonominen asema	
Alemmat toimihenkilöt	84 %
Työntekijät	72 %
Ylemmät toimihenkilöt	87 %
Sukupuoli	
Mies	79 %
Nainen	84 %
Toimiala	
Kunta	86 %
Muut/sekalaiset	87 %
Teollisuus	76 %

Valtio	91 %
Yksityiset palvelut	80 %

Kaikki palkansaajat	82 %
----------------------------	-------------

Taulukko 16. Työpaikalla on kiinnitetty huomiota osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen paljon tai jossain määrin, 2018 (%), eri muuttujien mukaan. Lähde: Työolobarometri

2.2.2 Työsuorituksen ja pätevyden arviointi järjestelmällisesti

Suuri enemmistö palkansaajista (73%) totesi, että heidän työsuoritustaan ja pätevyyttään arvioidaan järjestelmällisesti (esimerkiksi kerran vuodessa ns. kehittämiskeskustelujen yhteydessä). Ryhmien välillä oli kuitenkin merkittäviä eroja. Palkansaajista ylemmät toimihenkilöt, valtiolla tai kunnissa työskentelevät ja korkeasti koulutetut vastasivat useammin, että heidän työsuoritustaan ja pätevyyttään arvioidaan järjestelmällisesti. Työntekijöistä, vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista ja 18-24-vuotiaista näin totesi vain hieman yli puolet.

Arvioidaanko työsuoritustasi ja pätevyyttäsi järjestelmällisesti, esimerkiksi kerran vuodessa ns. kehittämiskeskustelujen yhteydessä?	Kyllä %
---	---------

Ikäryhmä

18-24	56 %
25-34	77 %
35-44	73 %
45-54	74 %
55-64	76 %

Koulutustaso

Korkea-aste	84 %
Perusaste	50 %
Toinen aste	68 %

Sosioekonominen asema

Alemmat toimihenkilöt	79 %
Työntekijät	53 %
Ylemmät toimihenkilöt	86 %

Sukupuoli

Mies	70 %
Nainen	76 %

Toimiala

Kunta	81 %
Muut/sekalaiset	62 %
Teollisuus	62 %
Valtio	95 %
Yksityiset palvelut	72 %

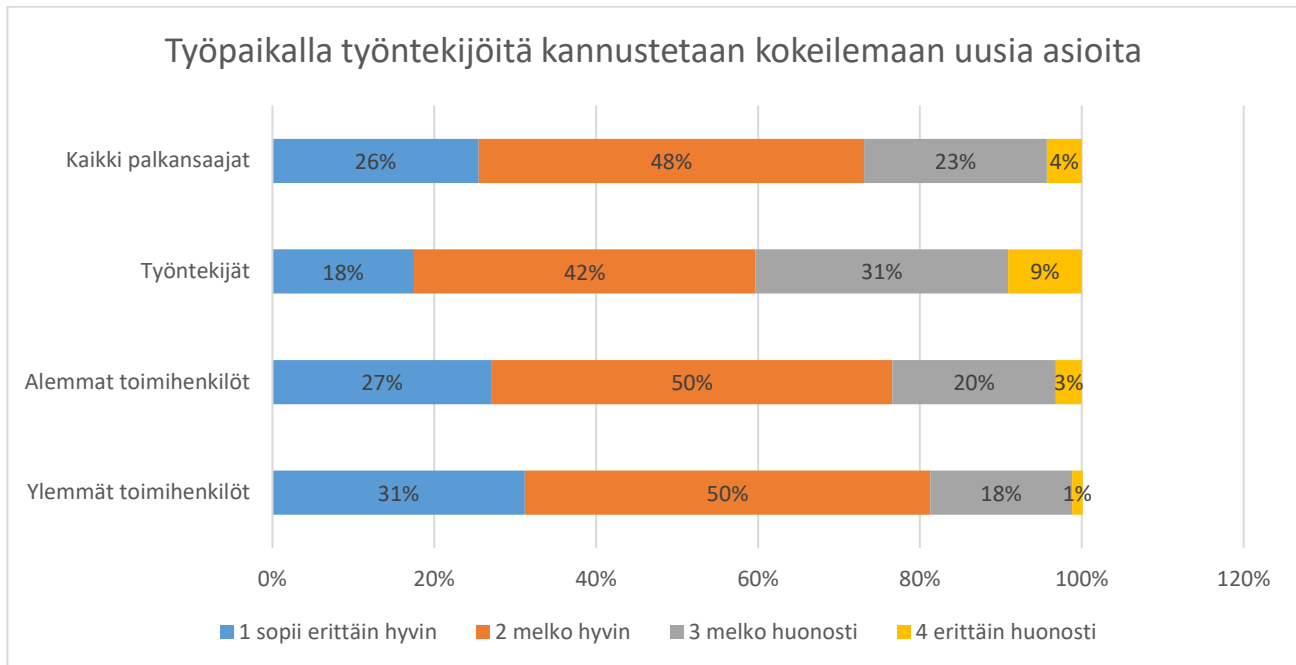
Kaikki palkansaajat	73 %
----------------------------	-------------

Taulukko 17. Arvioidaanko työsuoritustasi ja pätevyyttäsi järjestelmällisesti, esimerkiksi kerran vuodessa ns. kehittämiskeskustelujen yhteydessä? 2018 (kyllä %), eri muuttujien mukaan. Lähde: Työolobarometri

2.2.3 Työpaikalla työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita

Merkittävä osa palkansaajista (73 %) mielsi työpaikkansa sellaiseksi, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita vuonna 2018. Runsas neljäs osa koki kuvauksen sopivan omaan työpaikkaansa erittäin hyvin ja liki puolet melko hyvin.

Palkansaajien arvioissa oli eroja niin sosioekonomisen aseman kuin koulutustason mukaan. Yli 80 prosenttia ylemmistä toimihenkilöistä arvioi työpaikkansa sellaiseksi, että siellä voi oppia koko ajan uusia asioita, kun taas työntekijöistä näin arvioi 60 prosenttia. Reilu 80 prosenttia korkeasti koulutetuista ja 66 prosenttia vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista ja 67 prosenttia toisen asteen tutkinnon suorittaneista arvioi, että luonnehdinnan sopivan omaan työpaikkaan erittäin hyvin tai melko hyvin.

Kuvio 28. Työpaikka on sellainen, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita sosioekonomisen aseman mukaan, 2018 (%). Lähde: Työolobarometri

Eroja näkemyksissä oli myös sukupuolten, toimialojen ja ikäryhmien välillä. Toimialoista yksityisellä palvelualalla työskentelevät mielsivät työpaikkansa useammin sellaiseksi, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita toisin kuin valtiolla työskentelevät.

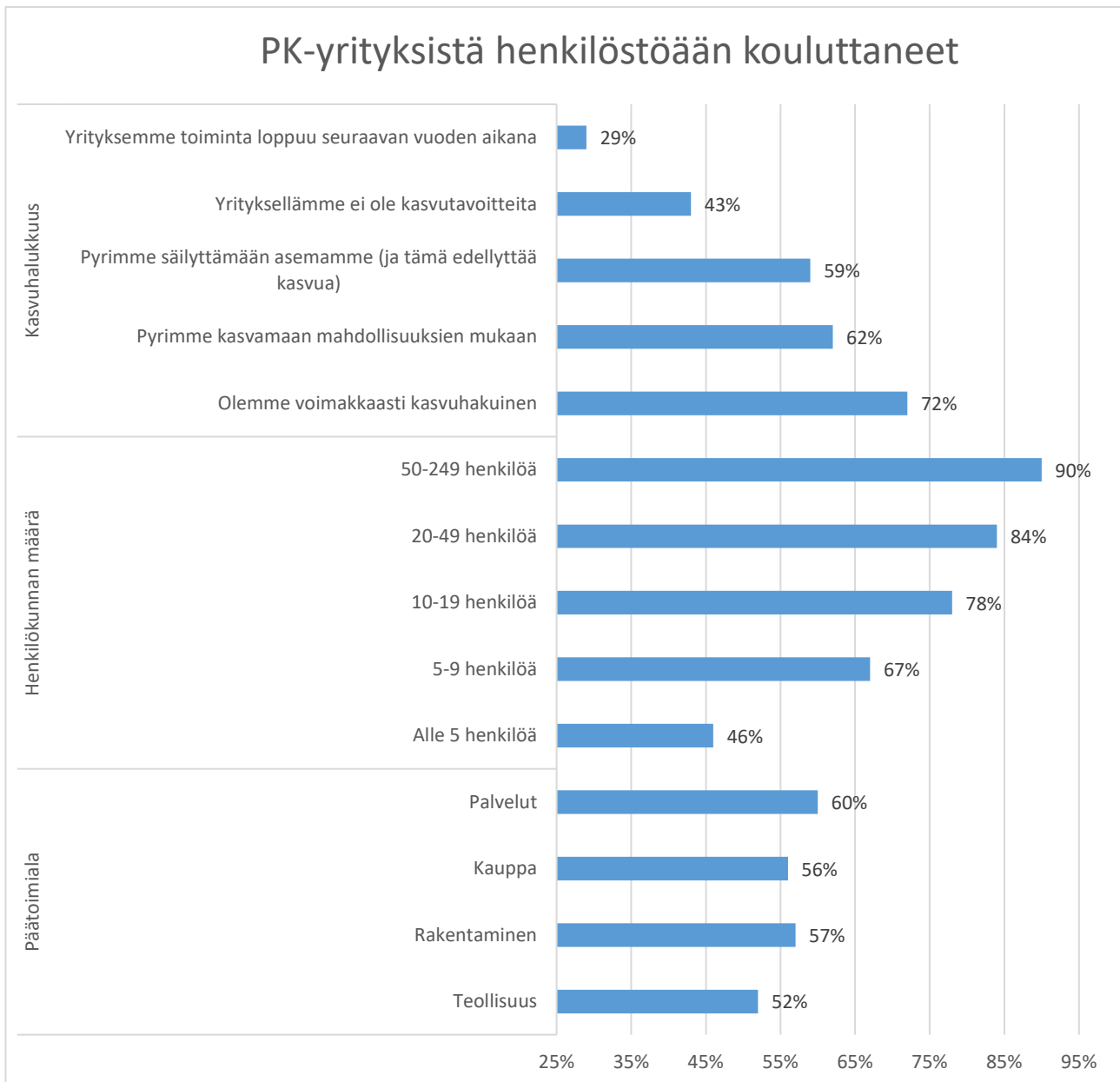
Työpaikka on sellainen, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita	
	Sopii erittäin hyvin tai melko hyvin
Ikäryhmä	
18-24	82 %
25-34	75 %
35-44	71 %
45-54	69 %
55-64	74 %
Koulutustaso	
Korkea-aste	80 %
Perusaste	66 %
Toinen aste	68 %
Sosioekonominen asema	
Alemmat toimihenkilöt	77 %
Työntekijät	60 %
Ylemmät toimihenkilöt	81 %
Sukupuoli	

Mies	69 %
Nainen	77 %
Toimiala	
Kunta	75 %
Muut/sekalaiset	74 %
Teollisuus	67 %
Valtio	65 %
Yksityiset palvelut	76 %
Kaikki yhteensä	73 %

Taulukko 18. Työpaikka on sellainen, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita, niiden vastaajien osuus joiden mielestä luonnehdinta sopii erittäin hyvin tai melko hyvin, 2018 (kyllä %), eri muuttujien mukaan. Lähde: Työolobarometri

2.2.4 Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet

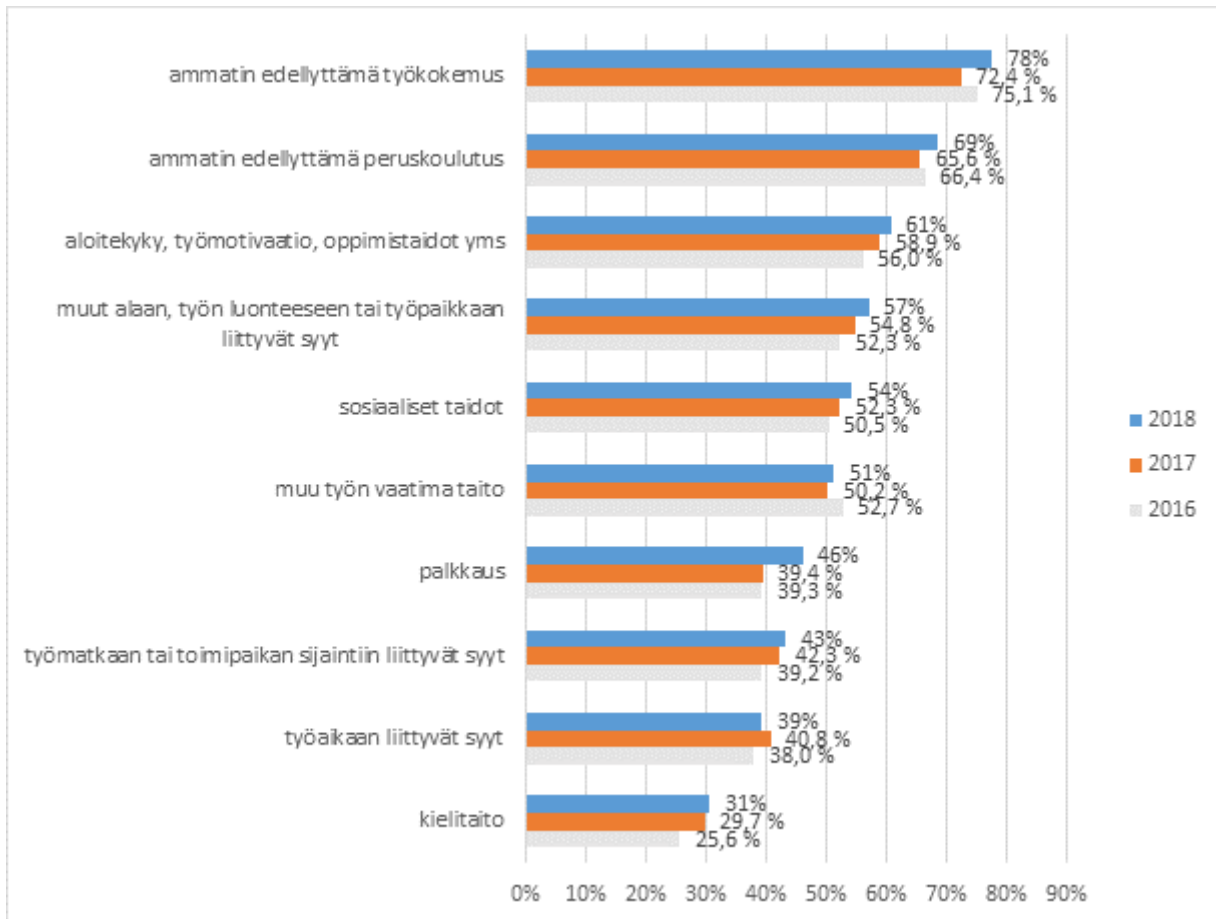
Pienistä ja keskisuurista yrityksistä yli puolet (58%) koulutti henkilöstöään vuoden 2018 PK-yritysbarometrin tietojen mukaan. Yritysten välillä oli merkittäviä eroja, esimerkiksi koon, toimialan ja kasvuhaluuden mukaan. yli 50 henkilön yrityksistä lähes kaikki (90%) eli kouluttanut henkilöstöään, kun taas alle viiden hengen yrityksistä alle puolet (46%). Palvelualan yrityksistä suurempi osa oli kouluttanut henkilöstöön kuin teollisuusalan yrityksistä. Henkilöstöään kouluttaneiden osuus oli sitä suurempi, mitä kasvuhalukkaammaksi yritys itsensä luonnehti (kuvio x.x).

Kuvio 29. Pk- ja keskisuuret yritykset, jotka ovat kouluttaneet henkilöstöään (%). Lähde: PK-yritysbarometri 2018

2.2.5 Työnantajien rekrytointiongelmien taustalla peruskoulutuksen tai muun työn vaatiman taidon puuttuminen

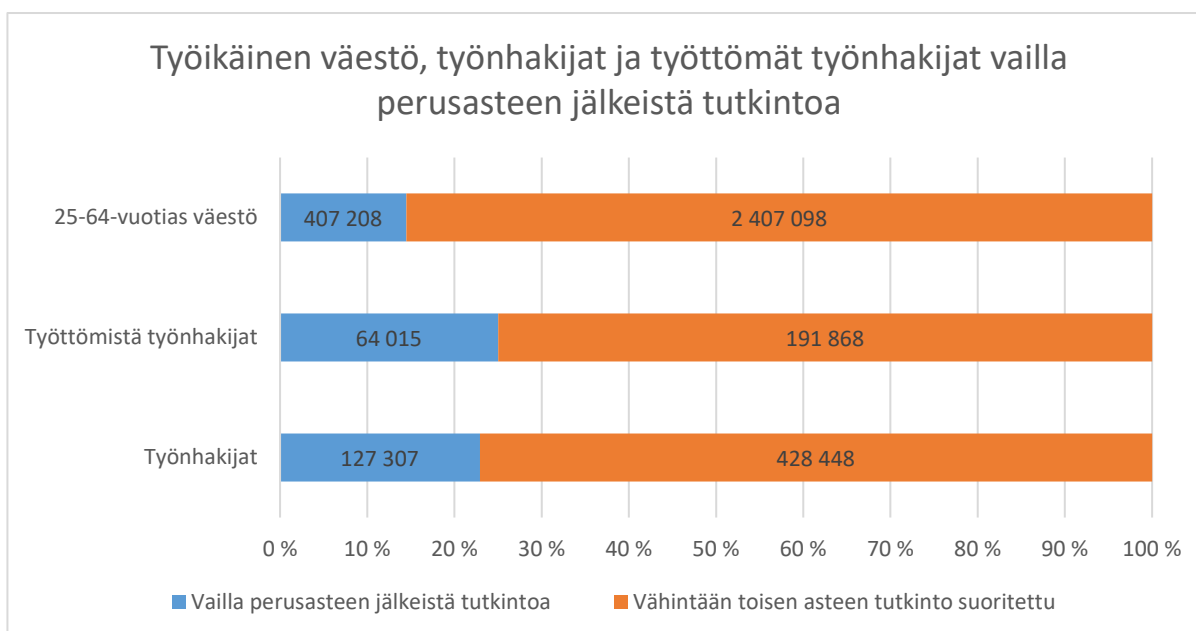
Työnantajista, joilla oli rekrytointiongelmia vuonna 2018, 69 prosenttia kertoi rekrytointiongelmien taustalle olleen ammatin edellyttämän peruskoulutuksen puute. Peruskoulutuksen puute oli toiseksi yleisin syy työkokemuksen puuttumisen jälkeen. 51 % työnantajista ilmoitti rekrytointiongelmien syyksi muun työn vaatiman taidon puuttumisen.

Kuvio 30. Työnantajien rekrytointiongelmien syyt v. 2016-2018, Lähde: TEM, Tilastokeskuksen työnantajahaastattelu

2.2.6 Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai pelkän yleissivistävä koulutuksen varassa olevat työnhakijat

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien työnhakijoiden määrä vuonna 2018 oli keskimäärin noin 127 300 ja työttömien työnhakijoiden määrä keskimäärin 64 000. Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien osuus kaikista työnhakijoista oli noin 23 prosenttia ja työttömistä työnhakijoista 25 prosenttia. Pelkän perusasteen varassa olevat ovat työttömissä yliedustettuna, sillä koko 25-64-vuotiaasta väestöstä vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa oli 15 prosenttia vuonna 2018.

Kuvio 31. Työkäinen väestö, työnhakijat ja työttömät työnhakijat koulutustason mukaa v.2018, Lähde: TEM, Työnvälitystilasto (vuosittainen keskiarvo) ja Vipunen, Tilastokeskus, väestön koulutus rakenne

Täydentyy: vain yleissivistävän koulutuksen suorittaneet työnhakijat

3 Tarjonta ja resurssit

Jatkuvan oppimista tarkastellaan myös koulutuksen tarjonnan ja siihen suunnattujen resurssien näkökulmasta. Tällä arvioidaan yleisellä tasolla sitä, onko yksilöillä mahdollisuuksia uudistaa osaamistaan ennakoivasti, jotta työssä kehittyminen, työllistyminen uusiin tehtäviin ja uralla eteneminen olisi mahdollista. Samalla arvioidaan myös osallistumisen tasa-arvoa niiden koulutusten osalta, joista on saatavilla opiskelijoiden taustatietoja.

Tietoina on käytetty vuoden 2018 talousarvioiden yhdistelmää, suoritemääriä ja Tilastokeskuksen koulustilastoja, joihin on yhdistetty henkilöiden taustatietoja muista rekistereistä.

3.1 Julkisen sektorin rahoitus työkäisten osaamisen kehittämiseen

3.1.1 Erityisesti työkäisille tarkoitettu tutkintoon johtamaton koulutus

Työkäiselle soveltuvaa koulustarjontaa on kaikilla koulutusasteilla. Pääosin työkäisille tarkoitettuihin tutkintoon johtamattomiin koulutusmuotoihin kohdentuu vuonna 2018 yhteensä noin 456 miljoonaa euroa. Pääosin työkäisille tarkoitetuksi koulutukseksi on katsottu tässä tarkastelussa yleissivistävässä koulutuksessa aikuisten perusopinnot ja lukiokoulutus sekä aineopinnot, korkeakouluissa avoimet korkeakouluopinnot ja erikoistumiskoulutukset, tutkintoon johtamaton työvoimakoulutus ja vapaan sivistystyön koulustarjonta. Alla olevaan taulukkoon on koottu tiedot, kuinka paljon rahoitusta on kohdennettu em. koulutuksiin vuoden 2018 talousarviossa ja lisätalousarvioissa.

Yleissivistävä koulutus

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2018	TA 2018 M€	Rahoituksen määräytymisperusteet	Maksut opetuksesta
Aikuisten perusopetus	4 000–5 000 opiskelijaa	27,66	suoritetut kurssit x yksikköhinta	ei voi periä

Perusopetuksen aineopinnot	n. 15 000 kurssia	3,8	suoritetut kurssit (laskennallinen oppilasmäärä) x yksikköhinta	voi periä, enint. 50 % kustann.
Aikuisten lukiokoulutus	n. 5 000 yli 18-vuotiaana aloittanutta	25,58	opiskelijamäärä x 58 %' järjestäjän yksikköhinta 2)	ei voi periä (yo-tutkinnosta voi)
Lukion aineopinnot	18 435 opiskelijaa	sis. edelliseen	suoritetut kurssit (laskennallinen oppilasmäärä) x 58 % yksikköhinta	voi periä, enint. 50 % kustann.

Korkeakoulutus

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2018	TA 2018 M€	Rahoituksen määräytymisperusteet	Maksut opetuksesta
Avoin ammattikorkeakoulu	n. 28 000 osallistujaa	38,85	opintopisteet avoin amk ja muut tutkintojen osat, erikoistumiskoulutus ja maahanmuuttajien valmentava koulutus 5 %, yhteistyösopimusten perusteella, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden määrä	enint. 15 e/op
Avoin yliopisto	n. 96 600 osallistujaa	31,23	avoimena yo-opetuksena, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksina suor. opintopisteet 2 %	enint. 15 e/op
Erikoistumiskoulutus	n. 2 800 osallistujaa (amk 1090, yo 683)	sis. yllä oleviin	sisältyy yllä oleviin	enint. 120 e/op

Vapaa sivistystyö

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2018	TA 2018 M€	Rahoituksen määräytymisperusteet	Maksut opetuksesta
Kansalaisopistot	2 177 991 opetustuntia	83,3	kiintiöity opetustuntien lkm x opetustunnin yksikköhinta	voi periä, opintosetelit
Kansanopistot	272 880 opiskelijaviikkoa	46,67	kiintiöity opiskelijaviikkojen lkm x opiskelijaviikon yksikköhinta	voi periä, opintosetelit

Opintokeskukset	215 891 opetustuntia	12,92	kiintiöity opiskelijaviikkojen lkm x opiskelijaviikon yksikköhinta	voi periä, opintosetelit
Kesäyliopistot	113 451 opetustuntia	5,02	kiintiöity opiskelijaviikkojen lkm x opiskelijaviikon yksikköhinta	voi periä, opintosetelit

Työvoimakoulutus

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2018	TA 2018 M€	Rahoituksen määräytymisperusteet	Maksut opetuksesta
Työvoimakoulutuksen hankinta	36 547 opiskelijaa, josta kotoutumiskoulutusta 14 627	180,84	Hankintamenettelyn perusteella määräytyvä hinta	ei voi periä
Yhteensä		455,87		

Lisäksi pääosin työikäisille tarkoitetuiksi koulutuksiksi katsotaan ammatillisessa koulutuksessa ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, korkeakouluissa ylempät ammattikorkeakoulututkinnot ja tutkintoon johtava työvoimakoulutus. Näitä koulutuksia rahoitetaan kuten muutakin tutkintokoulutusta, joten niihin kohdentuva rahoitus on arvioitu seuraavassa luvussa.

3.1.2 Ammatillinen ja korkeakoulujen tutkintokoulutus

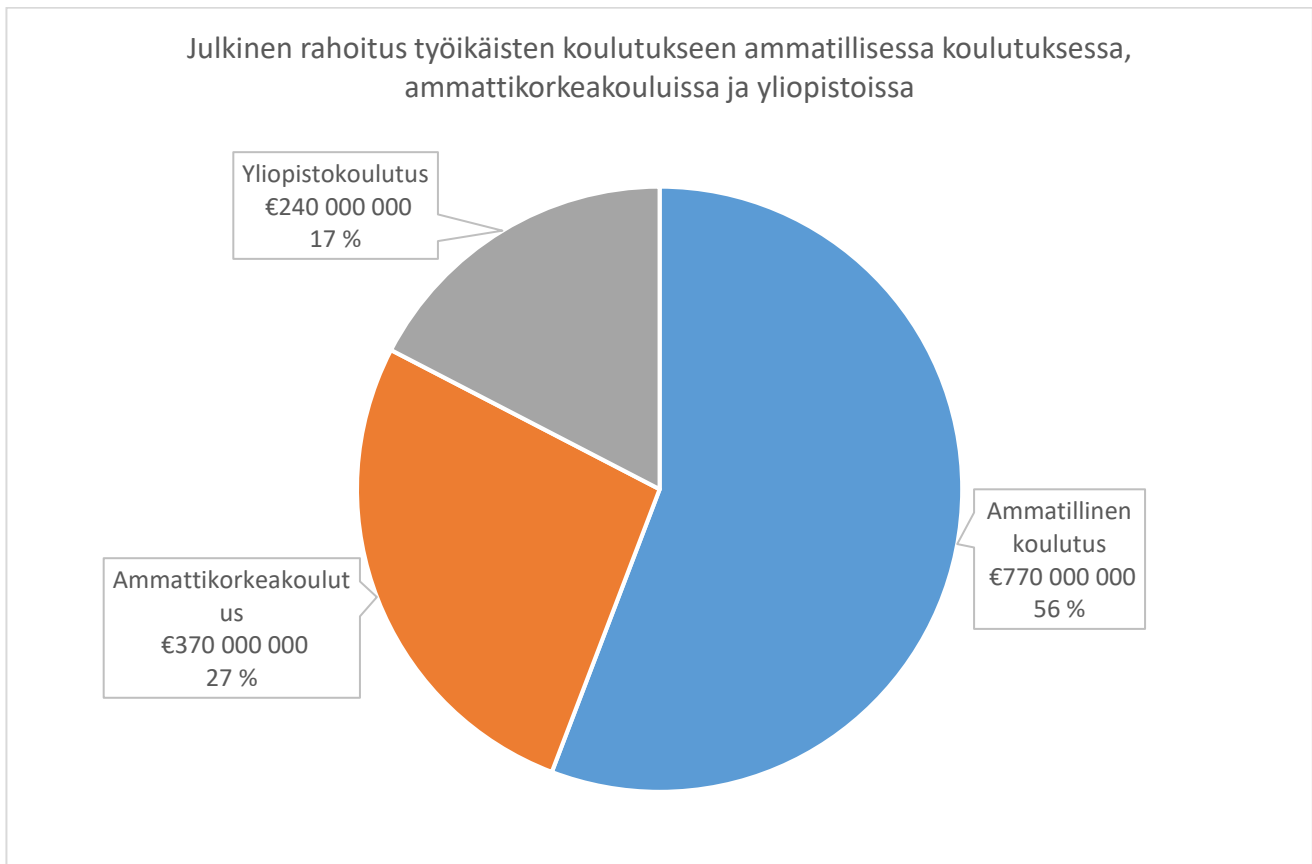
Arvio julkisen rahoituksen kohdentumisesta 25–59-vuotiaille on hyvin karkea, sillä ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut päättävät itse saamansa rahoituksen sisäisestä kohdentamisesta. Tämän takia julkisen rahoituksen todellisesta kohdentumisesta eri ikäisille ei voida tarkkaan arvioida. Arviossa ammatillisessa koulutuksen rahoituksen kohdentumisesta 25–59-vuotiaille on käytetty vuoden 2018 laskennallisen rahoitusta (yht. 1,67 mrd.) ja opiskelijoiden⁶ jakautumista ikäryhmittäin, sillä vuoden 2018 rahoituksen perusteena käytettävistä tiedoista ei ole saatavilla ikäryhmittäistä tietoa (saatavilla v. 2020 eteenpäin). Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoituksen kohdentumisesta 25–59-vuotiaille käytetty tietoa koulutuksen osuudesta korkeakoulujen kustannuksista (yht. 1,4 mrd.) ja uusien opiskelijoiden¹ jakautumista ikäryhmittäin. Laskennallisen arvion perusteella rahoitus työikäisten koulutukseen ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa yhteensä noin 1,38 miljardia euroa.

Lähes puolet ammatillisen ja korkeakoulujen koulutuksen kokonaisrahoituksesta (noin 3,07 miljardia euroa) kohdentuu yli 25-vuotiaiden ammatillisiin opintoihin ja yli 25-vuotiaana aloittaneiden korkeakoulu-opintoihin (noin 1,38 miljardia euroa). Tästä summasta yli puolet kohdentuu ammatilliseen koulutukseen (770 milj.), josta ammatilliseen perustutkintokoulutukseen noin 408 miljoonaa ja ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutukseen noin 362 miljoonaa euroa. Ammattikorkeakouluissa 25–59-vuotiaana aloittaneiden koulutukseen kohdentuu noin 370 miljoonaa euroa, josta ammattikorkeakoulututkintokoulutukseen noin 275 miljoonaa ja ylempään ammattikorkeakoulututkintokoulutukseen noin 95 miljoonaa euroa. Yliopistoissa 25–59-vuotiaana aloittaneiden koulutukseen kohdentuu noin 240 miljoonaa euroa, josta alempaan

⁶ Lähde: Tilastokeskus 2018

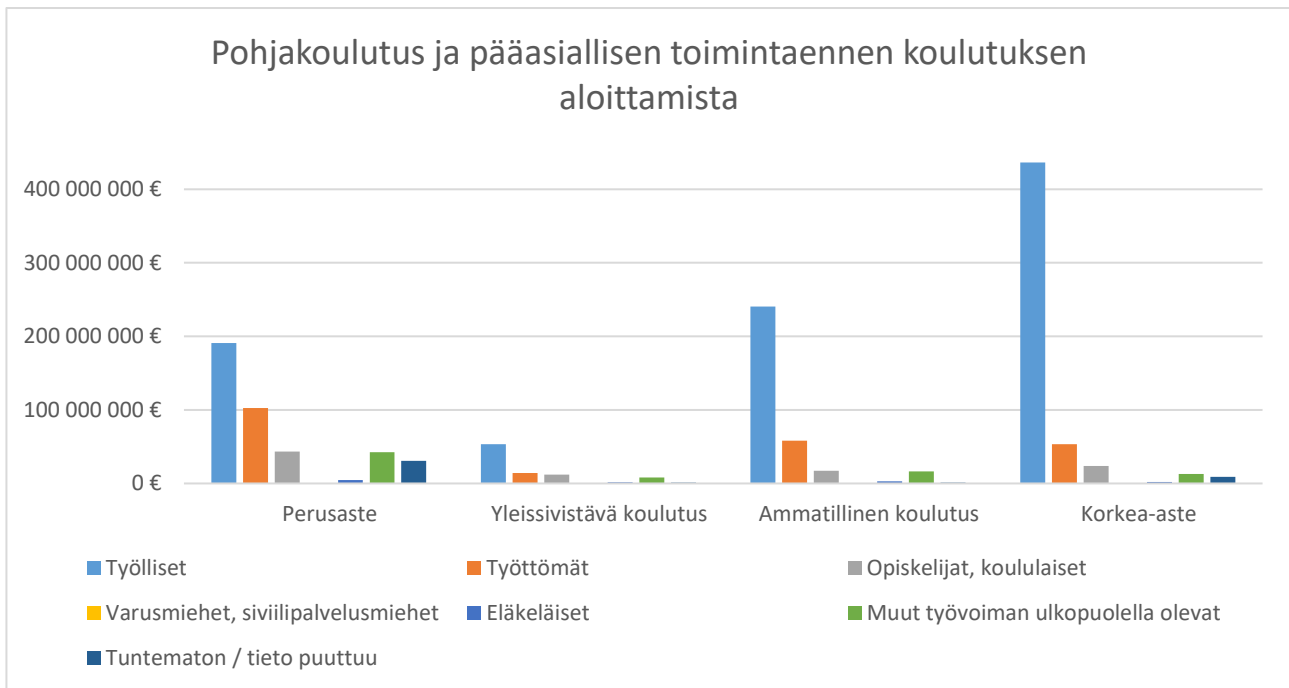

korkeakoulututkintokoulutukseen noin 100 miljoonaa ja ylempään korkeakoulututkintokoulutukseen noin 140 miljoonaa euroa.

Kuvio 32. Arvio julkisen rahoituksen kohdentumisesta 25-59-vuotiaiden koulutukseen ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Lähde: TA 2018, Vipunen, korkeakoulujen toimintokohtaiset kustannukset, Tilastokeskus 2018 opiskelijat ja uudet opiskelijat

Arvion perusteella eniten julkista rahoitusta tutkintokoulutukseen kohdentuu opiskelijoille, jotka ovat olleet työllisinä ennen koulutuksen aloittamista ja joilla on jo korkea-asteen tutkinto. Seuraavaksi eniten rahoitusta kohdentuu työllisille, joilla on ammatillinen tutkinto ja kolmanneksi eniten työllisille, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa.

Kuvio 33. Arvio julkisen rahoituksen kohdentumisesta 25–59-vuotiaiden koulutukseen ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa opiskelijan pohjakoulutuksen ja pääasiallisen toiminnan koulutuksen aloittamista edeltävänä vuonna mukaan.

4 Yhteiskunta

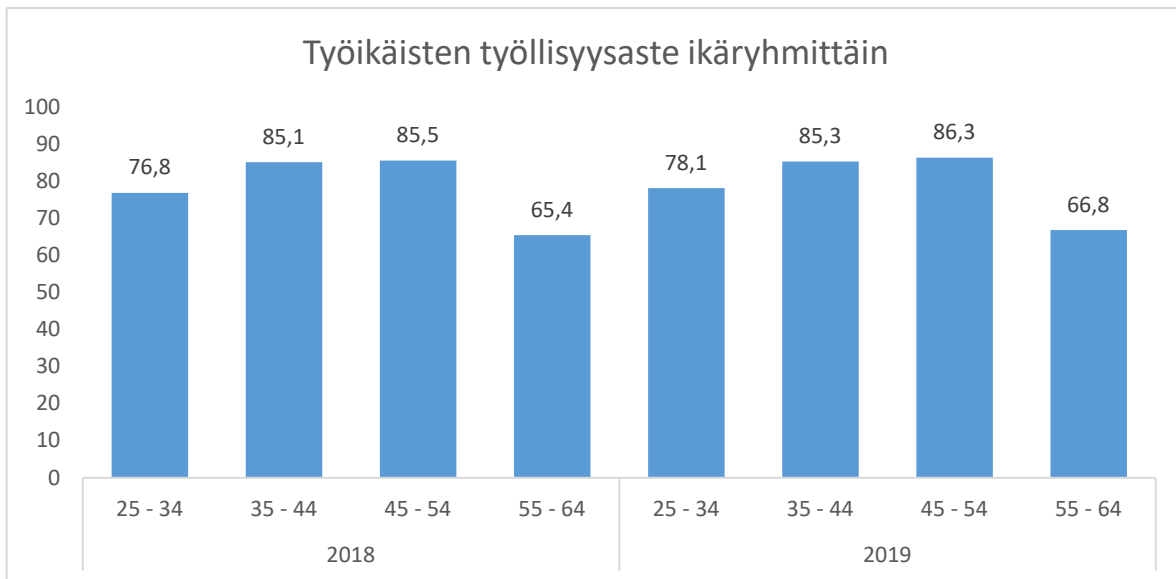
Viimeisenä näkökulmana jatkuvaan oppimiseen on yhteiskunnallinen taso. Tiedoilla arvioidaan koko työikäisen väestön tasolla, nouseeko suomalaisten osaamistaso ja työllisyysaste. Lisäksi seurataan korkeakoulututkinnon suorittaneiden 25–64-vuotiaiden ja perusasteen jälkeistä tutkintoa vaille olevien 25–64-vuotiaiden määrää ja osuutta. Lopussa tarkastellaan, miten työikäiset käyttävät opintososiaalisia etuuksia. Tiedoilla arvioidaan osaltaan, onko yksilöllillä mahdollisuus uudistaa osaamistaan ja lisääntykö koulutukseen osallistumisen tasa-arvo.

Tietoina on käytetty Tilastokeskuksen koulutus- ja väestötilastoja sekä Kelan ja Työllisyysrahaston tilastoja.

4.1 Työikäisen väestön työllisyysaste

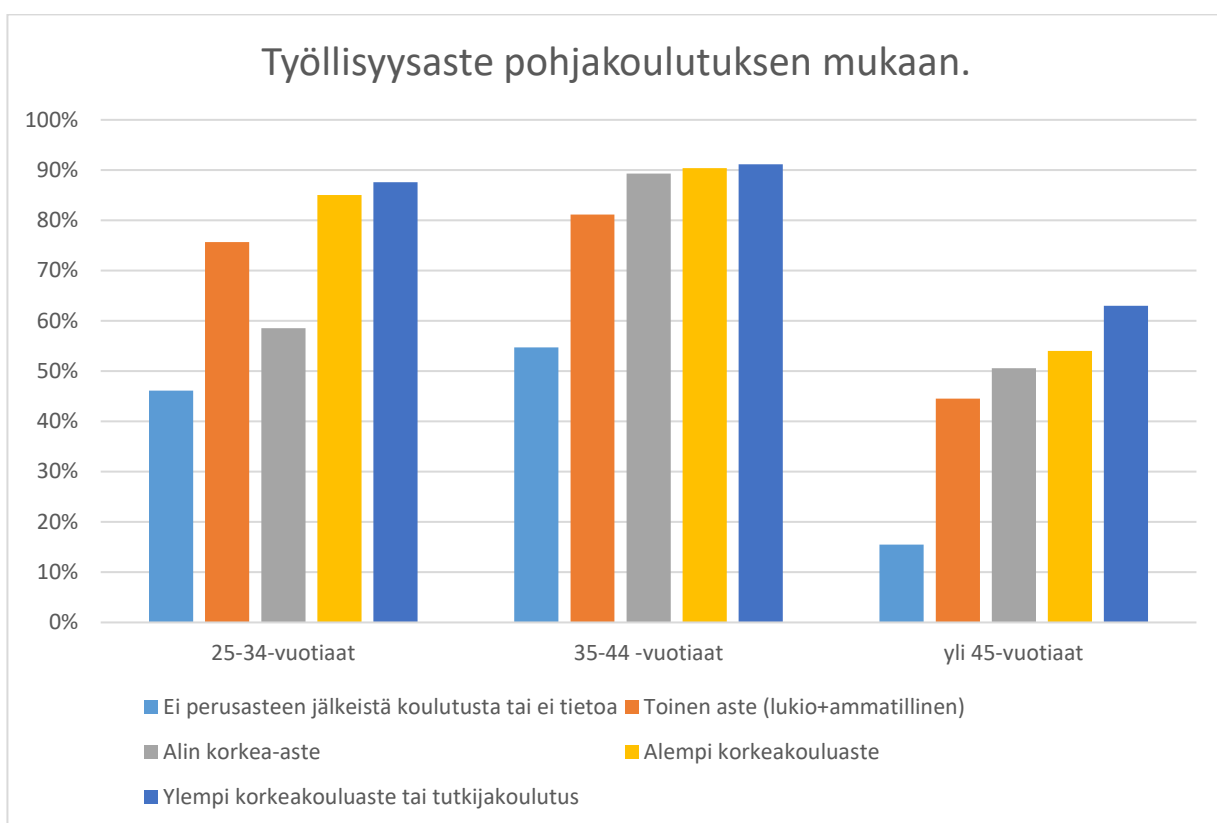
Vuonna 2018 25-64-vuotiaiden työllisyysaste oli 78 prosenttia ja vuonna 2019 78,9 prosenttia Tilastokeskuksen tietojen mukaan. Työllisyysasteessa oli ero sekä ikäryhmien että ero pohjakoulutuksen saaneiden välillä.

Työllisyysaste oli korkein 45-54-vuotiailla ja toiseksi korkein 35-44-vuotiailla. Matalin työllisyysaste oli 55-64-vuotiailla.

Kuvio 34. 25-64-vuotiaan väestön työllisyysaste. Lähde: Tilastokeskus, 2018 ja 2019

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien työllisyysaste oli merkittävästi matalampi kaikissa ikäryhmissä.

Kuvio 35. Yli 25-vuotiaan väestön työllisyysaste. Lähde: Tilastokeskus, 2018 ja 2019

4.2 Työkäisen väestön koulutustaso ja sen muutos

4.2.1 Työkäisen väestön koulutustaso

Vuonna 2018 vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia työkäisiä (25-64 vuotiaita) oli yhteensä noin 407 200, joka on 14,5 prosenttia kaikista työkäisistä. Lukion oppimäärän tai ammatillisen perustutkinnon suorittaneita oli yhteensä noin 1 075 200 työkäistä eli 38,2 prosenttia työkäisistä. Ammatti- tai

erikoisammattitutkinnon, opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli noin 500 800 eli 17,9 prosenttia työikäisistä.

Korkeakoulututkinnon suorittaneita oli yhteensä 831 000 eli 29,7 prosenttia työikäisistä. Heistä ammattikorkeakoulututkinnon tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita oli noin 410 900 (14,6 %), ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittaneita noin 375 400 (13,4 %) ja lääkärien erikoistumiskoulutuksen, lisensiaatintutkinnon tai tohtorintutkinnon suorittaneita noin 44 800 (1,7 %).

	25-64v väestö	%-osuus
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	407 208	14,5 %
Lukiokoulutus	150 399	5,3 %
Ammatillinen peruskoulutus	924 828	32,9 %
Ammattitutkinto	147 771	5,3 %
Erikoisammattitutkinto	38 793	1,4 %
Opistoaste	278 361	9,9 %
Ammatillinen korkea-aste	35 913	1,3 %
Ammattikorkeakoulututkinto	336 438	12,0 %
Alempi korkeakoulututkinto	74 418	2,6 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	21 153	0,8 %
Ylempi korkeakoulututkinto	354 234	12,6 %
Lääkärien erikoistumiskoulutus	7 800	0,3 %
Lisensiaatintutkinto	7 080	0,3 %
Tohtorintutkinto	29 913	1,1 %
Yhteensä	2 814 306	100,0 %

Taulukko 19. 25-64-vuotiaan väestön koulutus rakenne. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Päätoimisten työllisten ja työllisten opiskelijoiden osuus työikäisessä väestössä oli keskimäärin 75,4 prosenttia, päätoimisten opiskelijoiden osuus kolme prosenttia työttömien osuus kahdeksan prosenttia, eläkeläisten osuus yhdeksän prosenttia ja muiden osuus viisi prosenttia.

Työllisten (ml. työlliset opiskelijat) osuus oli keskimääräistä alhaisempi erityisesti vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla (50,3 %), enintään lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneilla (67,8 %) ja alemman korkeakoulututkinnon suorittaneilla (71,3 %). Kahdessa jälkimmäisessä ryhmässä päätoimisten osuus oli kuitenkin keskimääräistä selkeästi suurempi (10,5 ja 11,9 %) toisin kuin vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla (4,4 %).

Työllisten (ml. työlliset opiskelijat) osuus oli yli 90 prosenttia erikoisammattitutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja lääkärien erikoistumiskoulutuksen suorittaneilla. Ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorintutkinnon suorittaneissa työllisten osuus oli lähes 90 prosenttia.

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevissa sekä työttömien että eläkeläisten osuus oli keskimääräistä selkeästi korkeampi (14,2 % ja 18,5 %). Työttömien osuus oli keskimääräistä korkeampi myös ammatillisen perustutkinnon tai ammattitutkinnon suorittaneilla (9,2 % ja 8,8 %) ja eläkeläisten osuus ammatillisen perustutkinnon tai opistoasteen koulutuksen suorittaneilla (10,9% ja 10,5%).

Työttömien osuudet olivat pienimmät lääkärien erikoistumiskoulutuksen, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon, tohtorintutkinnon ja erikoisammattitutkinnon suorittaneilla. Osuus oli pieni myös muiden korkeakoulututkintojen suorittaneilla sekä opistoasteen suorittaneilla.

	Päätoiminen työllinen	Työtön	Työllinen opiskelija	Opiskelija	Eläkeläinen	Muu tai tuntematon	Yhteensä
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	46,7 %	14,2 %	3,6 %	4,4 %	18,5 %	12,6 %	100,0 %
Lukiokoulutus	53,7 %	7,7 %	14,1 %	10,5 %	6,4 %	7,6 %	100,0 %
Ammatillinen peruskoulutus	67,1 %	9,2 %	6,3 %	2,4 %	10,9 %	4,1 %	100,0 %
Ammattitutkinto	69,2 %	8,8 %	11,2 %	2,3 %	5,3 %	3,2 %	100,0 %
Erikoisammattitutkinto	73,8 %	3,7 %	16,9 %	1,1 %	3,4 %	1,1 %	100,0 %
Opistoaste	77,0 %	5,8 %	3,8 %	0,8 %	10,5 %	2,2 %	100,0 %
Ammatillinen korkea-aste	78,4 %	6,7 %	2,6 %	0,7 %	9,3 %	2,3 %	100,0 %
Ammattikorkeakoulututkinto	77,9 %	4,1 %	12,1 %	2,2 %	1,1 %	2,6 %	100,0 %
Alempi korkeakoulututkinto	47,1 %	5,2 %	24,2 %	11,9 %	6,6 %	5,1 %	100,0 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	77,8 %	3,0 %	16,3 %	0,9 %	0,8 %	1,3 %	100,0 %
Ylempi korkeakoulututkinto	77,7 %	4,4 %	10,0 %	1,6 %	3,0 %	3,3 %	100,0 %
Lääkärien erikoistumiskoulutus	83,9 %	0,7 %	10,4 %	0,2 %	3,9 %	0,9 %	100,0 %
Lisensiaatintutkinto	73,3 %	5,6 %	10,3 %	2,1 %	4,1 %	4,6 %	100,0 %
Tohtorintutkinto	81,8 %	3,5 %	7,3 %	0,8 %	2,0 %	4,5 %	100,0 %
Yhteensä	67,2 %	7,9 %	8,2 %	3,0 %	8,8 %	4,9 %	100,0 %

Taulukko 20. 25-64-vuotiaan väestön koulutus rakenne ja pääasiallinen toiminta, %-osuus riveittäin. Lähde: Tilastokeskus, 2018

4.2.2 Tutkintokoulutuksen aloittaneet suhteessa väestöön ja koulutustasoaan nostavat

Tutkintokoulutuksessa aloitti vuonna 2018 yhteensä 93 430 25-59 –vuotiasta opiskelijaa, joka vastaa 3,8 prosenttia saman ikäisestä väestöstä.

Aloittaneiden osuus väestöstä oli korkeampi nuoremmissa ikäluokissa, aloittaneiden osuus 25-29-vuotiaasta väestöstä oli 7 prosenttia ja 55-59 vuotiaista 1,2 prosenttia. Poikkeuksena oli ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutus, jossa aloittaneiden osuus väestöstä oli korkein 35-39 vuotiailla ja ylempässä ammattikorkeakoulututkinnossa 30-34-vuotiailla.

	25-29 v.	30-34 v.	35-39 v.	40-49 v.	50-54 v.	55-59 v.	25-59 v yhteensä
Ammatillinen perustutkinto							
Aloittaneet	9 071	6 984	5 703	7 346	2 591	1403	33 098
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	355 436	350 850	356 059	658 318	364 646	368 330	2 453 639
Aloittaneet / väestö	2,55 %	1,99 %	1,60 %	1,12 %	0,71 %	0,38 %	1,35 %
Ammattitutkinto / erikoisammattitutkinto							
Aloittaneet	4 926	5 276	5 592	9 393	3 754	2543	31 484
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	355 436	350 850	356 059	658 318	364 646	368 330	2 453 639
Aloittaneet / väestö	1,39 %	1,50 %	1,57 %	1,43 %	1,03 %	0,69 %	1,28 %
AMK-tutkinto							
Aloittaneet	6 103	3 660	2 486	2 323	485	168	15 225
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	355 436	350 850	356 059	658 318	364 646	36 8330	2 453 639
Aloittaneet / väestö	1,72 %	1,04 %	0,70 %	0,35 %	0,13 %	0,05 %	0,62 %
Yliopistojen peruskoulutus (alemmat kk-tutkinnot)							

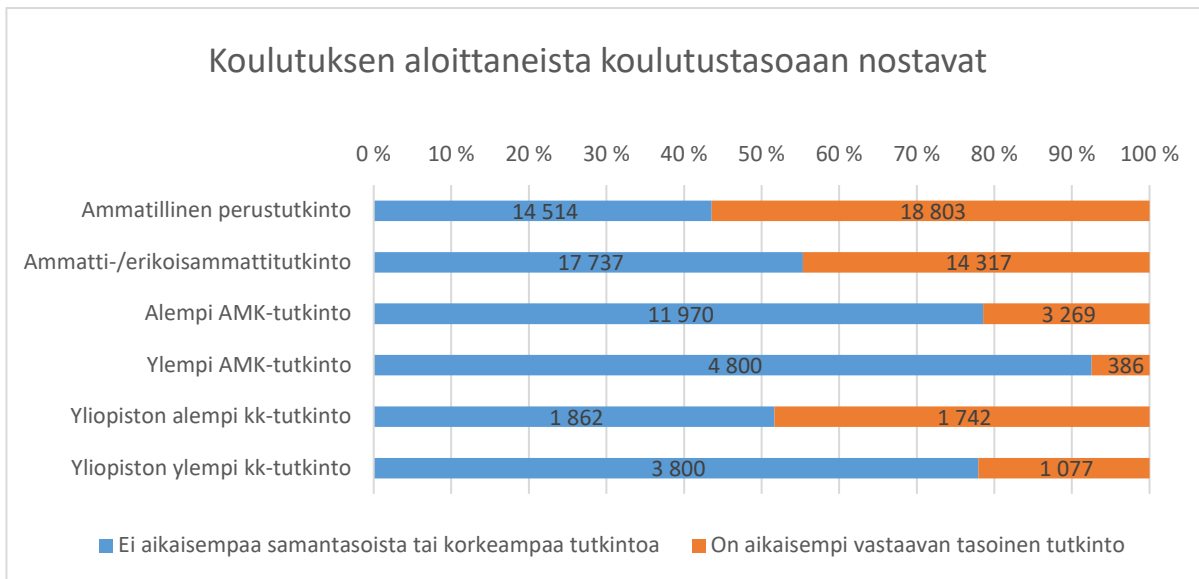
Aloittaneet	1 745	783	433	469	98	54	3 582
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	355 436	350 850	35 6059	658 318	364 646	368 330	2 453 639
Aloittaneet / väestö	0,49 %	0,22 %	0,12 %	0,07 %	0,03 %	0,01 %	0,15 %
Ylempi AMK-tutkinto							
Aloittaneet	644	1 337	1 316	1 423	354	103	5 177
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	355 436	350 850	356 059	658 318	364 646	368 330	2 453 639
Aloittaneet / väestö	0,18 %	0,38 %	0,37 %	0,22 %	0,10 %	0,03 %	0,21 %
Yliopistojen peruskoulutus (ylemmät kk-tutkinnot)							
Aloittaneet	2 426	939	645	635	150	69	4 864
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	355 436	350 850	356 059	658 318	364 646	368 330	2 453 639
Aloittaneet / väestö	0,68 %	0,27 %	0,18 %	0,10 %	0,04 %	0,02 %	0,20 %
Tutkintokoulutus yhteensä							
Aloittaneet	24 915	18 979	16 175	21 589	7 432	4340	93 430
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	355 436	350 850	356 059	658 318	364 646	368 330	2 453 639
Aloittaneet / väestö	7,01 %	5,41 %	4,54 %	3,28 %	2,04 %	1,18 %	3,81 %

Taulukko 21. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen 25-59v. uudet opiskelijat tutkintotyyppin mukaan suhteessa väestöön. Lähde: Tilastokeskus, 2018

Työikäisen väestön koulutustason muutosta voidaan tarkastella myös tutkintokoulutuksessa aloittaneiden aikaisemmin suorittamien tutkintojen kautta. Koulutustaso nousee, mitä suuremmalla osalla aloittaneista ei ole aikaisempaa vastaavan tasoista tutkintoa olettaen, että tutkinto suoritetaan loppuun. Koulutustaso ei muutu, mikäli aloittaneella on jo aikaisempi vastaavan tasoinen tai jopa korkeampi aikaisempi tutkinto. Tarkastelussa ei huomioida, että osaaminen lisääntyy ja laajenee, vaikka aloitettu koulutus on aikaisemmin suoritettuna koulutuksen tasoinen tai matalampi.

Aloittaneista 58 prosenttia oli koulutustasoaan nostavia. Mitä korkeampi aloitettu koulutus on (ylemmät korkeakoulututkinnot), sitä suurempi osa aloittaneista nostaa koulutustasoaan (ei aikaisempaa ylempää korkeakoulututkintoa). Ylemmän ammattikorkeakoulututkintokoulutuksen aloittaneista opiskelijoista yli 93 prosenttia oli nostamassa koulutustasoaan ja yliopiston ylempään korkeakoulututkintokoulutuksen aloittaneissa vastaava osuus oli 78 prosenttia. Ammattikorkeakoulututkintokoulutuksen aloittaneissa osuus oli 79 prosenttia ja yliopiston alemman korkeakoulututkintokoulutuksen 52 prosenttia.

Ainoa tutkintokoulutus, jossa työikäisistä uusista opiskelijoista suurempi osa ei ollut nostamassa koulutustasoaan, oli ammatillinen perustutkintokoulutus. Siellä koulutustasoaan nostavien osuus oli vain 44 prosenttia. Ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa koulutustasoaan nostavien osuus oli 55 prosenttia.

Kuvio 36. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen vuonna 2018 aloittaneet yli 25v. sen mukaan, onko aloitettu koulutus korkein aloitettu tutkintokoulutus. Lähde: Tilastokeskus, 2018

4.3 Aikuisten käyttämät opinto-sosiaaliset etuudet

4.3.1 Opintoraha ja -laina

Opintorahan tai opintolainan valtiontakauksen saajista vain pieni osa (n. 10 %) on yli 30-vuotiaita vuonna 2018. Opintorahaa sai 28 810 henkilöä ja opintolainan valtiontakauksen sai 25 175 henkilöä, jotka olivat yli 30-vuotiaita. Heistä 41 prosenttia opiskeli ammattikorkeakoulussa, 28 prosenttia yliopistossa ja 25 prosenttia ammatillisessa oppilaitoksessa. Vain yksittäiset yli 30-vuotiaat henkilöt saivat opintorahaa lukio-opintoihin.

Opintorahan saajista 21 prosenttia oli 25–29-vuotiaita, joista suurin osa opiskeli korkeakoulussa. Enemmistö heistä on todennäköisesti aloittanut korkeakouluopinnot ennen kuin he ovat täyttäneet 25 vuotta. Tämän takia kyseistä ikäryhmää ei nähty tarkoituksenmukaiseksi ottaa mukaan jatkuvan oppimisen tarkasteluun.

Ikäryhmä	Yliopistot	Ammattikorkeakoulut	Ammatilliset oppilaitokset	Lukiot	Muut oppilaitokset	Ulkomaiset oppilaitokset	Yhteensä
16-19 v	2 860	1 914	39 775	23 824	1 057	590	70 020
20-24 v	49 053	52 518	29 892	1 671	2 830	6 653	142 618
25-29 v	28 588	24 287	9 392	17	709	2 997	65 990
30-34 v	4 560	6 212	3 126	6	252	623	14 779
35-39 v	1 771	2 997	1 814	3	174	227	6 986
40-44 v	843	1 373	1 042	1	79	59	3 397
45-49 v	372	729	636		59	34	1 830
50-54 v	293	436	426		48	11	1 214
Yli 54 v	184	168	200	1	39	12	604
Yhteensä	88 524	90 634	86 303	25 523	5 247	11 206	307 438

Taulukko 22. Opintorahan saajat vuonna 2018 viimeisimmän oppilaitoksen ja ikäryhmän mukaan. Lähde: Kela

Yli 30-vuotiaiden saama keskimääräinen opintoraha oli 284 euroa/kuukausi, joka on korkeampi kuin keskimääräinen opintoraha nuoremmilla ikäryhmillä. Eroa selittää todennäköisesti se, että nuoret asuvat useammin vanhempiensa luona ja heidän opintorahan tasonsa on matalampi. 30–49-vuotiailla taas on useammin alaikäisiä lapsia ja he ovat oikeutettuja opintorahan huoltajakorotukseen. Keskimääräinen opintoraha oli korkein ikäryhmistä 40–44 –vuotiailla ja koulutusasteista ammattikorkeakouluissa opiskelevilla.

Ikäryhmä	Yliopistot	Ammattikorkeakoulut	Ammatilliset oppilaitokset	Lukiot	Muut oppilaitokset	Ulkomaiset oppilaitokset	Yhteensä
16-19 v	225	220	146	118	218	242	146
20-24 v	244	239	234	213	232	248	240
25-29 v	250	255	263	254	254	250	254
30-34 v	269	280	285	269	279	260	277
35-39 v	289	298	296	278	287	279	294
40-44 v	294	303	300		294	279	299
45-49 v	292	295	288		283	294	292
50-54 v	277	280	277		278	299	278
Yli 54 v	258	263	262		265	258	261
Yhteensä	247	247	196	128	236	250	223

Taulukko 23. Keskimääräinen opintoraha (€/kk) vuonna 2018 viimeisimmän oppilaitoksen ja ikäryhmän mukaan. Lähde: Kela

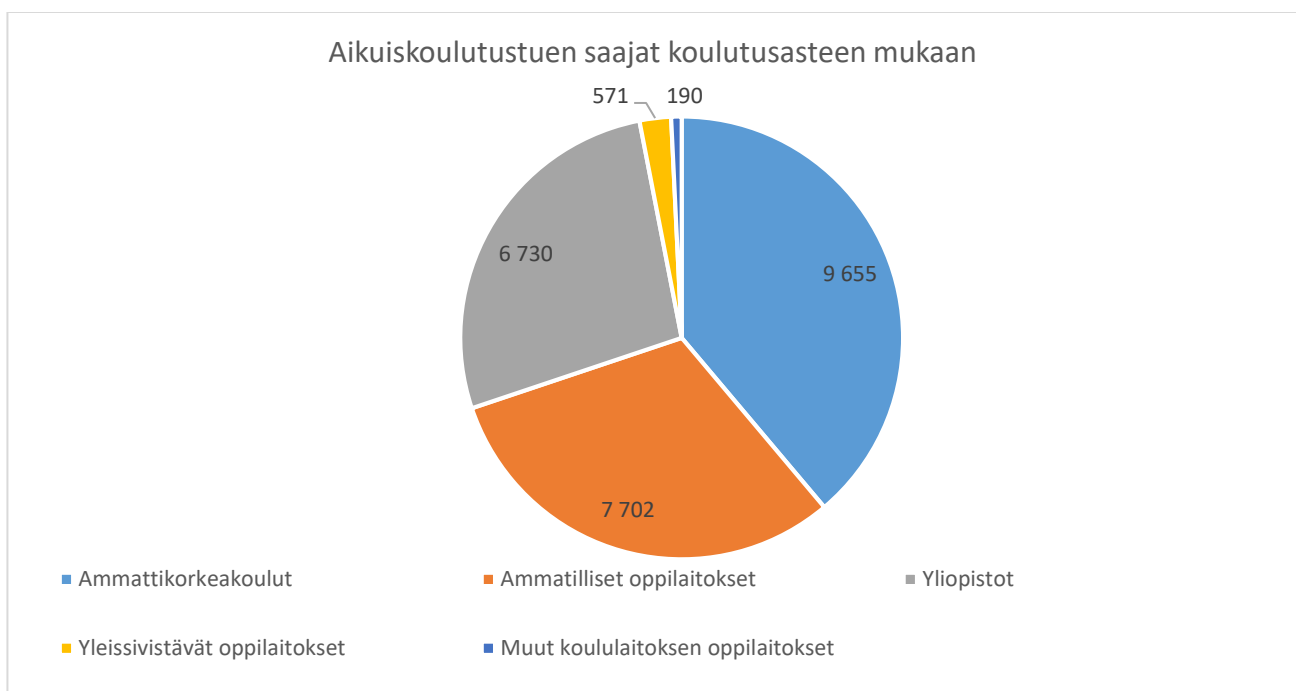
4.3.2 Aikuiskoulutustuki

Aikuiskoulutustukea maksettiin vuonna 2018 yhteensä noin 176 miljoonaa euroa ja maksettuja tukipäiviä kertyi yhteensä yli 2,6 miljoonaa. Keskimääräinen tuki oli 66 euroa per päivä ja 1 420 euroa per kuukausi.

Vuosi	Maksetut tukipäivät yhteensä	Maksetut eurot yhteensä	Keskimääräinen tuki €/tukipäivä	Keskimääräinen tuki €/tukikuukausi
2018	2 667 384	176 109 426	66,0	1 420

Taulukko 24. Aikuiskoulutustuen maksetut tukipäivät, eurot ja keskimääräiset tuet vuonna 2018. Lähde: Työllisyysrahasto

Aikuiskoulutustukea myönnettiin yhteensä yli 24 800 henkilölle. Eniten tukea myönnettiin ammattikorkeakouluopintoihin (39 % tuen saajista), toiseksi eniten ammatilliseen koulutukseen (31 % tuen saajista) ja kolmanneksi eniten yliopistokoulutukseen (27 % tuen saajista).

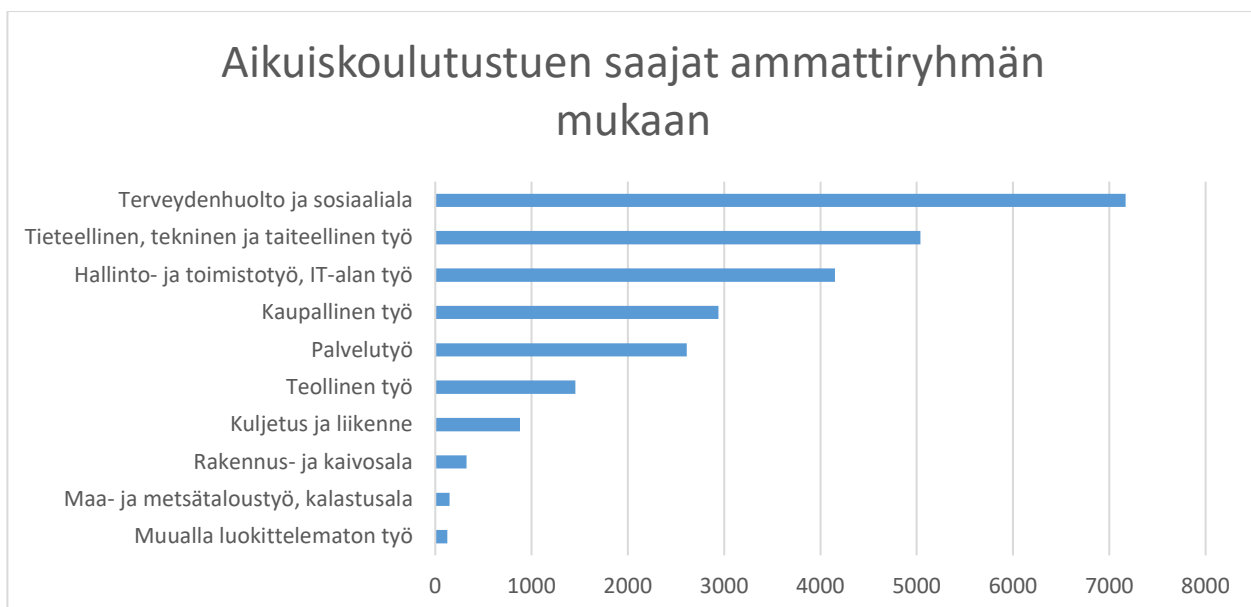
Kuvio 37. Aikuiskoulutustuen saajat tutkinnon tason mukaan vuonna 2018. Lähde: Työllisyysrahasto

Aikuiskoulutustukea saaneista eniten opiskeli sosiaali-, terveys-, ja liikunta-alan opintoja, joita opiskeli 26 prosenttia tuen saajista. Toiseksi yleisin koulutusala oli yhteiskuntatieteet, liiketalous- ja hallinnon ala (17 %) ja kolmanneksi yleisin tekniikan ja liikenteen ala (15 %).

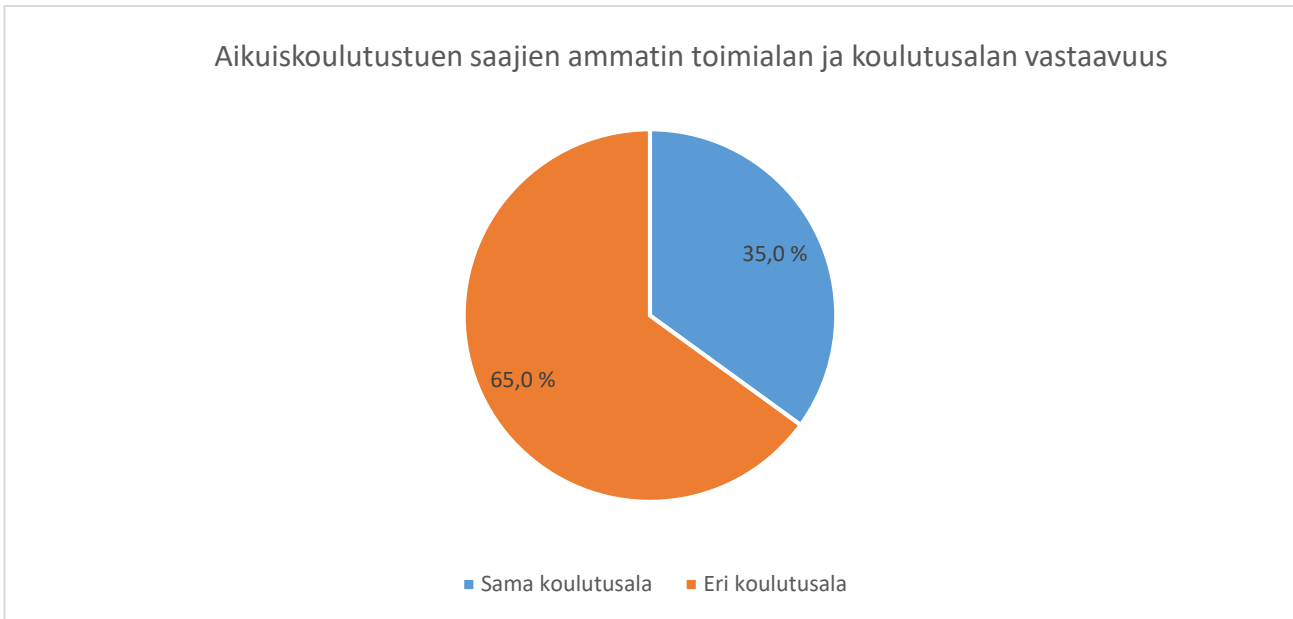
Kuvio 38. Aikuiskoulutustuen saajat koulutusalan mukaan vuonna 2018. Lähde: Työllisyysrahasto

Aikuiskoulutustukea saaneilla yleisin ammatin toimiala oli terveydenhuolto- ja sosiaalia, jolla työskenteli 29 prosenttia tuen saajista. Toiseksi yleisin oli tieteellinen, tekninen ja taiteellinen työ (20 %) ja kolmanneksi yleisin hallinto- ja toimisto sekä IT-alan työ (17 %).

Kuvio 39. Aikuiskoulutustuen saajat ammattiryhmän mukaan vuonna 2018. Lähde: Työllisyysrahasto

Kuitenkin suurempi osa aikuiskoulutustien saajista opiskeli aikuiskoulutustuella eri koulutusalaa kuin mikä ammatin toimiala oli. Heidän osuutensa tuen saajista oli 65 prosenttia.

Kuvio 40. Aikuiskoulutustuen saajien ammatin toimialan ja koulutusalan vastaavuus vuonna 2018. Lähde: Työllisyysrahasto

4.3.3 Työttömyysetuudet osaamisen kehittämiseen

Täydentyy:

- *työttömyysetuuskulut työvoimakoulutuksiin*
- *omaehtoiseen työttömyysetuudella osallistuneet*

Jatkovalmistelu ja kehittämistyö

1 Osaaminen ja motivaatio

Nykyiset tiedonkeruun työikäisten osaamisesta ovat varsin rajallisia, sillä osaamisesta ei ole Suomessa olemassa muita koko väestön koskevia tutkimuksia tai tiedonkeruita. Parlamentaarinen ryhmä on korostanut, että osaamisen mittaaminen koulutustason lisäksi on erittäin tärkeää. Parlamentaarisen uudistusryhmän toiveena on ollut, että osaamista voitaisiin jatkossa mitata ja seurata nykyistä paremmin ja useammin.

Uudistuksen jatkovalmisteluun jää, miten työikäisten osaamisen mittaamista voitaisiin kehittää. Yhtenä ratkaisuna voi tulevaisuudessa olla yhteisiin digitaalisiin tietovarantoihin kertyvän aineiston hyödyntäminen. Jos osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan tavoitteiden mukaisesti nykyistä laajemmin ja tiedot tallennetaan yhteisiin digitaalisiin tietovarantoihin, voidaan osaamisen kehittymistä arvioida esimerkiksi datalouhinnan avulla. Tämä edellyttää, että jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus kehittyy tavoitteiden mukaisesti ja yhteiset osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen digitaaliset välineet otetaan laajasti käyttöön kattaen ison osan työikäisestä väestöstä.

Parlamentaarinen ryhmä on pitänyt tärkeänä, että osana jatkuvan oppimisen uudistusta seurataan työikäisten motivaatiota koulutustautua. Uudistuksen jatkovalmisteluun jää, voidaanko motivaatiota, koulutustarvetta, koulutusaikomuksia ja osallistumisen esteitä tulevaisuudessa seurata useammin kuin viiden vuoden välein Tilastokeskuksen aikuistutkimuksessa.

2 Kohtaanto

Parlamentaarinen ryhmä on pitänyt työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa tärkeänä näkökulmana. Alueellista tietoa kohtaantohaasteista tullaan saamaan ammattibarometrin kehittämistyön jälkeen, jota tehdään vuoden 2021 aikana.

3 Työssä tapahtuvan oppimisen ilmiön tarkempi arviointi

Parlamentaarisen ryhmän palautteissa tuotiin myös esiin, että nykyiset tiedonkeruut painottuvat liikaa koulutukseen ja opiskeluun osallistumiseen, eikä osaamisen kehittymistä ja vaikuttavuutta tai yritysten näkökulmaa arvioida riittävästi.

Työolobarometria ollaan parhaillaan kehittämässä. Työolobarometrin tiedonkeruumalli muuttuu vuonna 2021 yhdistelmä tiedonkeruuksi (verkko ja puhelin). Aikasarjat katkeavat ja vuoden 2021 tuloksia ei voida suoraan verrata aikaisempiin tuloksiin, joka tulee huomioida myös jatkuvan oppimisen indikaattoreissa. Samassa yhteydessä lomaketta uudistetaan, kun aikasarjat katkeavat joka tapauksessa. Lomaketta ollaan alustavasti lyhentämässä, sillä verkossa vastaaminen keskeytyy helpommin, jos lomake on pitkä. Edellä esitetyt kysymykset ovat kuitenkin säilymässä. Muutokset lomakkeeseen tullaan päättämään vuoden 2020 loppuun mennessä.

Parlamentaarisen ryhmän palautteiden pohjalta on ehdotettu, että lomakkeella kysyttäisiin osaamisen kehittymistä ja vaikuttavuutta esimerkiksi seuraavilla kysymyksillä:

- *"Opiskelu paransi valmiuksiani työelämässä toimimiseen": Sopiiko tämä väittämä: 1) erittäin hyvin; 2) melko hyvin; 3) melko huonosti; 4) vai erittäin huonosti?; 5) Ei osaa sanoa*
- *"Opiskelun aikana sain osaamista ja ammattitaitoa, jota pystyn hyödyntämään" Sopiiko tämä väittämä: 1) erittäin hyvin; 2) melko hyvin; 3) melko huonosti; 4) vai erittäin huonosti?; 5) Ei osaa sanoa*

Nykyiset tiedonkeruut jatkuvasta oppimisesta yritysten näkökulmasta ovat rajallisia ja koko yritys- ja työnantajakenttää kattavia tiedonkeruita osaamisen kehittämistä ei ole saatavilla. Parlamentaarisen

uudistusryhmän toiveena on ollut, että osaamisen kehittymistä ja jatkuvan oppimisen vaikuttavuutta yritysten näkökulmasta voitaisiin jatkossa mitata ja seurata nykyistä paremmin.

Uudistuksen jatkovalmisteluun jää, miten muita tiedonkeruita kuin Työolobarometriä voitaisiin kehittää työelämän, yritysten ja muiden työnantajien näkökulmasta. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön ja Suomen yrittäjät tulevat selvittämään, voidaanko PK-yritysbarometriin lisätä teemakohtaisesti kysymyksiä osaamisen kehittämisestä.

4 Räättälöityjen koulutustuotteiden tarjonta

Lyhytkestoista ei-tutkintoon johtavaa koulutusta tarjoavat monet erilaiset koulutuksen tarjoajat ja kouluttajat. Osa koulutuksesta rahoitetaan kokonaan tai osittain julkisin varoin, osa taas on liiketaloudellisesti toteutettua. Koulutuksen toteuttamisen kustannuksia katetaan julkisin varoin, työnantajien kustannuksella sekä yksilöiden omilla varoilla.

Julkisessa koulutusjärjestelmässä lyhytkestoisen koulutuksen toteutus vaihtelee koulutusasteittain ja koulutusmuodoittain ja rahoitus sisältyy luvussa 4.1 esitettyihin rahoituksiin. Julkisesti rahoitettu lyhytkestoinen koulutustarjonta kytkeytyy aina tiiviisti ammatillisen koulutuksen järjestäjien järjestämisluvan mukaiseen toimintaan, korkeakoulujen koulutusvastuisiin sekä vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitämisluvan mukaiseen toimintaan. Näiden koulutusten tarkemmasta sisällöstä ei ole saatavilla valtakunnallisesti koottua yhtenäistä tietoa. Lisäksi ELYt voivat hankkia lyhytkestoista ja räättälöityä työvoimakoulutusta.

Markkinaehtoisesti liiketaloudellisena toimintana toteutettua koulutusta järjestävät sekä yksityiset koulutusta tarjoavat yritykset, osa ammatillisen koulutuksen järjestäjästä ja korkeakoulut. Koulutuksen markkinoita ei juurikaan ole tutkittu Suomessa, mutta OECD totesi raportissaan⁷, että lyhytkestoisen non-formaalien koulutuksen markkinat ovat tällä hetkellä rajalliset Suomessa. OKM ja TEM ovat käynnistämässä valtioneuvoston yhteisen selvitys- ja tutkimustoimintahankkeen, jossa kartoitetaan julkisesti rahoitetun työikäiselle aikuisväestölle suunnatun koulutustarjonnan ja yksityisen liiketoimintana toteutetun koulutustarjonnan nykytilan kokonaisuus ja suhde.

Lisäksi jatkovalmistelua vaatii tietopohjan kokoaminen yksityisen sektorin tekemistä investoinneista jatkuvaan oppimiseen. Tällä hetkellä tietoa ei tilastoida niin, että se olisi kootusti ja kattavasti saatavilla.

5 Nopeavaikutteisten toimien vaikuttavuus

Jatkuvan oppimisen nopeavaikutteisista toimista on käynnissä valtioneuvoston rahoittama tutkimus- ja selvityshanke, jossa perehdytään työllisyyden tukemiseksi käynnistettyihin jatkuvan oppimisen nopeavaikutteisiin toimiin ja selvitetään uusien toimenpiteiden vaikuttavuutta (JOUSTE-hanke). Tavoitteena on kehittää seurantajärjestelmä, jolla toimintaa voidaan määrällisesti ja laadullisesti seurata.

Tutkimus- ja selvityshankkeessa tarkastellaan, millaisia vaikutuksia hankkeilla on osallistujiin, koulutusorganisaatioihin sekä osaavan työvoiman saatavuuteen ja työllisyyteen. Työssä kerätään määrällistä ja laadullista aineistoa ja yhdistetään aineistoja eri tilastotietokannoista. Vertailuasetelmaan pohjautuvalla tilastotarkastelulla analysoidaan yksityiskohtaisemmin toiminnan vaikutuksia. Tavoitteena on myös tukea hankkeiden mahdollisimman tuloksellista ja vaikuttavaa toteuttamista. JOUSTE-hanke käynnistyi elokuussa 2020 ja jatkuu vuoden 2022 loppuun. Hanketta toteuttavat MDI Public Oy, Lapin yliopisto, Melkior Oy ja Kirsi Pulkkinen Consulting.

⁷ OECD (2020) Continuous Learning in Working Life in Finland

LIITE 1

Ammatillisen tutkintokoulutuksen yli 25v. uudet opiskelijat tutkintotyyppin ja eri muuttujien mukaan, määrät ja %-osuudet. Lähde: Tilastokeskus, 2018

	Ammatillinen perustutkinto	Ammatti-/erikoisammattitutkinto	Yhteensä uudet opiskelijat	%-osuus pt uusista opiskelijoista	%-osuus at/eat uusista opiskelijoista
Pohjakoulutuksen koulutusala	33 317	32 056	65 373		
Humanistiset ja taidealat	1 668	1 664	3 332	5,0 %	5,2 %
Kasvatusalat	229	631	860	0,7 %	2,0 %
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	3 083	4 867	7 950	9,3 %	15,2 %
Luonnontieteet	205	313	518	0,6 %	1,0 %
Maa- ja metsätalousalat	819	1 295	2 114	2,5 %	4,0 %
Muut tai tuntemattomat koulutusalat	29	6	35	0,1 %	0,0 %
Palvelualat	4 145	3 684	7 829	12,4 %	11,5 %
Tekniikan alat	4 540	5 909	10 449	13,6 %	18,4 %
Terveys- ja hyvinvointialat	3 259	4 982	8 241	9,8 %	15,5 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	649	830	1 479	1,9 %	2,6 %
Yhteiskunnalliset alat	177	536	713	0,5 %	1,7 %
Yleissivistävä koulutus	14 514	7 339	21 853	43,6 %	22,9 %
Pohjakoulutus	33 317	32 054	65 371		
Alempi korkeakoulututkinto	593	432	1 025	1,8 %	1,3 %
Alin korkea-aste	1 214	2 815	4 029	3,6 %	8,8 %
Ammatillinen korkea-aste	52	191	243	0,2 %	0,6 %
Ammatillinen perustutkinto	11 689	10 398	22 087	35,1 %	32,4 %
Ammatti / erikoisammattitutkinto	2 603	3 256	5 859	7,8 %	10,2 %
Ammattikorkeakoulututkinto	1 658	4 508	6 166	5,0 %	14,1 %
Perusaste	12 538	6 143	18 681	37,6 %	19,2 %
Tutkijakoulutusaste	39	193	232	0,1 %	0,6 %
Yleissivistävä koulutus	1 976	1 196	3 172	5,9 %	3,7 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	40	405	445	0,1 %	1,3 %
Ylempi korkeakoulututkinto	915	2 517	3 432	2,7 %	7,9 %
Pääasiallinen toiminta	33 317	32 056	65 373		

Eläkeläiset	524	266	790	1,6 %	0,8 %
Muut työvoiman ulkopuolella olevat	3 762	1 020	4 782	11,3 %	3,2 %
Opiskelijat, koululaiset	3 942	1 092	5 034	11,8 %	3,4 %
Tuntematon / tieto puuttuu	355	211	566	1,1 %	0,7 %
Työlliset	14 810	25 206	40 016	44,5 %	78,6 %
Työttömät	9 910	4 252	14 162	29,7 %	13,3 %
Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet	14	9	23	0,0 %	0,0 %
Sosioekonominen asema	33 317	32 056	65 373		
Alemmat toimihenkilöt	6 324	10 046	16 370	19,0 %	31,3 %
Eläkeläiset / muut	667	298	965	2,0 %	0,9 %
Muut	10 119	4 298	14 417	30,4 %	13,4 %
Opiskelijat	4 050	1 109	5 159	12,2 %	3,5 %
Tuntematon / tieto puuttuu	2 897	1 222	4 119	8,7 %	3,8 %
Työntekijät	7 086	7 984	15 070	21,3 %	24,9 %
Ylemmät toimihenkilöt	1 139	4 337	5 476	3,4 %	13,5 %
Yrittäjät	1 035	2 762	3 797	3,1 %	8,6 %
Sukupuoli	33 317	32 056	65 373		
Mies	14 154	13 718	27 872	42,5 %	42,8 %
Nainen	19 163	18 338	37 501	57,5 %	57,2 %
Tulot	33 315	32 054	65 369		
0-19999	11 352	6 035	17 387	34,1 %	18,8 %
20000-	21 963	26 019	47 982	65,9 %	81,2 %
Suuralue	33 317	32 056	65 373		
Helsinki-Uusimaa	11 897	9 110	21 007	35,7 %	28,4 %
Etelä-Suomi	6 758	6 892	13 650	20,3 %	21,5 %
Länsi-Suomi sis. Ahvenanmaa	7 445	8 301	15 746	22,3 %	25,9 %
Pohjois ja Itä-Suomi	7 049	7 575	14 624	21,2 %	23,6 %
Tuntematon	168	178	346	0,5 %	0,6 %
Kuntaryhmä	33 317	32 056	65 373		
Tuntematon	168	178	346	0,5 %	0,6 %
Kaupunkimaiset kunnat	25 905	22 737	48 642	77,8 %	70,9 %
Taajaan asutut kunnat	4 133	5 188	9 321	12,4 %	16,2 %

Maaseutumaiset kunnat	3 111	3 953	7 064	9,3 %	12,3 %
Työvoimakoulutus	33 317	32 056	65 373		
Kyllä	5 244	2 416	7 660	15,7 %	7,5 %
Ei	28 073	29 640	57 713	84,3 %	92,5 %
Kaikki yhteensä	33 317	32 056	65 373	100,0 %	100,0 %

Ammattikorkeakoulujen tutkintokoulutuksen yli 25v. uudet opiskelijat tutkintotyyppin ja eri muuttujien mukaan, määrät ja %-osuudet. Lähde: Tilastokeskus, 2018

	Alempi AMK- tutkinto	Ylempi AMK- tutkinto	Yhteensä uudet opiskelijat	%-osuus alempi amk uusista opiskelijoista	%-osuus ylempi amk uusista opiskelijoista
Pohjakoulutuksen koulutusala	15 242	5 186	20 428	100,0 %	100,0 %
Humanistiset ja taidealat	1 024	315	1 339	6,7 %	6,1 %
Kasvatusalat	179	67	246	1,2 %	1,3 %
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	184	25	209	1,2 %	0,5 %
Luonnontieteet	2 082	935	3 017	13,7 %	18,0 %
Maa- ja metsätalousalat	355	71	426	2,3 %	1,4 %
Muut tai tuntemattomat koulutusalat	3	1	4	0,0 %	0,0 %
Palvelualat	1 714	510	2 224	11,2 %	9,8 %
Tekniikan alat	2 410	865	3 275	15,8 %	16,7 %
Terveys- ja hyvinvointialat	3 278	1 805	5 083	21,5 %	34,8 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	568	339	907	3,7 %	6,5 %
Yhteiskunnalliset alat	144	68	212	0,9 %	1,3 %
Yleissivistävä koulutus	3 301	185	3 486	21,7 %	3,6 %
Pohjakoulutus	15 239	5 186	20 425	100,0 %	100,0 %
Alempi korkeakoulututkinto	2 134	4 516	6 650	14,0 %	87,1 %
Alin korkea-aste	718	8	726	4,7 %	0,2 %
Ammatillinen korkea-aste	64	5	69	0,4 %	0,1 %
Ammatillinen perustutkinto	6 607	6	6 613	43,3 %	0,1 %
Ammatti / erikoisammattitutkinto	1 280	3	1 283	8,4 %	0,1 %
Ammattikorkeakoulututkinto	270	77	347	1,8 %	1,5 %
Perusaste	1 071	173	1 244	7,0 %	3,3 %
Tutkijakoulutusaste	39	13	52	0,3 %	0,3 %
Yleissivistävä koulutus	2 230	12	2 242	14,6 %	0,2 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	66	63	129	0,4 %	1,2 %
Ylempi korkeakoulututkinto	760	310	1 070	5,0 %	6,0 %
Pääasiallinen toiminta	15 242	5 186	20 428	100,0 %	100,0 %
Eläkeläiset	8	-	8	0,1 %	0,0 %
Muut työvoiman ulkopuolella olevat	729	42	771	4,8 %	0,8 %

Opiskelijat, koululaiset	922	41	963	6,0 %	0,8 %
Tuntematon / tieto puuttuu	255	75	330	1,7 %	1,4 %
Työlliset	11 206	4 847	16 053	73,5 %	93,5 %
Työttömät	2 013	178	2 191	13,2 %	3,4 %
Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet	109	3	112	0,7 %	0,1 %
Sosioekonominen asema	15 242	5 186	20 428	100,0 %	100,0 %
Alemmat toimihenkilöt	6 064	2 819	8 883	39,8 %	54,4 %
Eläkeläiset / muut	147	4	151	1,0 %	0,1 %
Muut	2 043	179	2 222	13,4 %	3,5 %
Opiskelijat	943	42	985	6,2 %	0,8 %
Tuntematon / tieto puuttuu	901	153	1 054	5,9 %	3,0 %
Työntekijät	3 307	147	3 454	21,7 %	2,8 %
Ylemmät toimihenkilöt	1 371	1 739	3 110	9,0 %	33,5 %
Yrittäjät	466	103	569	3,1 %	2,0 %
Sukupuoli	15 242	5 186	20 428	100,0 %	100,0 %
Mies	6 343	1 801	8 144	41,6 %	34,7 %
Nainen	8 899	3 385	12 284	58,4 %	65,3 %
Tulot	15 240	5 186	20 426	100,0 %	100,0 %
0-19999	3 557	368	3 925	23,3 %	7,1 %
20000-	11 683	4 818	16 501	76,7 %	92,9 %
Suuralue	15 242	5 186	20 428	100,0 %	100,0 %
Helsinki-Uusimaa	4 774	1 924	6 698	31,3 %	37,1 %
Etelä-Suomi	3 076	991	4 067	20,2 %	19,1 %
Länsi-Suomi sis. Ahvenanmaa	3 521	1 140	4 661	23,1 %	22,0 %
Pohjois ja Itä-Suomi	3 767	1 069	4 836	24,7 %	20,6 %
Tuntematon	104	62	166	0,7 %	1,2 %
Kuntaryhmä	15 242	5 186	20 428	100,0 %	100,0 %
Tuntematon	104	62	166	0,7 %	1,2 %
Kaupunkimaiset kunnat	12 561	4 128	16 689	82,4 %	79,6 %
Taajaan asutut kunnat	1 496	619	2 115	9,8 %	11,9 %
Maaseutumaiset kunnat	1 081	377	1 458	7,1 %	7,3 %
Kaikki yhteensä	15 242	5 186	20 428	100,0 %	100,0 %

Yliopistojen tutkintokoulutuksen yli 25v. uudet opiskelijat tutkintotyyppin ja eri muuttujien mukaan, määrät ja %-osuudet. Lähde: Tilastokeskus, 2018

	Yliopiston alempi kk- tutkinto	Yliopiston ylempi kk- tutkinto	Yhteensä uudet opiskelijat	%-osuus alempi kk-tutkinto uusista opiskelijoista	%-osuus ylempi kk-tutkinto uusista opiskelijoista
Pohjakoulutuksen koulutusala	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %
Humanistiset ja taidealat	386	508	894	10,7 %	10,4 %
Kasvatusalat	134	287	421	3,7 %	5,9 %
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	424	728	1 152	11,8 %	14,9 %
Luonnontieteet	112	211	323	3,1 %	4,3 %
Maa- ja metsätalousalat	60	77	137	1,7 %	1,6 %
Muut tai tuntemattomat koulutusalat	1	3	4	0,0 %	0,1 %
Palvelualat	250	270	520	6,9 %	5,5 %
Tekniikan alat	253	912	1 165	7,0 %	18,7 %
Terveys- ja hyvinvointialat	768	454	1 222	21,3 %	9,3 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	80	366	446	2,2 %	7,5 %
Yhteiskunnalliset alat	126	284	410	3,5 %	5,8 %
Yleissivistävä koulutus	1 011	777	1 788	28,0 %	15,9 %
Pohjakoulutus	3 604	4 877	8 481	100,0 %	100,0 %
Alempi korkeakoulututkinto	197	962	1 159	5,5 %	19,7 %
Alin korkea-aste	120	7	127	3,3 %	0,1 %
Ammatillinen korkea-aste	6	21	27	0,2 %	0,4 %
Ammatillinen perustutkinto	595	29	624	16,5 %	0,6 %
Ammatti / erikoisammattitutkinto	130	8	138	3,6 %	0,2 %
Ammattikorkeakoulututkinto	824	1 996	2 820	22,9 %	40,9 %
Perusaste	102	599	701	2,8 %	12,3 %
Tutkijakoulutusaste	32	54	86	0,9 %	1,1 %
Yleissivistävä koulutus	909	178	1 087	25,2 %	3,6 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	19	125	144	0,5 %	2,6 %
Ylempi korkeakoulututkinto	670	898	1 568	18,6 %	18,4 %

Pääasiallinen toiminta	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %
Eläkeläiset	33	9	42	0,9 %	0,2 %
Muut työvoiman ulkopuolella olevat	173	119	292	4,8 %	2,4 %
Opiskelijat, koululaiset	386	441	827	10,7 %	9,0 %
Tuntematon / tieto puuttuu	29	703	732	0,8 %	14,4 %
Työlliset	2 529	3 252	5 781	70,2 %	66,7 %
Työttömät	448	351	799	12,4 %	7,2 %
Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet	7	2	9	0,2 %	0,0 %
Sosioekonominen asema	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %
Alemmat toimihenkilöt	1 260	1 286	2 546	35,0 %	26,4 %
Eläkeläiset / muut	38	16	54	1,1 %	0,3 %
Muut	463	360	823	12,8 %	7,4 %
Opiskelijat	392	442	834	10,9 %	9,1 %
Tuntematon / tieto puuttuu	194	875	1 069	5,4 %	17,9 %
Työntekijät	375	346	721	10,4 %	7,1 %
Ylemmät toimihenkilöt	777	1 472	2 249	21,6 %	30,2 %
Yrittäjät	106	80	186	2,9 %	1,6 %
Sukupuoli	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %
Mies	1 294	2 319	3 613	35,9 %	47,5 %
Nainen	2 311	2 558	4 869	64,1 %	52,5 %
Tulot	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %
0-19999	998	1 773	2 771	27,7 %	36,4 %
20000-	2 607	3 104	5 711	72,3 %	63,6 %
Suuralue	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %
Helsinki-Uusimaa	1 478	1 924	3 402	41,0 %	39,5 %
Etelä-Suomi	476	794	1 270	13,2 %	16,3 %
Länsi-Suomi sis. Ahvenanmaa	829	1 082	1 911	23,0 %	22,2 %
Pohjois ja Itä-Suomi	814	844	1 658	22,6 %	17,3 %
Tuntematon	8	233	241	0,2 %	4,8 %
Kuntaryhmä	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %

Tuntematon	8	233	241	0,2 %	4,8 %
Kaupunkimaiset kunnat	3 240	4 233	7 473	89,9 %	86,8 %
Taajaan asutut kunnat	212	257	469	5,9 %	5,3 %
Maaseutumaiset kunnat	145	154	299	4,0 %	3,2 %
Kaikki yhteensä	3 605	4 877	8 482	100,0 %	100,0 %